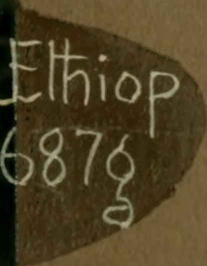
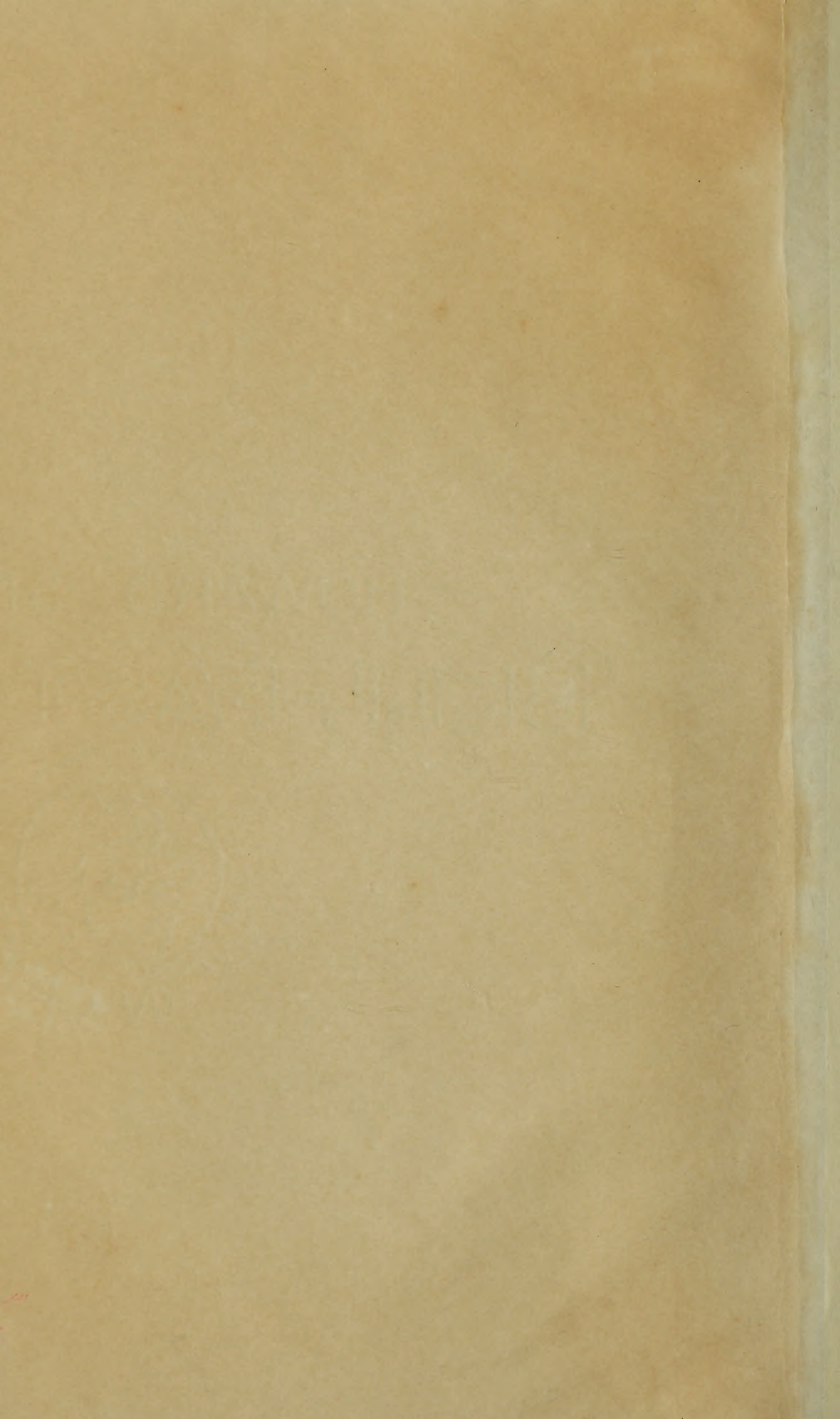
Halévy, Joseph (ed. & tr.)

La guerre de Sarsa-Dēngēl contre les Falachas.

LA GUERRE

DE

SARṢA-DĔNGĔL

CONTRE LES FALACHAS

LA GUERRE

DE

SARṢA-DĔNGĔL

CONTRE LES FALACHAS

TEXTE ÉTHIOPIEN

Extrait des Annales de Sarṣa-Dĕngĕl, roi d'Éthiopie (1563-1597)
Manuscrit de la Bibliothèque Nationale n° 143
Fol. 159 r°, col. 2 — fol. 171 v°, col. I

TRADUIT EN FRANÇAIS ET EN HÉBREU

PAR

J. HALÉVY

PARIS

ERNEST LEROUX, ÉDITEUR
LIBRAIRE DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE
DE L'ÉCOLE
DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES, ETC.
RUE BONAPARTE, 28

PAUL GEUTHNER
LIBRAIRE
RUE MAZARINE, 68

1907

ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ገቢሮ ፡ ረሰየ ፡ ምክራመ ፡ በሀየ ፡ ወ
በውእቱ ፡ ወርኃ ፡ ክረምት ፡ ተንሥአ ፡ ደዌ ፡ በከተማ ፡
ወሞቱ ፡ በዙኃን ፡ ሰብእ ፡ በውእቱ ፡ ደዌ ፡ ወእምቅድ
መ ፡ ዝንቱ ፡ ኮነ ፡ ምክረ ፡ ሐፄጌ ፡ ከሪሞ ፡ ከመ ፡ ይሑ
ር ፡ ለፀቢዓ ፡ ጋላ ፡ እንዚዘ ፡ እምአንኅቅ ፡ እስከ ፡ ግድ
ም ፡ ወኢፋት ፡ ወፈተጋር ፡ ወደዋሮ ፡ ወዘንተ ፡ ምክረ ፡
አቀመ ፡ ወአጽንዓ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ ስዩማን ፡ ዘለፌ ፡
ወለፌ ፡ ጊዜ ፡ አስተፋነውዎሙ ፡ ለለብሔሮሙ ፡ ወበሕቱ ፡
ይመስልኒ ፡ ዘይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ኢ
ኮነ ፡ ምክርየ ፡ ከመ ፡ ምክርክሙ ፡ ወሕሊናየ ፡ ከመ ፡ ሕ
ሊናክሙ ፡ ወዘንተ ፡ ዘንብል ፡ እስመ ፡ ዚአሁ ፡ ዘይሜግ
ብ ፡ ኵነታተ ፡ ዓለም ፡ ኮነ ፡ መራደ ፡ ሐጼጌ ፡ ድኅረ ፡
ኃለፈ ፡ ክረምት ፡ መንገለ ፡ ፈላሻ ፡ ወተርፈ ፡ ጸቢአ ፡ ጋ
ላ ፡ ወምክንያተ ፡ ተኃድጎቱሰ ፡ ለውእቱ ፡ ምክር ፡ በእን
ተ ፡ ፀብአ ፡ ጋላ ፡ ናየድዕ ፡ በዝየ ፡ መጽአ ፡ መልእክ
ት ፡ ዘይብል ፡ አትረፈ ፡ ረዳኢ ፡ ፈንዎተ ፡ ፀባሕት ፡ ዘ
ይቤ ፡ ለሐፄጌ ፡ እንዘ ፡ ሀለዉ ፡ በጉባኤ ፡ እሬኑ ፡ ግብ
ርየ ፡ ብዙኃ ፡ እክለ ፡ ወመዓረ ፡ አልህምተ ፡ ወአባግዓ ፡
ከማሁ ፡ እምዝ ፡ ኵሉ ፡ ኢወሀበ ፡ ምንተኒ ፡ ወዘንተ ፡ ሰ
ሚዖ ፡ ነደ ፡ ልቡ ፡ ከመ ፡ እሳት ፡ ወሰቤሃ ፡ ወጠነ ፡ ም
ክረ ፡ ከመ ፡ ይፅብዖሙ ፡ ለፈላሻ ፡ ወይኅ (fol. 160 v°, col. 1)
ድግ ፡ ፀቢዓ ፡ ጋላ ፡ ወለአከ ፡ ኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ ጨዋ ፡
ወኀበ ፡ ሰየምተ ፡ ትግሬ ፡ ከመ ፡ ይብጽሑ ፡ በዕድሜ ፡
ዘአደሞሙ ፡ ወምስለ ፡ ዝኒ ፡ ኮነ ፡ ይብል ፡ ይኄይሰኒ ፡ እ

ትበአስ ፡ ምስለ ፡ እደው ፡ ደሞ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
ክርስቶስ ፡ እምእሑር ፡ ለፀቢእ ፡ ጋለ ፡ ዘንተ ፡ ምክረ ፡
አጽንዓ ፡ በወርኃ ፡ ክረምት ፡ ወካዕበ ፡ ንጽሕፍ ፡ በዝየ ፡
ዜና ፡ ሃይማኖቱ ፡ ለዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ ተአማኒ ፡ በእግዚአ
ብሔር ፡ ወሶበ ፡ ሞቱ ፡ ሰብአ ፡ ቤቶሙ ፡ ለዓስቤ ፡ ወዘ
ጳራቅሊጦስ ፡ በውእቱ ፡ ሕማም ፡ ፍርሃት ፡ ወረዓድ ፡ አኀ
ዞሙ ፡ ወሶቤሃ ፡ ቆሙ ፡ ቅድመ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ ወይ
ቤልዎ ፡ ናሁ ፡ ሞቱ ፡ ሰብአ ፡ ቤትነ ፡ ይእዜሰ ፡ ንፈርህ ፡
ለርእስነ ፡ እግዚእነ ፡ አውፅአነ ፡ እምዝንቱ ፡ ከተማ ፡ ወአ
ንብረነ ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ ደዌ ፡ ወሕማም ፡ ዝንቱሰ ፡ ሃይማ
ኖታዊ ፡ አውሥአ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እንዘ ፡ ማእምራነ ፡ መ
ጽሐፍ ፡ እፎ ፡ ኮንክሙ ፡ ከመ ፡ አብዳን ፡ ዘአልቦሙ ፡ ል
ብ ፡ ዝንቱ ፡ ደዌ ፡ አኮ ፡ ዘተአዘዘ ፡ ላእለ ፡ ማእምራን ፡
አላ ፡ ላእለ ፡ ወደለ ፡ ወእለ ፡ ከማሆሙ ፡ አኮ ፡ ዘአትረ
ፎሙ ፡ በከተማ ፡ አላ ፡ ተራኅርኃ ፡ ለእለ ፡ ድንጋፄሆሙ ፡
አላ ፡ ፈነዎሙ ፡ ኀበ ፡ በድው ፡ አዚዞ ፡ ኵሎ ፡ መፍቅዳ
ተ ፡ ውእቱሰ ፡ ገቢሮ ፡ ተዝካረ ፡ አበ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖ
ት ፡ ተንሥአ ፡ እመከነ ፡ ምክራሙ ፡ ወበፅሐ ፡ ጉባኤ ፡
(col. II) ፡ አመ ፡ ፳ ፡ ለመስከረም ፡ ዘይእቲ ፡ ዕለተ ፡ ዕረ
ፍቱ ፡ ለንጉሥ ፡ ጻድቅ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ላእሌሁ ፡ ሰ
ላም ፡ ወበውእቱ ፡ መካን ፡ ፈጸመ ፡ መዋዕለ ፡ ክረምት ፡
(ዘ)መስከረም ፡ ወተንሥአ ፡ እምህየ ፡ በዕለተ ፡ ረቡዕ ፡
አመ ፡ ፲ወ፪ ፡ ለጥቅምት ፡ ተንሥአ ፡ እምህየ ፡ ወበምሕዋ
ረ ፡ ፩ ፡ ዕለት ፡ ወአንጸረ ፡ ገጾ ፡ መንገለ ፡ ሰሜን ፡ ወ
አሰንበተ ፡ በኮሰጌ ፡ ወበዕለተ ፡ ሠኑይ ፡ አመ ፡ ፳ወ፭ ፡ ለ
ጥቅምት ፡ ተንሥአ ፡ እምህየ ፡ ወበምሕዋረ ፡ ፩ ፡ ዕለት ፡
በፍኖተ ፡ ጕዞ ፡ በጻሕነ ፡ ኀበ ፡ ወሰነ ፡ ወገራ ፡ ወሽዋዳ ፡
በዕለተ ፡ ሠሉስ ፡ ሐሙስ ፡ አመ ፡ ፳ወ፫ ፡ ለጥቅምት ፡ ወ
እምዝ ፡ ገበርነ ፡ ስፍራ ፡ በህየ ፡ ወተከለ ፡ ደብና ፡ ወበይ
እቲ ፡ ዕለት ፡ ወረዱ ፡ ሽዋደ ፡ ብዙኃን ፡ ሰብአ ፡ እግር ፡
ወመስተፅናነ ፡ አፍራስ ፡ ወማኅረኩ ፡ አልህምተ ፡ እስላም ፡
ወክርስቲያን ፡ ዘተመይጡ ፡ እምክርስትና ፡ ኀበ ፡ አይሁድ

ና ፡ ወለአኩ ፡ ኀበ ፡ ሐፄጌ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ መጻእነ ፡ ኀ
በ ፡ እግዚእነ ፡ ምስለ ፡ አንስቲያነ ፡ ወደቂቅነ ፡ ወአልህም
ቲነ ፡ ወህላዌሆሙሰ ፡ እምቅድመዝ ፡ ኮነ ፡ ኀበ ፡ ምድረ ፡
ምልክናሆሙ ፡ ለረዳኢ ፡ ወበፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኮነ ፡
ተሰነዓወ ፡ ምጽአተ ፡ እሉ ፡ ምስለ ፡ ሙራደ ፡ እሉ ፡ ኃ
ያላን ፡ ትትዓወቅ ፡ ኂሩተ ፡ እግዚእነ ፡ በግብአተ ፡ ንዋዮ
ሙ ፡ ለእሉ ፡ እምድኅረ ፡ ተማኅረኩ ፡ ዘመደ ፡ እክልኒ ፡
ተዘርፈ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ወባሕቱ ፡ ኢፈቀዱ ፡ ነሢአቶ ፡
ለዳጉሳ ፡ ወዘይመስሎ ፡ እንበለ ፡ ስርናይ ፡ ወጽሩይ ፡ እክ
ል ፡ ዘከማሁ ፡ ለእሉሰ ፡ እለ ፡ ተማኅረኩ ፡ (fol. 161 r°, col. I)
አግብአ ፡ ሎሙ ፡ በግዘት ፡ ኵሎ ፡ ንዋዮሙ ፡ ዘተነሥአ ፡
ወኢያመክነየ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሚላእሌየ ፡ እመ ፡ ነሥ
ኡ ፡ ሠራዊትየ ፡ ክርስቶሳውያን ፡ ንዋየ ፡ እስላም ፡ ወፈ
ላሻ ፡ አለዛቲ ፡ ኂሩት ፡ ዘትመስል ፡ ኂሩተ ፡ እግዚእነ ፡
ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘያሠርቅ ፡ ፀሓየ ፡ ላእለ ፡ ኄራን ፡
ወእኩያን ፡ ወላእለ ፡ ጻድቃን ፡ ወኃጥኣን ፡ ያዘንም ፡ ዝና
መ ፡ ወበሳኒታሁ ፡ ዓርብ ፡ ወዓልነ ፡ በህየ ፡ ወፈነዎ ፡ ለአ
ዛጋሮ ፡ ሐሊበ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ ከመ ፡ ይጺሕ ፡ ፍኖቶ ፡
ወይምላእ ፡ ኵሎ ፡ ማዕምቀ ፡ እስመ ፡ አንሐሉ ፡ ፈላሻ ፡
በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ወአጥፍዑ ፡ ፍኖተ ፡ ከመ ፡ ኢይሑ
ርዎ ፡ አብቅልት ፡ ወአፍራስ ፡ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ አስተ
ራትዓ ፡ አዛጋሮ ፡ ሐሊበ ፡ መብዕሰ ፡ ወገጻጕጸ ፡ ወረሰየ ፡
መጽይሕተ ፡ ርቱዓ ፡ ወበሳኒታሁ ፡ ዕለተ ፡ ቀዳም ፡ ተን
ሥአ ፡ ወረሰየ ፡ ፍኖቶ ፡ መንገለ ፡ ለዋሬ[1] ፡ ወሰፈረ ፡ በ
ጻሮጻ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ አልቦ ፡ ዘተዓቅፈ ፡ ወአልቦ ፡
ዘድኅፀ ፡ በፍኖት ፡ እምሰብእ ፡ እስከ ፡ እንስሳ ፡ እስመ ፡
የማነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ትሜግብ ፡ ፍኖተ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉ
ሥ ፡ ወበዕለተ ፡ ሰንበት ፡ ወዓልነ ፡ ኀበ ፡ ሰፈርነ ፡ በዕለ
ተ ፡ ቀደም ፡ ከሌፍሰ ፡ እዓወ ፡ ረዳኢ ፡ ወጠነ ፡ ያወዒ ፡
በእሳት ፡ አብያተ ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ዘውስቴታ ፡ ወእክል

1. A ለርዌ ፡

ሂ ፡ ዘሀሎ ፡ በገራህት ፡ እስመ ፡ ፃዕደወ ፡ ማዕረር ፡ ወበ
ፅሐ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ወከላስስተኒ ፡ ዘተከመረ ፡ አውዓ
የ ፡ እንበለ ፡ ምሂክ ፡ ዘንተሰ ፡ ዘ (col. II) ይገብር ፡ እስ
መ ፡ መሰሎ ፡ ዘይትመየጡ ፡ ሶበ ፡ ኃጥኡ ፡ እክል ፡ ወኢ
ያእመረ ፡ ከመ ፡ ፈትሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቦቱ ፡ ንሕነሰ ፡
ሶበ ፡ ርኢናሃ ፡ ለሀገር ፡ ሥርጉተ ፡ ኵለንታሃ ፡ በሐመል
ማለ ፡ ዘርዕ ፡ ወፍሬ ፡ ማዕረር ፡ ተነደፍነ ፡ በፍቅራ ፡ ወፈ
ቀድነ ፡ ነቢረ ፡ ውስቴታ ፡ በከመ ፡ ይቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ለ
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በደብረ ፡ ታቦር ፡ ይኄይሰነ ፡ ንንበር ፡
ዝየ ፡ ኢንኅድግ ፡ ትንቢተ ፡ ቃሉ ፡ ለረዳኢ ፡ ዘተነበየ ፡
እመ ፡ መጽአ ፡ ሐርቦ ፡ ወውእቱ ፡ ከዊኖ ፡ ደጀን ፡ ፈነ
ወ ፡ ሠራዊቶ ፡ ምሁራነ ፡ ፀብዕ ፡ ኀበ ፡ ሸዋዳ ፡ ዘዘረፍ
ዎ ፡ ሰብአ ፡ ሐዴጌ ፡ ለይእቲሰ ፡ ፈለግ ፡ ዘሀለወት ፡ በማ
እከል ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አዲዎታ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡
ፈነወ ፡ ቃለ ፡ ትዕይርት ፡ ኀበ ፡ ሐርቦ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
ኃያል ፡ አዝማች ፡ ሐርቦ ፡ ነያ ፡ ቅድሜከ ፡ ምድረ ፡ ርስ
ት ፡ እንተ ፡ ታውሕዝ ፡ ሐሊበ ፡ ወመዓረ ፡ አፍ(ጥ)ንኬ ፡ መ
ጺአ ፡ ወኢትትሐከይ ፡ ከመ ፡ ትትዋረሳ ፡ ወትትከፈል ፡ አ
ዕፃዳቲሃ ፡ ሐርቦ ፡ አርመመ ፡ ወኢያወሥአ ፡ ምንተኒ ፡ አ
ላ ፡ አግብአ ፡ ለዘይኄንን ፡ ጽድቀ ፡ ሶበኒ ፡ ተቃተሉ ፡ ሠ
ራዊቱ ፡ ጸንዕዎሙ ፡ ፈላሻ ፡ በውእቱ ፡ ዕለት ፡ ወአንትዕ
ዎሙ ፡ እስከ ፡ ማእከለ ፡ ዓቀብ ፡ ወበሕቱ ፡ ኢተሐጕለ ፡
እምኔሆሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ፩ ፡ እምዓበይተ ፡ ሕዝብ ፡ ዝንቱ ፡
ኵሉ ፡ ከዊኖ ፡ ተመይጠ ፡ ሐርቦ ፡ በሰላም ፡ ብሔሮ ፡ ወ
በብዙኅ ፡ ዓመት ፡ ፍዳ ፡ ይእቲ ፡ ትዕይርቱ ፡ መጽአ ፡ ን
ጉሥ ፡ ኃያል ፡ መለክ ፡ ሰገድ ፡ ኀበ ፡ ሰ (fol. 161 v°, col. I)
ሜን ፡ ዝንቱሰ ፡ ምጽአቱ ፡ ይመስል ፡ ዘይቤሎ ፡ ለረዳኢ ፡
ለአከ ፡ ኀበ ፡ አርቦ ፡ ከመ ፡ ይምጻእ ፡ ኀቤከ ፡ ሀየንቴሁ ፡
መጻእኩ ፡ ከመ ፡ እትከፈል ፡ አዕጻዳቲከ ፡ ዘኢኃሠሥከኒ ፡
ረከብከኒ ፡ ወዘኢጸዋዕከኒ ፡ ተሰጠውኩከ ፡ ዘይብል ፡ ከመ
ዝ ፡ ወተሀውከት ፡ ኵላ ፡ ምድር ፡ እምግርማሁ ፡ በከመ ፡
ተብህለ ፡ አደለቅለቃ ፡ ለምድር ፡ ወሆካ ፡ ወተንሢአነ ፡ በ

ሰኑይ ፡ እምጻሮጻ ፡ በጸሕነ ፡ ቅሩበ ፡ ከተማሁ ፡ ለከሊፍ ፡ በሠሉስ ፡ ወኀዳጣን ፡ ሕዝብ ፡ ወረዱ ፡ እምቈላ ፡ እንበለ ፡ የአዝዝዎሙ ፡ ወሰቤሃ ፡ አርአዮሙ ፡ ወልታ ፡ ወኵናተ ፡ ወበሕቱ ፡ አምጽአ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ውእቶሙኒ ፡ አምጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ወተፈርሁ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ከተማሁኒ ፡ ገብሩ ፡ በአንጻሪሁ ፡ ዘሪፎሙ ፡ እክለ ፡ ባሕቱ ፡ በይእቲ ፡ ሌሊት ፡ አልቦ ፡ ዘተሀበለ ፡ ቀሪበ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ለአኀሰም ፡ እምፈላሻ ፡ እስመ ፡ ሞገሰ ፡ ግርማሁ ፡ ለንጉሥ ፡ ትተልዎሙ ፡ ወመልአኩ ፡ ይትዓየን ፡ ዓውዶሙ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ዘከነ ፡ አመ ፡ ፳ወ፱ ፡ ለጥቅምት ፡ ስፍራሰ ፡ ዘሐዜጌ ፡ ደግዓ ፡ ውእቱ ፡ ወብዙኀ ፡ ቊሩ ፡ ወበሳኒታ ፡ ረቡዕ ፡ ወረደ ፡ ንጉሥ ፡ እመልዕልት ፡ ኀበ ፡ መትሕት ፡ ከመ ፡ ይዕብዕዎ ፡ ለከሊፍ ፡ ወአትረፍዎሙ ፡ በሳብራ ፡ ለዶብዓ ፡ ሥልጣን ፡ ወለሳዊሮሰ ፡ ምስለ ፡ ብዙኀ ፡ አፍራስ ፡ ወነፍጥ ፡ ወሰብአ ፡ ወልታ ፡ ሐዜጌሰ ፡ ወሪዶሙ ፡ ገብሩ ፡ ከተማ ፡ ኀበ ፡ ሰፍሩ ፡ ሰብአ ፡ ትማልም ፡ ዝንቱሰ ፡ ከነ ፡ አመ ፡ ፴ ፡ ለኅዳር ፡ ወፍኖተ ፡ ይእቲ ፡ ዕለት ፡ ከነ ፡ በ፫ ፡ ጸታ ፡ (col. II) ወለእለሰ ፡ የሐውሩ ፡ በሣልሳይ ፡ ፍኖት ፡ ተንሥኡ ፡ ላእሌሆሙ ፡ ፈላሻ ፡ እስመ ፡ አእመሩ ፡ ከመ ፡ ኢሀሎ ፡ ዝየ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መዋዒ ፡ ወሖሩ ፡ እንተ ፡ ካልእት ፡ ፍኖት ፡ ወሰቤሃ ፡ ተኃየሎሙ ፡ ፊቅጦር ፡ ወልደ ፡ አዛጋር ፡ ፋኑኤል ፡ ወቀተለ ፡ ብዙኃ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወአወፈየ ፡ ለሐዜጌ ፡ መጠነ ፡ ፳ ፡ ቸብቸቦ ፡ ዝውእቱ ፡ ቀዳማይ ፡ መዊኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወጥንተ ፡ ተመውዖቶሙ ፡ ለፈላሻ ፡ ወቤተ ፡ ይእተ ፡ ሌሊተ ፡ ለጸቢሐ ፡ ሐሙስ ፡ እንበለ ፡ ይሀብ ፡ ንዋመ ፡ ለአዕይንቲሁ ፡ ወኢድቃሰ ፡ ለቀራንብቲሁ ፡ እንዘ ፡ ይሔሊ ፡ ወይመክር ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ያወርዶ ፡ እምደብር ፡ ዘተጸወነ ፡ ቦቱ ፡ ወበይእቲ ፡ ሌሊተ ፡ ሐሙስ ፡ አሌለየ ፡ ገይሰ ፡ ወሖረ ፡ ከመ ፡ ይዕብዮ ፡ ለከሊፍ ፡ ወፈነዎሙ ፡ ለመስተቃትላን ፡ በ፫ ፡ ገጻት ፡ ወእንተ ፡ ታሕታይ ፡ ፍኖት ፡ ሖረ ፡ አዛጋር ፡ ሐሊበ ፡ ምስለ ፡ ባሕር ፡ አምባ ፡ ወከኑ ፡ ቅድመ ፡ ገጽ ፡ ደኀረኀት ፡ ጕዝም ፡ ነ

ጋሽ ፡ ውሬን ፡ ወበለፌ ፡ እሉ ፡ ኮኑ ፡ ቅሩበን ፡ ኃያላን ፡
ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ እለ ፡ ኢይመይጡ ፡ ገጾሙ ፡ እምደርብ
ዮ ፡ ኵናት ፡ ወውግረተ ፡ ነፍጥ ፡ ወአሕፃ ፡ ወለእሉ ፡ ፈ
ነዎሙ ፡ ምስለ ፡ ብዙኀ ፡ ነፍጥ ፡ በበነገዶሙ ፡ ወበበሕዝ
በሙ ፡ ውእቱሰ ፡ ቆመ ፡ ቅድመ ፡ ገጸ ፡ ከሊፍ ፡ ኀበ ፡ ተ
ዓየነ ፡ ምስለ ፡ ሠራዊቱ ፡ ወአቆመ ፡ ርኀቀቶሙሰ ፡ ዘሀላ
ዌ ፡ የአክል ፡ መጠነ ፡ ሰብዓቱ ፡ ምዕራፍ ፡ አው ፡ ይበ
ዝኀ ፡ ወምስለ ፡ ዝኒ ፡ ዓቢይ ፡ ፀድፍ ፡ ማእከሌሆሙ ፡ ዘ
ኢይትከሀል ፡ ይዕድውዎ ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ፀብዕ ፡ በይእ
ቲ ፡ ዕለት ፡ ማእከለ ፡ ፈላሻ ፡ ወሠራዊተ ፡ ንጉሥ ፡ ወተ
ፃብዖቶሙሰ ፡ ለሰብአ ፡ ከሊፍ ፡ ኮነ ፡ በአዕባን ፡ እንዘ ፡
ያመረግዉ ፡ በላዕሌሆሙ ፡ ወይከልእዎሙ ፡ ዓሪገ ፡ እመት
ሕት ፡ ኀበ ፡ መልእልት ፡ በዘከመዝ ፡ ግብር ፡ ጐንደዩ ፡ ሰ
ዓተ ፡ ነዋኃ ፡ ወጊዜ ፡ ፯ ፡ ሰዓት ፡ አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ይው
ግሩ ፡ መድፍዓ ፡ ወበ (fol. 162 r°, col. 1) ውግረተ ፡ ፩ ፡
መድፍዕ ፡ አውደቅዎ ፡ ለፀዋሬ ፡ አለማ ፡ ወለአሐቲ ፡ ብእ
ሲት ፡ ዘተኃብአት ፡ ታሕተ ፡ ዕፅ ፡ ውእተ ፡ ጊዜ ፡ ተሐ
ውከ ፡ ከሊፍ ፡ ወሰራዊቱ ፡ እስመ ፡ መሰሎሙ ፡ ዘወድቀ ፡
መብረቅ ፡ እምሰማይ ፡ ወዶብአ ፡ ሥልጣንኒ ፡ ወረደ ፡ ላ
እሌሆሙ ፡ እመልእልት ፡ እስመ ፡ ተርፉ ፡ በላእላይ ፡ ለዓ
ቂበ ፡ በር ፡ ወተራከቡ ፡ በላእሌሆሙ ፡ ዘየማን ፡ ወፀጋ
ም ፡ ዘላእል ፡ ወዘታሕት ፡ ከሊፍሰ ፡ ኃጥአ ፡ ልቡናሁ ፡
እስመ ፡ አምሰጠ ፡ ልቡ ፡ እምብዙኃ ፡ ፍርሃት ፡ ወሶበ ፡
ተመንደበ ፡ እምኵላሄ ፡ ኀጥአ ፡ ዐርገ ፡ ውስተ ፡ ዓቢይ ፡
ፀድፍ ፡ ምስለ ፡ ኅዳጣን ፡ ወዓልቱ ፡ ወቅድመ ፡ ዝንቱ ፡
አልቦ ፡ ዘዐርገ ፡ ላእለ ፡ ዘቲ ፡ አላ ፡ አዕረጎ ፡ ፍርሃቱ ፡ ለ
ዝንቱ ፡ ተሀበሊ ፡ ወሰራዊተ ፡ ፀብዕሰ ፡ እለ ፡ ተርፉ ፡ እ
ምኔሁ ፡ እምግርማ ፡ መድፍዕ ፡ ወእምኃያላን ፡ ዝንቱ ፡ ን
ጉሥ ፡ እለ ፡ ይመስሉ ፡ ኃያላን ፡ ዳዊት ፡ ዘአስተማሰለ ፡
ምጽሐፍ ፡ ሩፀቶሙ ፡ በሩፀተ ፡ ንስር ፡ ወጽንዖሙ ፡ በጽ
ንዓ ፡ አንበሳ ፡ ውእተ ፡ ጊዜ ፡ መንፈቆሙ ፡ ወድቁ ፡ በ
ኵናት ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ዘተዘርዉ ፡ ውስተ ፡ ፀድፍ ፡ እን

ዘ ፡ ይጕይዩ ፡ ወእንስሳሂ ፡ እለ ፡ ከመ ፡ አልህምት ፡ ወ
አበእር ፡ ወአብቅልት ፡ ወአዕዱግ ፡ ወኢኀደጉ ፡ ሕያወ ፡ አ
ላ ፡ አህጕሉ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ ወቀተለ ፡ በኵሮሙ ፡
ለግብጽ ፡ እምሰብእ ፡ እንስሳ ፡ እስመ ፡ አውገዘ ፡ አበ ፡ ን
ዋይ ፡ ከመ ፡ ኢይኅድጉ ፡ እደ ፡ ወአንስተ ፡ አዕሩገ ፡ ወ
ሕፃናተ ፡ ወኵሎ ፡ ዘይሐውር ፡ በእግር ፡ ዕፁብ ፡ ዜና ፡
ዘኮነ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ለአሐቲ ፡ ብእሲት ፡ ዘተማኅረከ
ት ፡ እንዘ ፡ ያመጽእ ፡ አሲፎ ፡ (col. II) እዳ ፡ ምስለ ፡ እ
ዱ ፡ ወሰበ ፡ ርእየት ፡ በትቃሐ ፡ ዓቢየ ፡ ፀድፈ ፡ እንዘ ፡
ተሐውር ፡ ኦአዶናይ ፡ ርድአኒ ፡ በሂለ ፡ ተወርወት ፡ ውስ
ተ ፡ ፀድፍ ፡ ወተማልአቶ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ እንበለ ፡
ፈቃዱ ፡ ዘአሰረ ፡ እዳ ፡ ምስለ ፡ እዱ ፡ ዕፁብኬ ፡ ጥብዓ
ተ ፡ ዛቲ ፡ ብእሲት ፡ ዘኢመሐቀት ፡ ርእሳ ፡ እሞት ፡ እ
ምትደመር ፡ ምስለ ፡ ማኅበረ ፡ ክርስቲያን ፡ አኮ ፡ ዘገብረ
ት ፡ ዘንተ ፡ ባሕቲታ ፡ አላ ፡ ብዙኃን ፡ ተመሰልዋ ፡ በዝ
ንቱ ፡ አላ ፡ ዛቲ ፡ ቀደመቶሙ ፡ ዝንቱሰ ፡ ምግባሮሙ ፡
ይመስል ፡ ምግባረ ፡ ፯ ፡ ዕደው ፡ እምነ ፡ አይሁድ ፡ ዘዓ
ቢዮሙ ፡ ወልደ ፡ ኮርዩን ፡ ወኍሉቅ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ዘተ
መሐሉ ፡ ወተካየዱ ፡ ከመ ፡ ይቅትሎ ፡ ፩ ፡ ለ፩ ፡ ወምክ
ንያቱሰ ፡ ከመ ፡ ኢይግብኡ ፡ ኀበ ፡ ምልክና ፡ ሮም ፡ ወ
ሞቱ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ወባሕቲቱ ፡ ዮሴፍ ፡ ተርፈ ፡ በ
ጥበቡ ፡ በእንተዝ ፡ አስተማሰሉ ፡ ሞተ ፡ እሉ ፡ ቀዳማው
ያን ፡ ወደኃራውያን ፡ እመንገለ ፡ ግብአቶሙ ፡ ለሞት ፡ እ
ምይትአዘዙ ፡ ለዘኢየሐብር ፡ ምስሌሆሙ ፡ በሃይማኖት ፡ እ
ስመ ፡ ኢየሐብሩ ፡ አይሁድ ፡ ኀርማተ ፡ ምስለ ፡ ክርስቲ
ያን ፡ አበ ፡ ንዋይሰ ፡ መከረ ፡ ምክረ ፡ ጽንዓ ፡ በይእቲ ፡
ዕለት ፡ ወይቤ ፡ ቢቱ ፡ በይእቲ ፡ ሌሊት ፡ እንዘ ፡ ተዓቅ
ቡ ፡ ፍናዋተ ፡ ዘለፌ ፡ ወለፌ ፡ ከመ ፡ ኢያምስጥ ፡ ዝን
ቱ ፡ (fol. 162 v°, col. I) ዓላዊ ፡ ዘፈትሐ ፡ ቦቱ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ባሕቱ ፡ ኢሰምዑ ፡ ምክሮ ፡ ሠራዊተ ፡ ንጉሥ ፡
አላ ፡ ተመይጡ ፡ ኵሎሙ ፡ ኀበ ፡ ከተማ ፡ ባሕር ፡ አም
ባኒ ፡ ዘቤቱ ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ ፍኖተ ፡ በጥቃ ፡ ፍኖቱ ፡

ኢያእመሩ ፡ እንዘ ፡ የሐልፍ ፡ ቅሩበ ፡ ዚአሆሙ ፡ እስመ ፡
ኢበፅሐ ፡ ትእኅዞቱ ፡ ከመ ፡ ረዳኢ ፡ እኁሁ ፡ ወዕለተ ፡
ተቀትሎቱ ፡ ከመ ፡ ቅትለተ ፡ አብያጺሁ ፡ ወእምዝ ፡ አሰ
ንበቱ ፡ ኀበ ፡ ሰፈሩ ፡ በዕለተ ፡ ረቡዕ ፡ ወበዳግማይ ፡ ዕለ
ተ ፡ ረቡዕ ፡ ገብሩ ፡ ጕዞ ፡ እምውእቱ ፡ ከተማ ፡ ወወፂአ ፡
ዓቀበ ፡ ገብረ ፡ ስፍራ ፡ ከሊፍሰ ፡ አምሢጠ ፡ እሞተ ፡ ይ
እቲ ፡ ዕለት ፡ ስሕወ ፡ ልቡ ፡ ወኮነ ፡ ከመ ፡ አብዱ ፡ እ
ስመ ፡ ኢየአምር ፡ ኀበ ፡ የሐውር ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ በ
እንተ ፡ ብእሲ ፡ ዘየሐውር ፡ በጽልመት ፡ ሐፄጌኒ ፡ አጽን
ዑ ፡ ከተማ ፡ በውእቱ ፡ መከን ፡ መጠነ ፡ ፪ ፡ ሱባኤ ፡
ወበህየ ፡ ተራከቡ ፡ ምስለ ፡ ሹም ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡
ወአቤቶ ፡ ዮሐንስ ፡ ወሹም ፡ ሲሬ ፡ ተክለ ፡ ሥሉስ ፡ ወ
ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰየምተ ፡ ትግሬ ፡ ወበዕለተ ፡ ብፅሐቶ
ሙ ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ ስፍራ ፡ አዘዙ ፡ ሐፄጌ ፡ ከመ ፡ ይ
ምትሩ ፡ ሰከና ፡ አልህምት ፡ ወአባዕር ፡ ዘሀለዉ ፡ በከተ
ማ ፡ ከመ ፡ ኢይክልእዎሙ ፡ ለመስተቃትላን ፡ ኢያስተፃዕቅ
ዎሙ ፡ ጊዜ ፡ ተፃብዖ ፡ አመ ፡ ተንሥአ ፡ ፈላሻ ፡ በጕዞ ፡
እስመ ፡ መጽብብ ፡ ጥቀ ፡ ወመቅዓን ፡ ፍኖተ ፡ ውእቱ ፡
ብሔር ፡ ወበጊዜ ፡ ወፅአ ፡ ዝንቱ ፡ ትእዛዝ ፡ ጠብሑ ፡ ጨ
ዋ ፡ ወደኀደር ፡ ኵሎ ፡ እምጽገት ፡ እስከ ፡ ክናፍ ፡ ሕቀ ፡
ጸኒሖ ፡ ሆከት ፡ ልቦ ፡ ርኅራኄሁ ፡ ጠ (col. II) በይዓዊት ፡
ወአንገረ ፡ አዋጅ ፡ ከመ ፡ ይኅድጉ ፡ ጠቢሐ ፡ አልህምት ፡
ሶበ ፡ ርእየ ፡ ኅዘነ ፡ ሰብአ ፡ ከተማ ፡ ወባሕቱ ፡ ሐልቀ ፡
ዘይበዝኅ ፡ ወተርፈ ፡ ዘይውህድ ፡ እስመ ፡ አስተፋጠኑ ፡ ጠ
ቢሖቶሙ ፡ አብዳነ ፡ ከተማ ፡ ዘይሰመዩ ፡ ወደላ ፡ ወእም
ድኅረዝ ፡ ተንሥኡ ፡ እምህየ ፡ በዕለተ ፡ ሠሉስ ፡ አመ ፡
፳ ፡ ለኅዳር ፡ ወበፅሑ ፡ መሸሐ ፡ ወተቀበሎሙ ፡ ረዳኢ ፡
መልአከ ፡ ሀገር ፡ በማዕዶተ ፡ ፈለግ ፡ አስተጋቢኦ ፡ ኵሎ ፡
ምሁራነ ፡ ቀትል ፡ እለ ፡ ይእኀዙ ፡ ወልታ ፡ እም፪ ፡ ጾ
ታ ፡ ኀበ ፡ ፩ ፡ እምእሉ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱኒ ፡ ንጉሥ ፡ ቆ
መ ፡ በአንፃሪሁ ፡ ወመንፈቀ ፡ ኃያላን ፡ ፈነወ ፡ ኀበ ፡ እ
ለ ፡ ቆሙ ፡ መስተቃትላነ ፡ ፈላሻ ፡ በካልእ ፡ ፃታ ፡ ውእ

ቱሰ ፡ ፈነወ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ ጎሩያነ ፡ ዕደወ ፡ ኃይል ፡ እምሰብአ ፡ ነፍጥ ፡ ወሰብአ ፡ ወልታ ፡ ወቀተለ ፡ ብዙኃ ነ ፡ እምኔሆሙ ፡ ለኃያላኒሁ ፡ ወርእዮ ፡ ረዳኢ ፡ አኀዘ ፡ ፍርሃት ፡ ወረአድ ፡ ወጐየ ፡ ሰቤሃ ፡ መንገለ ፡ ፍኖተ ፡ ዓ ቀብ ፡ ወእለ ፡ ቆሙ ፡ በካልእ ፡ በር ፡ ተድህሉ ፡ እምፍርሃ ተ ፡ እሉ ፡ መስተቃትላን ፡ ዘፀብዕዎሙ ፡ ወሖሩ ፡ ኀበ ፡ እግዚአሙ ፡ ወጐዩ ፡ ድኅረ ፡ አርቲያሙ ፡ መንገለ ፡ አምበ ሁ ፡ ለረዳኢ ፡ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ሰፈረ ፡ ሹም ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ዓዲዎ ፡ ፈለገ ፡ መሸኽ ፡ ወበሳኒታ ፡ ተንሥኡ ፡ ሐዬጌ ፡ ወሰፈሩ ፡ በማዕዶተ ፡ ፈለግ ፡ ኀበ ፡ ከተማ ፡ ሹ ም ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወበሳኒታሁ ፡ ሐሙስ ፡ ወዓልነ ፡ ወበሳኒታሁ ፡ ዓርብ ፡ ተንሥኡ ፡ እምህየ ፡ ወኃደሩ ፡ እንበ ለ ፡ ይፈጽሙ ፡ ዓቀበ ፡ አመ ፡ ፳ወ፫ ፡ ለኅዳር ፡ ወበሳኒታ ሁ ፡ (fol. 163 r°, col. I) በዕለተ ፡ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፡ አስ ተፋነዎሙ ፡ ለሠየምተ ፡ ትግሬ ፡ ይሑሩ ፡ በታሕታይ ፡ ፍ ኖት ፡ ወይጽንሕዎ ፡ በጥቃ ፡ አምበሁ ፡ ለረዳኢ ፡ ዝንቱሰ ፡ በዓለ ፡ መዊዕ ፡ ሖረ ፡ እንተ ፡ ለእላይ ፡ ፍኖት ፡ ወበፍጻ ሜ ፡ ውእቱ ፡ ዓቀብ ፡ ረከብነ ፡ ገቢሮ ፡ ካበ ፡ ከመ ፡ ይ ፃብዕ ፡ ቦቱ ፡ ተፀዊኖ ፡ ኪያሁ ፡ ወይክልአሙ ፡ ኃሊፈ ፡ ለመስተቃትላን ፡ ወባሕቱ ፡ አኅደገቶ ፡ ፍርሃቱ ፡ ዓቂበ ፡ ውእቱ ፡ በር ፡ እስመ ፡ አደንገፆ ፡ ግርማ ፡ መዊአቱ ፡ ዘዕ ለተ ፡ ሠሉስ ፡ ወኃሊፈነ ፡ ውእተ ፡ ጐጻጕፀ ፡ ወመቅዓነ ፡ ሖርነ ፡ ንስቲተ ፡ ወሰፈርነ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ርኂበ ፡ ወበ ሳኒታሁ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወአልነ ፡ ህየ ፡ ወውእቱ ፡ አመ ፡ ፳ወ፬ ፡ ለኅዳር ፡ ዘውእቱ ፡ ክኑን ፡ ቀዳማይ ፡ ወቦ ቱ ፡ ክነ ፡ ዕለተ ፡ ዕረፍታ ፡ ለዓበይ ፡ ንግሥት ፡ ሰብላ ፡ ወ ንግል ፡ መፍቀሪተ ፡ ጸሎት ፡ ወጾም ፡ ፈራሂተ ፡ እግዚአብ ሔር ፡ ወመፍቀሪተ ፡ ሰብእ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይትወከፍ ፡ ነፍሳ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ምስለ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ለ እለ ፡ አዕረፉ ፡ በሃይማኖት ፡ ወአመ ፡ ፳ወ፭ ፡ ለውእቱ ፡ ወርኅ ፡ በዕለተ ፡ ሠኑይ ፡ ተንሥኡ ፡ እምውእቱ ፡ ስፍራ ፡ ወንስቲተ ፡ ሐዊሮሙ ፡ ሰፈሩ ፡ በቅሩብ ፡ አምበሁ ፡ ለረዳ

ኢ ፡ አመ ፡ ፳ወ፯ ፡ ወሰበ ፡ ርእይዎ ፡ ለዓቀብ ፡ ድንገፀ ፡
ልበሙ ፡ ለመስተቃትላን ፡ እስመ ፡ ተዘከሩ ፡ ሕልቀተ ፡ ወ
ዓልያኒሁ ፡ ኃያላን ፡ ለአዝማች ፡ ይስሐቅ ፡ ወቅሩብ ፡ ው
እቱ ፡ አምባ ፡ ወዘተ ፡ ሰሙነ ፡ ፈጸሞሙ ፡ በዕለተ ፡ ሰኑ
ይ ፡ አመ ፡ ፫ ፡ ለታኅሣሥ ፡ ዘውእቱ ፡ ዕለተ ፡ በአታ ፡
ለእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደ (col. II) ስ ፡
ወፅአ ፡ ንጉሥ ፡ ወነበረ ፡ በጽንፈ ፡ ቀልቀል ፡ ወሠርዖሙ ፡
ለመስተቃትላን ፡ በ፫ ፡ ጸታ ፡ ፈነዎሙ ፡ ሚመ ፡ ዓበይተ ፡
ላእሌሆሙ ፡ ዘውእቶሙ ፡ አባ ፡ ንዋይ ፡ ወዮናኤል ፡ ወደ
ጓረጎት ፡ ለአባ ፡ ንዋየ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይሑር ፡ እምገበ
ዋቲሁ ፡ ለቀልቀል ፡ በፍኖት ፡ ጠዋይ ፡ ወመቅዓን ፡ ወለዮ
ናኤል ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይሑር ፡ በማእከል ፡ ወለደጓረጎት ፡
አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይሑር ፡ እንተ ፡ ታሕታይ ፡ ፍኖት ፡ ዘወ
ድቀ ፡ ቦቱ ፡ ወዓልተ ፡ ይስሐቅ ፡ ወእምነ ፡ ፫ ፡ ፍናው ፡
ጸንዓ ፡ ቀትል ፡ በዘሀለወ ፡ ቦቱ ፡ ደጓረጎት ፡ እስመ ፡ እ
ንበረ ፡ ቦቱ ፡ ረዳኢ ፡ በፍኖት ፡ ፀባብ ፡ ምሁራነ ፡ ፀብ
ዕ ፡ መስተቃትላነ ፡ ከመ ፡ ይክልእዎሙ ፡ ለመስተቃትላን ፡
ወበሕቱ ፡ ረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ መዋኢት ፡ ዘኃደረ
ት ፡ ላእለ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ ሞአሙ ፡ ወቀተለ ፡ መብ
ዝኀቶሙ ፡ ወአዕቀጸሙ ፡ ለኀሩያነ ፡ ፈላሻ ፡ ለማእከላይኒ ፡
ወታሕታይኒ ፡ ሠራዊተ ፡ ፀብዕ ፡ በበሕዝቢሆሙ ፡ ወሪዶ
ሙ ፡ ተዓየኑ ፡ በአንፃረ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡ ወገብሩ ፡ ከ
ተማ ፡ ወኃደሩ ፡ ኀቡረ ፡ አባ ፡ ንዋይሰ ፡ ዘሖረ ፡ ላእለ ፡
እንተ ፡ ገበዋተ ፡ ፀድፍ ፡ ኃደረ ፡ ውስተ ፡ ውሣጤ ፡ በ
አት ፡ በማዕከለ ፡ ፀድፍ ፡ ዘይትናፀር ፡ ምስለ ፡ አምባ ፡
ወሠራዊተ ፡ ዮናኤልሰ ፡ ወደጓረጎት ፡ ዘረከቡ ፡ በጼዋዌ ፡
አብቅልተ ፡ ወአፍራሰ ፡ ወአዕዱገ ፡ ወኵሎ ፡ እንስሳ ፡ ዘ
ኢያትረፉ ፡ እስመ ፡ አውገዘ ፡ አባ ፡ ንዋይ ፡ ከመ ፡ ኢያ
ትርፉ ፡ ኵሎ ፡ ዘማኅረኩ ፡ አላ ፡ ይቅትሉ ፡ በከመ ፡ ጸ
ሐፍነ ፡ ቀዳሚ ፡ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ሰኑይ ፡ ሶበ ፡ ርእይ
ዎሙ ፡ ለእለ ፡ ደጓረጎት ፡ ተበሀሉ ፡ ሠራዊተ ፡ ሹም ፡ ተ
ክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወኵሉ ፡ ሰየምተ ፡ ትግሬ ፡ ወወረዱ ፡

እምከተማሆሙ ፡ እጉዛነ ፡ (fol. 163 v°, col. I) ቀስት ፡ ወ
ወልታ ፡ ወበፅሑ ፡ ቅሩበ ፡ አምባ ፡ ወሰቤሃ ፡ ወረዱ ፡ ኀ
ቤሆሙ ፡ ኃያላነ ፡ ፈላሻ ፡ ወአንትዕዎሙ ፡ ለሰብአ ፡ ትግ
ሬ ፡ ወዴገንዎሙ ፡ እስከ ፡ ማእከለ ፡ ዓቀብ ፡ እስመ ፡ ገ
ብሩ ፡ ከተማሆሙ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ በመካን ፡ ልዑል ፡
ዘይትናጸር ፡ ምስለ ፡ አምባ ፡ ወባሕቱ ፡ ኢተኃጕለ ፡ ፩ ፡
እምኔሆሙ ፡ ወበሳኒታሁ ፡ ዕለተ ፡ ሠሉስ ፡ አመ ፡ ረቡዑ ፡
ለውርኃ ፡ ታሕሣሥ ፡ ተንሥአ ፡ ንጉሥ ፡ እንዘ ፡ ይጥህ
ር ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ ወወረደ ፡ ኀበ ፡ ተዓየኑ ፡ ሠራዊቱ ፡
እንዘ ፡ ይዴግን ፡ አሰሮሙ ፡ ወእምኀበ ፡ ሰፈሩ ፡ እለ ፡ ደ
ኅረኅት ፡ ሕቀ ፡ ሐሊፎ ፡ ተከለ ፡ ደበና ፡ ወሰበ ፡ ርእየ ፡
ውእቱ ፡ አይሁዳዊ ፡ ተሀበሊ ፡ ላእለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ
ለእለ ፡ መሢሑ ፡ ፍርሃት ፡ ወረዓድ ፡ ወረደ ፡ ላእሌሁ ፡ እ
ስከ ፡ አውፅአ ፡ ቃለ ፡ ወከሠተ ፡ አፉሁ ፡ ወይቤ ፡ ናሁ ፡
ፈቀደ ፡ ዝንቱ ፡ ይግበር ፡ ብየ ፡ በከመ ፡ ገብረ ፡ በእጉ
የ ፡ ከሊፍ ፡ እስመ ፡ አእመረት ፡ ነፍሱ ፡ ለባዊት ፡ ከመ ፡
ትበፅሖ ፡ ዘበፅሐት ፡ ለእጉሁ ፡ ዝንቱኒ ፡ ከሊፍ ፡ ተነበየ ፡
ቅድመዝ ፡ ሶበ ፡ ነበበ ፡ ላእሌሁ ፡ ቃለ ፡ ትዕይርት ፡ ዝን
ቱ ፡ በእንተ ፡ ተመውአቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተመውአ ፡
በውእቱ ፡ አምባ ፡ ዘአአምሮ ፡ አኮኑ ፡ ኢይትከሀል ፡ ይዕ
ርጉ ፡ ቦቱ ፡ ኃያላን ፡ ኀድጉሰ ፡ ዐሪገ ፡ ኀቤሁ ፡ ሶበ ፡ ይ
ርእዩኒ ፡ ይደነግፁ ፡ ወኢይሔልይዎ ፡ ከመ ፡ ይዕርጉ ፡ አ
ውሥአ ፡ ከሊፍ ፡ ወይቤ ፡ ኢይትኃደግ ፡ ይብጻሕ ፡ ላእሌ
ሁ ፡ ዘበፅሖ ፡ ብየ ፡ ሶበ ፡ ይሬኢ ፡ ግርማ ፡ መዓቱ ፡ ለ
ንጉሥ ፡ ይፈትሕ ፡ ለተመውአትየ ፡ ዛቲ ፡ ቃለ ፡ ትንቢት ፡
ወፅአት ፡ እምአፉሁ ፡ ለከሊፍ ፡ ወተፈጸመት ፡ በጊዜሁ ፡
ወበሰርክ ፡ ሠሉስ ፡ ለፀቢሐ ፡ ረቡዕ ፡ መከረ ፡ (col. II) ም
ክረ ፡ ፈራህ ፡ ይኅድግ ፡ ምስካየ ፡ ዘተጸወነ ፡ ቦቱ ፡ ወኢ
ፈቀደ ፡ ተፃብዖተ ፡ ንጉሥ ፡ እስመ ፡ መንፈሰ ፡ ፍርሃት ፡
መለከ ፡ ልቦ ፡ ወሰቤሃ ፡ ተንሥአ ፡ በይእቲ ፡ ሌሊት ፡ እ
ንተ ፡ ባቲ ፡ አግብአ ፡ ርእሰ ፡ ለአበ ፡ ንዋይ ፡ ሖረ ፡ ም
ስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወውሉዱ ፡ ወምስለ ፡ ኅዳጣን ፡ ወዓልያኒ

ሁ ፡ ዘየአምሮሙ ፡ ወቦአ ፡ ውሣጤ ፡ በአት ፡ ኀበ ፡ ላእላ
ይ ፡ ፀድፍ ፡ ዘኢዐርገ ፡ ቦቱ ፡ መኑሂ ፡ እምቅድመዝ ፡ ለ
ሠራዊትሂ ፡ ዘረዎሙ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ ኀበ ፡ ያምሥጡ ፡
እመዓተ ፡ ንጉሥ ፡ ወሶቤሃ ፡ ፈነወ ፡ ረዳኢ ፡ ፪ ፡ ላእካነ ፡
ይበልዎ ፡ ለአባ ፡ መሐል ፡ ሊተ ፡ በወንጌልከ ፡ ታስተምህ
ር ፡ ሊተ ፡ ቅድመ ፡ ንጉሥ ፡ ወአንተ ፡ ኢታሕስም ፡ ብ
የ ፡ ወቀዊሞሙ ፡ እምርሑቅ ፡ ፀውዑ ፡ ወይቤሉ ፡ ብነ ፡
ነገር ፡ ወፈኑ ፡ ለነ ፡ ዘይትቄበለነ ፡ ወፈነወ ፡ ሎሙ ፡ ፩ ፡
ዘይትቄበልዎሙ ፡ ወበጺሖሙ ፡ ነገሩ ፡ መልእክተ ፡ ወይቤ
ሎሙ ፡ አባ ፡ ንዋይ ፡ በልዎ ፡ ለምንት ፡ አአመነከ ፡ ቅድ
መ ፡ ትቤ ፡ ይምጻእ ፡ አባ ፡ ንዋይ ፡ እንግር ፡ ዘውስተ ፡
ልብየ ፡ ብሂለከ ፡ አውረድከኒ ፡ እምከተማ ፡ ወተኳሕለው
ከኒ ፡ ወዓበይከ ፡ ተራክቦትየ ፡ ዓዲ ፡ ኢየአምነከ ፡ በእንተ
ዝ ፡ ወይእዜኒ ፡ መሐል ፡ በኦሪትከ ፡ ወአነ ፡ እምሕል ፡
በወንጌልየ ፡ በዝ ፡ ረሰዩ ፡ ነገረ ፡ ምቱረ ፡ ወምስለ ፡ ላ
እካን ፡ ፈነወ ፡ ፩ ፡ ዕደወ ፡ ይሚጡ ፡ ቃሎ ፡ ወማኅተመ ፡
ነገሩ ፡ ዘይብል ፡ ይእዜሰ ፡ ይቁም ፡ በመሐላ ፡ እስመ ፡
ኵሉ ፡ በመሐላ ፡ የሐልቅ ፡ ወሶቤሃ ፡ ፈነወ ፡ ብስራተ ፡ ኀ
በ ፡ ንጉሥ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ብስራትከ ፡ ንጉሥ ፡ ናሁ ፡
አግብአ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዝንቱ ፡ ፈላሻ ፡ ውስተ ፡ እዴ
ከ ፡ ወዘንተ ፡ ሰሚዖ ፡ ኢተመክሐ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ አ
ሕዛብ ፡ ወዓዲ ፡ ይከውን ፡ ቅቡጸ ፡ ተስፍ ፡ ከመ ፡ አብዳ
ን ፡ ሶበ ፡ ይበፅሖ ፡ ሐዘን ፡ እስመ ፡ የአምር ፡ ከመ ፡ ይ
ከውን ፡ በተባርዩ ፡ ግብር ፡ ዝንቱ ፡ (fol. 164 r°, col. 1) ዓ
ለም ፡ ሥጋዊ ፡ በከመ ፡ ኢያስተባሪ ፡ የማኖ ፡ ልዑል ፡
እስመ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብል ፡ ጊዜ ፡ ለሐዘን ፡ ወጊዜ ፡ ለ
ፍሥሐ ፡ ጊዜ ፡ ለመዊዕ ፡ ወጊዜ ፡ ለተመውኦ ፡ ወበሕቱ ፡
ወሀበ ፡ አኰቴተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ስብ
ሐት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘያሌዕሎሙ ፡ ለየዋሓን ፡ ወይነስ
ቶመ ፡ ለእቡያን ፡ እመናብርቲሆሙ ፡ ለረዳኢሰ ፡ መከረ ፡
ምክረ ፡ ጽኑዓ ፡ ወግብረ ፡ ጠቢባን ፡ እስመ ፡ ዐርገ ፡ ው
ስተ ፡ ልቡ ፡ ሕሊና ፡ ዘይብል ፡ ይኄይሰኒ ፡ ተጋንዮ ፡ ለ

ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መዋዒ ፡ መዋዕያን ፡ እምእትቃወም ፡ ቅ
ዮሜሁ ፡ ለዛኢየክል ፡ ተቃውሞቶ ፡ ፀባኢተ ፡ ነፍጥ ፡ ወ
መድፍዕ ፡ ዘተናገረሂ ፡ ኢሐሰወ ፡ ወቦአ ፡ ኀበ ፡ ንዋይ ፡
ለፀቢሐ ፡ ዕለተ ፡ ረቡዕ ፡ ወምስለ ፡ ዝኒ ፡ ተአመነ ፡ ምሕ
ረተ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መሐሪ ፡ ወመስተሣህል ፡ በከመ ፡
ተአመኑ ፡ ኃጥአን ፡ ምሕረተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይ
ቤ ፡ ኢመጻእኩ ፡ ጻድቃነ ፡ አላ ፡ ኃጥአነ ፡ ለንስሐ ፡ በ
ዝየ ፡ ናስተብቍዖ ፡ ለአበ ፡ ንዋይ ፡ እንዘ ፡ መነኮስ ፡ ዘ
ኢለመደ ፡ ተቃትሎ ፡ ናሁ ፡ ይቀድሞሙ ፡ ለኃያላን ፡ በ
ዊአ ፡ ኀበ ፡ ፀብዕ ፡ ወኢይዴኃር ፡ እምፍርሃተ ፡ ሰይፍ ፡
ወኵናት ፡ ርእዩኬ ፡ ጥብአተ ፡ ዝንቱ ፡ መነኮስ ፡ እንዘ ፡ ኢ
የአምር ፡ ምንተኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ግብረ ፡ እድ ፡ ዘይገብርዎ ፡
መነኮሳት ፡ ነዳያን ፡ ይእዜሰ ፡ ኃየለ ፡ እምሁራነ ፡ ፀብዕ ፡
ዘለመዱ ፡ ተቃትሎ ፡ እምንዕሶሙ ፡ መንክር ፡ ግብሩ ፡ ለእግ
ዚአብሔር ፡ ዘያጸንዖሙ ፡ ለድኩማን ፡ ወያደክሞሙ ፡ ለጽ
ኑዓን ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዳዊት ፡ በመዝሙር ፡ ዘ፻፵ወ፬ ፡ ይ
ትባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላኪየ ፡ ዘመሐርን ፡ ፀብዓ ፡
ለእደውየ ፡ ወቀትለ ፡ ለአፃብዕየ ፡ መስተቃትላነ ፡ ዝንቱሰ ፡
ንጉሥ ፡ ቤቱ ፡ እንተ ፡ ሴሊተ ፡ እንዘ ፡ የዓውዱ ፡ ውእ
ተ ፡ አምባ ፡ እምኵሉ ፡ ገበዋቲሁ ፡ (col. II) ወጊዜ ፡ ፍና ፡
ነገሀ ፡ ዐርጉ ፡ መልእልቲሁ ፡ ወኢረከቡ ፡ ፩ሂ ፡ ዘይትቃ
ወሞሙ ፡ አዕባንኒ ፡ ዓበይት ፡ እለ ፡ ይሰመይዎሙ ፡ በዓው
ደ ፡ ጽንፈሁ ፡ ለውእቱ ፡ አምባ ፡ ከመ ፡ ይመርግህዎ ፡ ጊ
ዜ ፡ ፀብዕ ፡ ወለለ፩ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወቦዘሴምዎ ፡ በዘመነ ፡
ሐፄ ፡ በእደ ፡ [ማርያም ፡] ወቦ ፡ ዘሴምዎ ፡ በዘመነ ፡ ሐ
ፄ ፡ እስክንድር ፡ ወሐፄ ፡ ናዖድ ፡ ላእሌሆሙ ፡ ሰላም ፡ ይ
ምህሮሙ ፡ ወይሠሃሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወግብረቶሙ ፡
ለእሉ ፡ አዕባን ፡ ከመዝ ፡ ውእቱ ፡ ገለውዎሙ ፡ ከመ ፡ ከ
በሮ ፡ ወሜምዎሙ ፡ በኵሉ ፡ ጽንፈሁ ፡ ለ፩ ፡ ሰመይዎ ፡ ብ
ርሃን ፡ ወለካልኡ ፡ ሰመይዎ ፡ ሐብከ ፡ ወለሣልሱ ፡ በዋ ፡
ወቦ ፡ ካልአኒሁ ፡ እለ ፡ ኢነአምር ፡ አስማቲሆሙ ፡ ዘንተ ፡
ኵሎ ፡ ክብረ ፡ ዘይገብሩ ፡ ለእሉ ፡ አእባን ፡ እስመ ፡ ይ

ትአመንዎሙ ፡ ኅዲጎሙ ፡ እግዚአብሔርሃ ፡ ዘይገሥሙ ፡ ለ
አድባር ፡ ወይጠይሱ ፡ ወያወድቆን ፡ ለአድባር ፡ ጽኑአት ፡
ወጊዜ ፡ ዕርገቶሙ ፡ ለእሉ ፡ አላውያን ፡ ኅድጉሰ ፡ ከመ ፡
ያመርግሁ ፡ በሙ ፡ በአፅባዕቶሙ ፡ ጥቀ ፡ አገሠሥዎሙ ፡
እስመ ፡ ሖሩ ፡ ግብተ ፡ ለለኵሉ ፡ ፍናዋቲሆሙ ፡ እንዘ ፡
ይደሀሉ ፡ ወሠራዊተ ፡ ንጉሥ ፡ እንዘ ፡ የዓርጉ ፡ መልእ
ልተ ፡ ውእቱ ፡ ደብር ፡ አልቦ ፡ ዘረከቡ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅዳ
ጣን ፡ አስይፍት ፡ ወሰላጢን ፡ አበ ፡ ንዋይኒ ፡ ሶበ ፡ ቦአ ፡
ሎቱ ፡ ረዳኢ ፡ ነሢአ ፡ ኪያሁ ፡ ሖረ ፡ ኀበ ፡ ሐዴጌ ፡ ወ
ጊዜ ፡ በአቱ ፡ ኀበ ፡ ሐዴጌ ፡ ወደየ ፡ በእዴሁ ፡ ዲበ ፡
ርእሱ ፡ ሐመደ ፡ ወአቀምዎ ፡ ቅድመ ፡ ሰቀላ ፡ በኅፍረት ፡
ወበኃሣር ፡ ወሶቤሃ ፡ ገብሩ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰብአ ፡ ከተማ ፡
ዓቢይ ፡ ወንዑስ ፡ እድ ፡ ወአንስት ፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡
(fol. 164 v°, col. I) ልማዶሙ ፡ ይገብሩ ፡ አውያተ ፡ ፍሥ
ሓ ፡ ለመዋዒ ፡ ዝንቱሰ ፡ ንጉሥ ፡ መሢሐዊ ፡ ኢተመክ
ሐ ፡ በዝንቱ ፡ ከመ ፡ አብዳን ፡ እለ ፡ ይትሜክሑ ፡ በኃ
ይሎሙ ፡ ወይዜኃሩ ፡ በብዝኃ ፡ ብዕሎሙ ፡ ዳእሙ ፡ ወሀ
በ ፡ አኰቴተ ፡ ለፈጣሪሁ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዝኮነ ፡ በኃ
ይለ ፡ እግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎ ፡
ለረዳኢ ፡ ኢትፍራህ ፡ ይኩንከ ፡ በከመ ፡ ተአመንከ ፡ በ
ሕቱ ፡ ዑቅ ፡ ዳግመ ፡ ኢተአብስ ፡ እምዝ ፡ ኢይርከብከ ፡
ዘየዓኪ ፡ ወአምጽኡ ፡ ብእሲቶ ፡ ወንዋዮ ፡ ወደቂቆ ፡ ወወ
ሀብዎ ፡ አበ ፡ ንዋይ ፡ ወንዋይሰ ፡ ኢተረክበ ፡ ዘእንበለ ፡
ኅዳጥ ፡ ቀሚስ ፡ እስመ ፡ ኢኮነ ፡ አስተጋባኤ ፡ ንዋይ ፡ ዳ
እሙ ፡ መስተገብረ ፡ ምድር ፡ ወይበልዑ ፡ ኅብስቶ ፡ በሐ
ፈ ፡ ገጽ ፡ ወአመ ፡ ፯ ፡ ለታሕሣሥ ፡ ዓርብ ፡ ዐርገ ፡ አ
ባ ፡ ንዋይ ፡ መልእልተ ፡ አምባ ፡ ነሢአ ፡ ደበና ፡ ምስለ ፡
ታቦተ ፡ ኢየሱስ ፡ ወንዋየ ፡ ቅድሳት ፡ ዘየዓርጉ ፡ ቦቱ ፡ ቍ
ርባነ ፡ ወነሥአሙ ፡ ለካህናተ ፡ ይእቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
ወለመዘምራን ፡ እለ ፡ ሥራዓን ፡ ለግብረ ፡ ምሥዋዕ ፡ ከ
መ ፡ ደቂቀ ፡ አሮን ፡ ለአዕርጎ ፡ ቍርባን ፡ ወምክንያተ ፡
አዕርጎቱሰ ፡ ቍርባነ ፡ በዝንቱ ፡ ለቀድሶ ፡ ውእቱ ፡ መካን ፡

ዘአርኰሳ ፡ ሐራውያ ፡ ሐቅል ፡ ወተርእያ ፡ እንስሳ ፡ ገዳም ፡
ወቦዕለተ ፡ እኑድ ፡ ዐርገ ፡ ንጉሥ ፡ መልእልተ ፡ ውእቱ ፡
ደብር ፡ ምስለ ፡ ብዙኃን ፡ ሠራዊቱ ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ይ
እቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ለአቅርቦ ፡ መሥዋዕተ ፡ አኰቴ
ት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በ (col. II) መካን ፡ ዘኢይዴዋዕ ፡ ቦ
ቱ ፡ ስመ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ወረሰየ ፡ ምሥዋዓ ፡
ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘተሰብአ ፡
እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ፡ እምቅድስት ፡ ድንግል ፡
ወካልእ ፡ ምክንያት ፡ ተብህለ ፡ ለዝክረ ፡ ነገር ፡ ወከመ ፡
ይትገደፍ ፡ ዜና ፡ ለዘይመጽእ ፡ ትውልድ ፡ አበው ፡ ይዜ
ንዉ ፡ ለደቂቆሙ ፡ ወደቂቅ ፡ ለደቂቆሙ ፡ ከመ ፡ ይረስ
ዩ ፡ ትውክልቶሙ ፡ ላእለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወከመ ፡ ኢ
ይርሥዑ ፡ ግብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተአምሪሁ ፡ ዘኮነ ፡
በዝንቱ ፡ አምባ ፡ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ተቀነየ ፡ ዓስቤ ፡ ዕ
ጣነ ፡ ሙገር[1] ፡ እንዘ ፡ ይዜክር ፡ መዊአተ ፡ ንጉሥ ፡ ወ
ተመውአ ፡ አይሁዳዊ ፡ እንዘ ፡ ልማዶሙ ፡ ለካህናተ ፡ ኢ
ትዮጵያ ፡ የሐልዮ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ማሕሌተ ፡ ድር
ሳን ፡ እንዘ ፡ ይዜክሩ ፡ ትሩፋተ ፡ ንጉሥ ፡ ዘዘመኑ ፡ ወ
ድኅረ ፡ ፍጻሜ ፡ ቍርባን ፡ ወፅአ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ድንካን ፡ ዘተከሉ ፡ሎቱ ፡ ወገብረ ፡ ም
ሳሐ ፡ ዓቢየ ፡ ወጠብሐ ፡ ብዙኃ ፡ በለፌ ፡ አርፈቆሙ ፡ ለ
አዛገሮች ፡ ወለሊቃውንት ፡ ወበለፌ ፡ አርፈቆሙ ፡ ለበላቴ
ኖች ፡ ዘውሥጥ ፡ ወአቅረበ ፡ሎሙ ፡ ኵሎ ፡ ወኢያኀጥአ
ሙ ፡ እምዘፈቀዱ ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ፍሥሓ ፡ ወይቤሉ ፡ ካ
ህናት ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ እንተ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ን
ትፈሣሕ ፡ ወንትሐሠይ ፡ ባቲ ፡ ወጊዜ ፡ ፱ ፡ ሰዓት ፡ ወረ
ዱ ፡ እምደብር ፡ ወሰቤሃ ፡ እለ ፡ ተርፉ ፡ ሠራዊት ፡ ተ
ቀበልዎ ፡ በነፍጥ ፡ ወመድፍዕ ፡ ከመ ፡ ሕገ ፡ አፍርንጅ ፡
ወትርኍ ፡ ወቤቱ ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ በብዙኃ ፡ ትፍሥሕት ፡
ወፈጸሙ ፡ ፪ ፡ ሱባዔ ፡ በውእቱ ፡ ስፍራ ፡ ወእንዘ ፡ ሀ

1. A ሞገር ፡

ለዉ ፡ በውእቱ ፡ ስፍራ ፡ ተበሃሉ ፡ ሰብአ ፡ ከተማ ፡ ናሁ ፡ ያምሥጥ ፡ እምኔነ ፡ (fol. 165 r°, col. I) ረዳኢ ፡ ወየሐውር ፡ ኀበ ፡ ሕዝቡ ፡ ይኄይስ ፡ ሙቃሔ ፡ ወወፂአነ ፡ እምሰሜን ፡ ወበፂሐነ ፡ ጉበኤ ፡ ንፈትሖ ፡ ወእምዝ ፡ ሞቅሕዎ ፡ በሰናስለ ፡ ሐፂን ፡ ወዝንቱ ፡ ሙቃሔ ፡ ይመስል ፡ ዘአኮ ፡ ለአኅሥሞ ፡ አላ ፡ ከመ ፡ ኢይሁከ ፡ ሀገረ ፡ ወኢይኩን ፡ ዓላዌ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ልማዱ ፡ ወእምዝ ፡ ናየድዕ ፡ ፍጻሜ ፡ ግብሮሙ ፡ ለእሉ ፡ አእባን ፡ ዘዘከርናሆሙ ፡ በዕለተ ፡ ዐርጉ ፡ ኀበ ፡ አምባ ፡ አመርግሆሙ ፡ ወ፩ ፡ እምኔሆሙ ፡ ዘየዓቢ ፡ ሶበ ፡ አንኰርኰርዎ ፡ ወረደ ፡ እስከ ፡ መትሕት ፡ እንዘ ፡ ይቀጠቅጥ ፡ ኵሎ ፡ ዘረከበ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወሶበ ፡ አዕረፈ ፡ ቦአ ፡ አዕሚቆ ፡ ምድረ ፡ መጠነ ፡ ፪ ፡ በአመት ፡ እምብዝኃ ፡ ክቦዱ ፡ እስኩ ፡ ሐልይዎ ፡ ሰበሰ ፡ ረከበ ፡ ሰብአ ፡ ኀድጉሰ ፡ ሥጋሁ ፡ አዕፅምቲሁ ፡ እምኢተረክቡ ፡ አኰቴት ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘየዓቅቦሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ ዘኢያሕጕለ ፡ ሰብአ ፡ በእሉ ፡ አዕባን ፡ ወእምዝ ፡ ንጽሕፍ ፡ ሀብተ ፡ መዊዕ ፡ ዘገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ አኮ ፡ በብዙኃ ፡ ዓመታት ፡ ወመዋዕል ፡ አላ ፡ በ፩ ፡ ዕለት ፡ እምግርማ ፡ መዓቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ፀብዕ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ በእንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘይአዕራ ፡ ለምድር ፡ ወይሬስያ ፡ ከመ ፡ ትርዓድ ፡ ወትጢስ ፡ ሞገሰ ፡ ዝንቱ ፡ አምላክ ፡ ዘኃደረ ፡ ላእለ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መፍቀሬ ፡ እግዚአብሔር ፡ ረሰዮሙ ፡ ርዑዳነ ፡ ወድንጉፄነ ፡ ለረዳኢ ፡ ወለእሊአሁ ፡ እስከ ፡ ኀደጉ ፡ ዘተጸወኑ ፡ ቦቱ ፡ አምባ ፡ ወተድህሉ ፡ በብዙኃ ፡ ፍናዋት ፡ ቅድመ ፡ መዊአቱ ፡ ኃያላነ ፡ ዘተንሥኡ ፡ በበዘመኖሙ ፡ ሕፁፀ ፡ ወንዑሰ ፡ ከዊኖ ፡ ያስተርኢ ፡ እስባስያኖስ ፡ ወጢጦስ ፡ ወልዱ ፡ ዐገትዋ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ በአፍአ ፡ ቅፅራ ፡ ተዓየኑ ፡ ፫ ፡ ዓመተ ፡ እንዘ ፡ የዓውድዋ ፡ እምኵሉ ፡ ገቦ ፡ ወበፍጻሜ ፡ ፫ ፡ ዓም ፡ ተበውሑ ፡ ለአውዕዮተ ፡ ቍድስ ፡ (col. II) እምድኅረ ፡ አንሐሉ ፡ ፫ ፡ ቅፅራተ ፡ እምሕዝበ ፡ አይሁድሂ ፡ በዘቀተሉ ፡

ኃያላኒሆሙ ፡ ወቦ ፡ ዘማኅረኩ ፡ መብዝኅቶሙ ፡ ወእምአ
ሜሃ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ፡ ጠፍአ ፡ ዝክሮሙ ፡ እለኒ ፡ አም
ሰጡ ፡ እምቀትል ፡ ወጼዋዌ ፡ ተዘርዉ ፡ ውስተ ፡ ኵ
ሉ ፡ በሓውርት ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ መዊአተ ፡ ሮማውያን ፡
ከአ ፡ ቦኑ ፡ ዓመታት ፡ ማርቅስ ፡ ቤገምድር ፡ አዝማች ፡
በዘመኑ ፡ ስሙዓ ፡ ዜና ፡ ወጽኑዓ ፡ ምልክና ፡ በዘመነ ፡ ሐ
ጼ ፡ በእደ ፡ ማርያም ፡ ወሰበ ፡ ሀለዉ ፡ እሉ ፡ ፈላሻ ፡ ዘ
ንጽሕፍ ፡ ዜናሆሙ ፡ ፀብአሙ ፡ ዝንቱ ፡ ማርቆስ ፡ ዘዘከ
ርናሁ ፡ ወተዓየነ ፡ በእግረ ፡ አምበሆሙ ፡ ፫ ፡ ዓመተ ፡ ወ
እምዝ ፡ ሞአሙ ፡ በብዙኅ ፡ ኂጣን ፡ ወትምይንት ፡ ወአ
ግብአሙ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ወመለከ ፡ ኵሎ ፡ አህጉራቲ
ሆሙ ፡ ወእምዝ ፡ መጽአ ፡ ሕሊና ፡ ዘይብል ፡ እፎ ፡ አ
አምኖሙ ፡ ለእሉ ፡ ርጉማን ፡ እለ ፡ ዘልፈ ፡ ያምዕዎ ፡ ለ
መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በእከየ ፡ ምግባሮሙ ፡ ወእምሕይወተ ፡
እሉ ፡ ይኄይስ ፡ ተኃጕሎቶሙ ፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ አዘ
ዘ ፡ ይዑድ ፡ አዋዲ ፡ ወይጽራኅ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ኵሉ ፡
ፈላሻ ፡ ይብጻሕ ፡ ኀበ ፡ አዘዘኩከ ፡ ወዘኢበፅሐ ፡ ይትበ
ርበር ፡ ቤቱ ፡ ወይትኀየድ ፡ ንዋዩ ፡ ወእምዝ ፡ ተጋብኡ ፡
ኵሉ ፡ ፈላሻ ፡ ኀበ ፡ ዓውደ ፡ ምኵናኑ ፡ ለማርቆስ ፡ ወ
ኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ጉባኤ ፡ ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ወዓልቱ ፡ ከመ ፡
ይምትሩ ፡ ክሣውዲሆሙ ፡ በሰይፍ ፡ ወፈጸሞሙ ፡ እስከ ፡
ይውኅዝ ፡ ደሞሙ ፡ ወመልአ ፡ አብድንቲሆሙ ፡ በገዳም ፡
ወተፈጸመ ፡ አሜሃ ፡ ቃለ ፡ ትዕይርት ፡ ዘነበቡ ፡ አበዊሆ
ሙ ፡ በዕለተ ፡ ስቅለቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ደ
ሙ ፡ ለእሌነ ፡ ወላእለ ፡ ወሉድነ ፡ ዝንቱ ፡ ኮነ ፡ በጉን
ዱይ ፡ ዓመታት ፡ እስድሙር ፡ መልአከ ፡ (fol. 165 v°, col. 1)
ኃይሉ ፡ ለዕብነ ፡ እትማን ፡ ተዓየነ ፡ ምስለ ፡ ሠራዊቱ ፡
ኀበ ፡ ፩ ፡ አምባ ፡ ዘሀሉ ፡ በምድረ ፡ ዘቢድ ፡ ወሰብአ ፡
ውእቱ ፡ አምባ ፡ ኮኑ ፡ ዓለውዎ ፡ ለእብን ፡ እትማን ፡ በ
ውእቱ ፡ መዋዕል ፡ በእንተዝ ፡ መጽአ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ወገብ
ረ ፡ ከተማ ፡ ቅሩበ ፡ አምባሆሙ ፡ ወነበረ ፡ ፳ ፡ ዓመት ፡
እንዘ ፡ ይትቃተል ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወበፍጻሜ ፡ እሉ ፡ ዕለ

ታት ፡ ወዓመታት ፡ ሞአሙ ፡ ወቀነዮሙ ፡ ወሠርዓ ፡ ላእሌሆሙ ፡ ፀበሕተ ፡ ዝንቱ ፡ መዊዕ ፡ በዘመጠነዝ ፡ ኑኃ ፡ ዓመታት ፡ ወአንከረ ፡ ኵሉ ፡ ዘርእየ ፡ ወሰምዓ ፡ ንሕነኒ ፡ ንትቀሐው ፡ ወንቤ ፡ መንክርስ ፡ መዊዖተ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መለክ ፡ ሰገድ ፡ ዘኢጐንደየ ፡ ፲ ፡ ዓመተ ፡ ከመ ፡ ጢጦስ ፡ ወ፳፮ ፡ ዓመተ ፡ ከመ ፡ ማርቆስ ፡ ወ፳፰ ፡ ዓመተ ፡ ከመ ፡ እስድሙር ፡ አላ ፡ በአሐቲ ፡ ዕለት ፡ እንዘ ፡ ትረድእ ፡ እድ ፡ ጽንዕት ፡ ወመዝራዕት ፡ ልዕልት ፡ ዘሰረወቶሙ ፡ በአሐቲ ፡ ሌሊት ፡ ለሰራዊተ ፡ ሰናክሬም ፡ አትሐተት ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡ አድባረ ፡ ልዑላነ ፡ ዘኑኆሙ ፡ ይጐድዕ ፡ ሰማየ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ በእንተ ፡ ነገሥተ ፡ ከነዓን ፡ አረፍተ ፡ ቅፅሮሙ ፡ ይበጽሕ ፡ እስከ ፡ ሰማይ ፡ ዝንቱ ፡ ቃለ ፡ ዘተብህለ ፡ በእንተ ፡ ኑኃተ ፡ ልዕልናሁ ፡ ንሕነኒ ፡ ንቤ ፡ በእንተዝ ፡ አምሳለ ፡ ዝንቱ ፡ አምባ ፡ ይመስል ፡ ዘይጐድዕ ፡ ደመናተ ፡ ወእመ ፡ ፳ወ፩ ፡ ለወርኃ ፡ ታሕሣሥ ፡ [ተን]ሥአ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መዊዓ ፡ እምከተማሁ ፡ ዘኅፅነ ፡ ደብር ፡ ወወፅአ ፡ ኀበ ፡ ከተማሁ ፡ ዘመልዕልት ፡ ኀበ ፡ ሀለዉ ፡ (col. II) ጓዝ ፡ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ገብረ ፡ ዓቢየ ፡ ፍሥሓ ፡ ምስለ ፡ አበዊሁ ፡ ወአኃቲሁ ፡ ወእሊአሁ ፡ ትፍሥሕተ ፡ ዘኢሁሰ ፡ ኮነ ፡ በአእኰቶ ፡ እግዚአብሔርሃ ፡ ዘአርአየ ፡ መንክረ ፡ በእደዊሁ ፡ ወአመ፳ወ፱ ፡ ለወርኅ ፡ በዓለ ፡ ልደቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ገብረ ፡ ዓቢየ ፡ ፍሥሓ ፡ ወመምሴተ ፡ ይእቲ ፡ ዕለት ፡ ለብሰ ፡ ወራ፮ ፡ ዘይለብስዎ ፡ ስዩማን ፡ ወተቀጸለ ፡ አክሊለ ፡ ክህናት ፡ ዘይትቄጸሉ ፡ ጊዜ ፡ ይሰየሙ ፡ ወሰቤሃ ፡ ይቤ ፡ ተሰየምነ ፡ ሢመተ ፡ ንቡረ ፡ እድ ፡ ዘገበዘ ፡ አክሱም ፡ በእንተ ፡ ታቦተ ፡ አምላክ ፡ ፳ኤል ፡ አኬ ፡ ገበዘ ፡ አክሱም ፡ ናሁኬ ፡ በጻሕኪ ፡ ኀበ ፡ ዘየዓቢ ፡ መዓርግ ፡ ቀዳሚ ፡ ኮነ ፡ ይሰየምዎ ፡ ትሑታን ፡ ሰብእ ፡ ለዝንቱ ፡ ሢመትኪ ፡ ወእምዝ ፡ ተወሀደ ፡ ምስለ ፡ መንግሥት ፡ ወእምዝ ፡ አክሊሉ ፡ አክሊለ ፡ መንግሥት ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ሖረ ፡ ኀበ ፡ ግምጃ ፡ ቤት ፡ ታቦተ ፡ እ

ግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ውኀበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘእግዚ
እነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአወፈየ ፡ ሎሙ ፡ አምኀ ፡
ሰጊድ ፡ በከመ ፡ ይገብሩ ፡ ስዩማነ ፡ ዓለም ፡ ቅድመ ፡ ገ
ጸ ፡ ንጉሥ ፡ ወይቤሎ ፡ ለአስቤ ፡ ንሣእ ፡ ዘንተ ፡ ሢመ
ተ ፡ ኑብርድ ፡ ሀየንቴነ ፡ ገበዘ ፡ አክሱም ፡ ናሁ ፡ ተለዓለ ፡
እምሥዩማነ ፡ አክሱም ፡ እለ ፡ ቀደሙ ፡ እስከ ፡ ኮነ ፡ ህ
የንተ ፡ ንጉሥ ፡ በከመ ፡ ተለዓለ ፡ ሢመተ ፡ አክሱም ፡
ወዐርገ ፡ ኀበ ፡ መዓርገ ፡ መንግሥት ፡ ወአልቦ ፡ ዘተሀበለ ፡
ተቃውሞቶ ፡ በዝንቱ ፡ ሢመተ ፡ ክህነት ፡ በከመ ፡ ተቀ
ሐዎ ፡ ህቅኖስ ፡ ለአስተሮብሎስ ፡ ሶበ ፡ አስተወሐደ ፡ ለ
ርእሱ ፡ ሢመተ ፡ መንግሥት ፡ ወክህነት ፡ አላ ፡ ይቤሉ ፡
ኵሎሙ ፡ ካህናት ፡ በ፩ ፡ ቃል ፡ ይደልዎ ፡ ፫ ፡ ዝንቱ ፡
ኵሉ ፡ ኮነ ፡ ኀበ ፡ መከን ፡ ዘሰፈረ ፡ ቦቱ ፡ ተንሢአ ፡ እ
ምቀዳማይ ፡ ስፍራ ፡ በምሕዋረ ፡ (fol. 166 r°, col. 1) ፵ ፡
ዕለት ፡ በውእቱ ፡ ስፍራ ፡ ወገብረ ፡ በዓለ ፡ ጥምቀት ፡ ወ
በሀየ ፡ ፈጸመ ፡ ፵ ፡ ሱባኤ ፡ ኢንጎድግ ፡ ጽሒፈ ፡ ዜና ፡
ሕሰሙ ፡ ለምድረ ፡ ሰሜን ፡ ኵሉ ፡ ፍናዊቲሁ ፡ ገጻጕዕ ፡
ወኢኮነ ፡ ርቱዓ ፡ ወመብዝኀቱ ፡ ፀድፍ ፡ ወኢየሐውርዎ ፡
አፍራስ ፡ ወአብቅልት ፡ ወአዕዱግ ፡ እንበለ ፡ በበ፩ ፡ ው
እቱኒ ፡ እምዕፁብ ፡ ግብር ፡ ክልአ ፡ ኈሰሙ ፡ በቍር ፡ ጽ
ኑዕ ፡ ዘየዓዱ ፡ እምዓቅም ፡ እስከ ፡ ኢይክል ፡ እንግዳ ፡
ነቢረ ፡ ኀቤሁ ፡ እምብዝኆ ፡ ቍረቱ ፡ እንበለ ፡ ሰብአ ፡ ሀ
ገሩ ፡ እለ ፡ ለመድዎ ፡ ሣልስ ፡ ኈሰሙ ፡ በረድ ፡ ይዘንም ፡
እምላእሉ ፡ ወታሕቱ ፡ ኵሎ ፡ ጊዜ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡
ወብሔር ፡ ወይፈልሕ ፡ እምታሕቱ ፡ ወአሐተ ፡ ዕለተ ፡ ሰ
ፈርነ ፡ ከመ ፡ ንረድ ፡ ኀበ ፡ አምባሁ ፡ ለከሌፍ ፡ ዘን
መ ፡ በረድ ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ ኵለንታሃ ፡ ወሶበ ፡ ኮነ ፡
ጽባሕ ፡ ርኢናሃ ፡ ለምድር ፡ ዘሀሎነ ፡ ባቲ ፡ እንዘ ፡ ም
ሉእ ፡ በረድ ፡ ኵለንታሃ ፡ ሰብአ ፡ ከተማ ፡ ኒ ፡ ሶበ ፡ ተ
ረክበ ፡ በረድ ፡ ስእኑ ፡ አንሶስዎ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ ኢይ
ክይዱ ፡ መሬተ ፡ ወእስከ ፡ ተበሃሉ ፡ ማእምራን ፡ ትመስ
ል ፡ ዛቲ ፡ ሀገር ፡ አህጉረ ፡ ግብጽ ፡ ዘተብህለ ፡ በእንቲ

አሆሙ ፡ ረሰየ ፡ ዝናሞሙ ፡ በረደ ፡ ባሕቲቱ ፡ የአኪ ፡ ር
ደተ ፡ በረድ ፡ ዘዛቲ ፡ ሀገር ፡ እምእሎን ፡ አህጉራት ፡ እ
ስመ ፡ በዛቲ ፡ ሀገር ፡ ኮነ ፡ በረድ ፡ ዝናሞሙ ፡ በእሎን
ሰ ፡ አህጉር ፡ ኢጸንዓት ፡ ርደተ ፡ በረድ ፡ ንንበለ ፡ ፩ ፡
ጊዜ ፡ ዝኒ ፡ በእንተ ፡ መቅሠፍተ ፡ ፈርዖን ፡ ናሁ ፡ በዝ
የ ፡ ንጽሕፍ ፡ ዜና ፡ ትምክሕቱ ፡ ለረዳኢ ፡ ዘወድቀ ፡ ከ
መ ፡ ሰናክሬም ፡ በትምክህቱ ፡ ወኃሥረ ፡ ከመ ፡ ዲያብ
ሎስ ፡ በትዕቢቱ ፡ ለአድባራተ ፡ አህጉሪሁ ፡ ሰመዮሙ ፡
በአስማተ ፡ አድባሪሆሙ ፡ ለ፳ኤል ፡ ለአሐቲ ፡ ሰመያ ፡ ደ
ብረ ፡ ሲና ፡ ወለካልእታ ፡ ሰመ (col. II) ያ ፡ ደብረ ፡ ታ
ቦር ፡ ወቦ ፡ ካልአን ፡ ዘኢጸዋዕነ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ሚየአ
ኪ ፡ ትዕቢተ ፡ ዝንቱ ፡ አይሁዳዊ ፡ ዘአስተማሰሎን ፡ ለአ
ድባሪሁ ፡ በአስማተ ፡ አድባረ ፡ ፳ኤል ፡ ዘወረደ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወከሠተ ፡ ሎሙ ፡ ምሥጢረ ፡ መን
ግሥቱ ፡ ዝንቱሰ ፡ ንጉሥ ፡ ተንሥአ ፡ ወአንጸረ ፡ ገጾ ፡
መንገለ ፡ አቀጣ ፡ ንስቲተ ፡ ኃሊፎ ፡ ገብረ ፡ ስፍራ ፡ አ
መ ፡ ፲ወ፱ ፡ ለጥር ፡ በህየ ፡ ፈጸመ ፡ ፩ ፡ ሱባኤ ፡ ወመ
ንፈቀ ፡ ሱባኤ ፡ ወተንሥአ ፡ አመ ፡ ፴ ፡ ለውእቱ ፡ ወር
ኅ ፡ ወረደ ፡ መንገለ ፡ ቍልቍል ፡ በፍኖት ፡ ፀባብ ፡ ወ
መቅዓን ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ተኃጕሉ ፡ ብዙኃን ፡ መጸዓ
ኛ ፡ ዘከመ ፡ አዕዱግ ፡ ወከናፍ ፡ ወወሪዶሙ ፡ ታሕተ ፡ ገ
ብሩ ፡ ስፍረ ፡ ወበሳኒታ ፡ አመ ፮ ፡ ለየካቲት ፡ አኀዝነ ፡
ፍኖተ ፡ ዓቀብ ፡ ዘመሸኸ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ጻእ
ቅ ፡ ዓቢይ ፡ ዘየአኪ ፡ እምትማልም ፡ ወሶበ ፡ ተራከቡ ፡
ሰብእ ፡ ወእንስሳ ፡ ረከቡ ፡ ድኩማን ፡ ምንዳቤ ፡ ወፃዕር ፡
እስከ ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ ዘውስተ ፡ ማሕምም ፡ እንተ ፡ አልፀ
ቀት ፡ ለወሊድ ፡ ወእምዝ ፡ ወፂአሙ ፡ ዓቀበ ፡ ገብሩ ፡
ስፍረ ፡ አባ ፡ ንዋይሰ ፡ ወፅአ ፡ እምድኅረ ፡ ኵሉ ፡ እን
ዘ ፡ ይሰውቶሙ ፡ ለእለ ፡ ተንተኑ ፡ ወያንሥአሙ ፡ ለእለ ፡
ወድቁ ፡ ወበሰኒታሁ ፡ በዕለተ ፡ ሠሉስ ፡ ወዓልነ ፡ በህየ ፡
ወበዕለተ ፡ ረቡዕ ፡ ተንሣእነ ፡ ወሰፈርነ ፡ በመካን ፡ ርኂ
ብ ፡ በህየ ፡ ወዓልነ ፡ ቀበላ ፡ ጾም ፡ ወአዕናዕነ ፡ መካነ ፡

በሀየ ፡ (fol. 166 v°, col. 1) እስከ ፡ ረቡዕ ፡ ሰንበተ ፡ ጾም ፡
ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ ሀየ ፡ ለአከ ፡ ኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ አህጉራ
ት ፡ እንዘ ፡ ያስተጸንእሙ ፡ ለሰብአ ፡ ሀገር ፡ እለ ፡ አም
ሠጡ ፡ እምቀትል ፡ ወኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ተ
ኀቢአሙ ፡ ውስተ ፡ አድባር ፡ ወበአታት ፡ ወአንገረ ፡ ሎ
ሙ ፡ አዋጅ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ኢትፍራሁ ፡ ወንበሩ ፡ በ
በብሐሪክሙ ፡ ዳእሙ ፡ ተአዘዙ ፡ ለዘሴምነ ፡ ላእሌክሙ ፡
ወእምዝ ፡ ተንሣእነ ፡ ወአመ ፡ ፯ ፡ ለመጋቢት ፡ አሰንበት
ነ ፡ በሸዋዳ ፡ ወእምሸዋዳ ፡ ተንሥእነ ፡ አመ ፡ ፲ወ፰ ፡ ለ
ወርኃ ፡ መጋቢት ፡ ወወፂአነ ፡ ዓቀበ ፡ ገበርነ ፡ ስፍራ ፡ ኀ
በ ፡ ሰፈርነ ፡ ቀዳሚ ፡ ወእምሀየ ፡ በ፲፪ ፡ ሰዓት ፡ ምሕዋ
ረ ፡ ፲፪ ፡ ዕለት ፡ በጻሕነ ፡ ኮሰጌ ፡ ወአሰንበትነ ፡ በሀየ ፡
ወበዕለተ ፡ ሰኑይ ፡ ወዓለ ፡ እንዘ ፡ ያስተፋንዎሙ ፡ ለትግ
ሬ ፡ መኰንን ፡ ሹም ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወለባሕር ፡ ነ
ጋሽ ፡ ስብሐት ፡ ለአብ ፡ ለሹም ፡ ሲሬ ፡ ተክለ ፡ ሥሉስ ፡
ወለኵሎሙ ፡ ሰየምተ ፡ ትግሬ ፡ ወአመ ፡ ፳ወ፱ ፡ ስዩማነ ፡
ትግሬ ፡ ሖሩ ፡ ለለሲመቶሙ ፡ ንጉሥኒ ፡ ቦአ ፡ ኀበ ፡ ከ
ተማሁ ፡ ጉባኤ ፡ በሳድስ ፡ ሰንበተ ፡ ጾም ፡ ወአመ ፡ ፳
ወ፰ ፡ ለመጋቢት ፡ በዕለተ ፡ ሰኑይ ፡ አስተፋነዎሙ ፡ ለደ
ኅረኅት ፡ ወለወጅቃጽ ፡ ወለጎጃም ፡ ነጋሽ ፡ ቆዝሞስ ፡ ወ
ሂቦ ፡ ሽልማተ ፡ ወቡራኬ ፡ ዘይኄይስ ፡ እምሽልማት ፡ ወ
ሲመት ፡ በእንተ ፡ ዘአጥብዑ ፡ ነፍሶሙ ፡ ወኢመሐኩ ፡
ርእሶሙ ፡ እንዘ ፡ ይ (col. II) ፃብኡ ፡ ምስለ ፡ አጽራሪሁ ፡
ወጊዜ ፡ በአቱሰ ፡ ኀበ ፡ ጉባኤ ፡ እምዘመቻ ፡ ኢገብረ ፡
ፍሥሓ ፡ ከመ ፡ ልማ[ድ] ፡ እስመ ፡ መዋዕለ ፡ ጾም ፡ ውእቱ ፡
ወመምህራነ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘሰመይዎ ፡ መዋዕለ ፡
ሐዘን ፡ ወባሕቱ ፡ ገብረ ፡ ፍሥሓ ፡ እምድኅረ ፡ ኀልፈተ ፡
ጾም ፡ በወርኃ ፡ ፋሲካ ፡ እስከ ፡ ተበሀሉ ፡ ማእምራን ፡
ይኄይሥ ፡ ምክዕቢተ ፡ እምፋሲካ ፡ ኢዮስያስ ፡ ፋሲካሁ ፡
ለንጉሥ ፡ በዝየ ፡ ረሰይነ ፡ ማኅተመ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐ
ፍ ፡ እንዘ ፡ ንብል ፡ አኰቴት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘወሀ
በ ፡ መዊአ ፡ ለንጉሥነ ፡ መለከ ፡ ሰገድ ፡ ወላእሌነ ፡ ይ

ኩን : ሣህሉ : ወምሕረት : ለአለመ : ዓለም : አሜን : ወአሜን : ተፈጸመ : ዜና : አይሁድ : በ፸፻፸፩ : ዓመት : እምዓመተ : ዓለም : በ፩፻ወ፯፻፯ወ፯ : ዓመት : እምዓመተ : እስክንድር : ዘ፪ : አቅርንቲሁ : በ፲፻ወ፭፻፸ወ፩ዓመት : እምትሥጉተ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : በ፲፻፺ወ፯ : ዓመት : እምዓመተ : ሰማዕታት : በ፲ወ፯ : ዓመተ : መንግሥቱ : ለንጉሥ : መለክ : ሰገድ : ኃያል : ወመዋዒ : በውስተ : ፀብዕ : እግዚአብሔር : ያጽንዕ : መንበሮ : ከመ : ጽንዓ : ሰማይ : ወያንኅ : መዋዕሊሁ : ከመ : መዋዕለ : ፪ : ዕፀወት : አሜን : ወአሜን :

ይቤ : በዓለ : ዝንቱ : መጽሐፍ : አአኃውየ : ማእምራን : አንባብያኒሁ : ወሰማዕያኒሁ : ለዝንቱ : መጽሐፍ : እመ : ረከብክሙ : ብየ : ስሕተተ : በኅዲገ : ዜና : እመንገለ : ዝንጋኤ : ወአእምሮ : ኀድጉ : አበሳየ : ተዘኪረክሙ : ከመ : ሕፁፅ : አእምሮቱ : ለእጓለእመሕያው : ወአኮ : ምሉእ : ወስኩሰ : ኢወሰኩ : በእንተ : ስብሐት : ጽሩዕ : አላ : ጸሐፍኩ : ዘሰ (fol. 167 r°, col. I) ማዕኩ : ወዘርኢኩ : በእንተዝ : በሉ : መሀሮ : ወተሠሃሎ : እግዚአብሔር : እግዚአብሔር ።

ባርክ : ለነ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘንተ : ወጥንተ : መጽሐፍ : ዘይከሥት : ዜና : ትሩፋቲሁ : ለንጉሥ : መዋዒ : መለክ : ሰገድ : በፀጋሃ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘተሰመየ : ባርክ : ዘንቤ : አኮ : ከዊኖ : ጥንተ : ዝንቱ : መጽሐፍ : አላ : ደኃራዊ : ዘተርፈ : እምቲ : አንቀጸ : መጽሐፍ : በከመ : ገብረ : ለነ : ይረሲዮ : ለልሳንነ : ወላዲ : ቃላት : ሠናያት : ወይጺሕ : ለነ : ፍኖተ : ኃይለ : ቃል : ከመ : ንጽሕፍ : ዜናሁ : ለበዓለ : መንክራት : ንጉሥ : ወይቅላዕ : መንጦላዕተ : ዝንጋዔ : ወዕበድ : ወይምጻእ : ጳራቅሊጦስ : ዘከሠቶ : ለሕፃናት : ወሰወሮ : ለጠቢባን : አሜን :

<u>ታስዕ : አንቀጽ :</u> ዝንቱ : አንቀጽ : ይትሌዓል : ወይከብር : እምኵልቄ : አንቀጽ : እለ : ቀደሙ : ተጽሕፎተ :

ለፍቅዶ ፡ ፱ ፡ ሊቃነ ፡ መላእክት ፡ ወበአምሳለ ፡ ዝኒ ፡ ወሀበ ፡ ብዕዓነ ፡ ወፈጸመ ፡ ወኢያኅፀፀ ፡ በእንተዝ ፡ ይደ ልዎ ፡ ክብር ፡ ወልዕልና ፡ ለዝንቱልቀ ፡ ወቅድመዝ ፡ ፱ ፡ ነገደ ፡ ዘጼወዎሙ ፡ ስልምናሶር ፡ ወአዕደዎሙ ፡ በሕረ ፡ ወአንበሮሙ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ርውይት ፡ ዘትሰመይ ፡ በ ሕረ ፡ ሕያዋን ፡ ወይመርህ ፡ ስማ ፡ ምግባረ ፡ እሉ ፡ ኄ ራን ፡ በእንተዝ ፡ ተኰለቈት ፡ ወተወደሰት ፡ ኍልቈ ፡ ታ ስዕ ፡ እምኟወ፬ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለንጉሥ ፡ መለከ ፡ ሰገድ ፡ ወልደ ፡ ንጉሥ ፡ አድማስ ፡ ሰገድ ፡ ዘርቱዕ ፡ በ ሃይማኖቱ ፡ ወውዱስ ፡ በኊሩ (col. II) ት ፡ አሚሃ ፡ ኮነ ፡ ምክራም ፡ በጉባኤ ፡ ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ ሀየ ፡ መጽአ ፡ ዜና ፡ ዘይብል ፡ ፈላሻ ፡ ወረረ ፡ ምድረ ፡ ወገራ ፡ ወአውዓየ ፡ በእሳት ፡ አብያተ ፡ በዙኃን ፡ ወማኅረከ ፡ እደ ፡ ወአንስተ ፡ እለሂ ፡ ሞቱ ፡ ወእለሂ ፡ ተጊወዉ ፡ ኅዳጣን ፡ እስመ ፡ ኮ ነ ፡ ወሪዶሙ ፡ በፍርሃተ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ሰራቂ ፡ ወሰ ሚዖ ፡ ንጉሥ ፡ ነደ ፡ ከመ ፡ እሳት ፡ እስመ ፡ ተሀበለ ፡ ጽንጽንያ ፡ ከልብ ፡ ወተሀብሎቱ ፡ ይመስል ፡ ተሀብሎተ ፡ ለእም ፡ ላእለ ፡ አንበሳ ፡ ዘይሰብር ፡ ወተሀብሎ ፡ በግዕ ፡ ላእለ ፡ ተኵላ ፡ ዘይመስጠ ፡ ሰበሰ ፡ ቦቱ ፡ ልቡና ፡ እም ተገሠጸ ፡ በሥራዊቱ ፡ ሕዝቡ ፡ ኃያላን ፡ እለ ፡ አስመዩ ፡ ስመ ፡ ወጽሑፍ ፡ ዜና ፡ ኃይሎሙ ፡ ወበፍጻሜ ፡ ዜና ፡ ሥራዊቶሙ ፡ ወበሕቱ ፡ ወደየ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዝንጋኤ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ለዝንቱ ፡ አይሁዳዊ ፡ ከመ ፡ ይርሳእ ፡ ተኀኵሎተ ፡ ሕዝቡ ፡ ቀዳሚ ፡ እስከ ፡ ገብረ ፡ መራደ ፡ ላ እለ ፡ ክርስቲያን ፡ ወማኅረኩ ፡ ሰብአ ፡ ወእንስሳ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ምክንያተ ፡ ተኀኵሎቱ ፡ ውእቱሰ ፡ ንጉሥ ፡ አዘ ዘ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዘኢበፅሐ ፡ ኀበ ፡ ዶዴነ ፡ በዕለት ፡ ዘአዘዝነ ፡ እመኒ ፡ ጨዋ ፡ ወሰብአ ፡ አፍራስ ፡ ወአእጋር ፡ ይትወረስ ፡ ንዋዩ ፡ ወሚመቶሂ ፡ ይንሣእ ፡ በዕደ ፡ ወቃለ ፡ አዋዲ ፡ ዖደ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ከመዝ ፡ ወተንሥአ ፡ እ ምጉባኤ ፡ ወሰንበተ ፡ በከምቢ ፡ ዘወገራ ፡ ውእተ ፡ አሚ ረ ፡ ሀለወት ፡ ምስሌሁ ፡ (fol. 167 v°, col. I) ዘድልው ፡

ላቲ ፡ ክብር ፡ ወስብሐት ፡ ወመንግሥት ፡ ወበዳግም ፡ አ
ሰንበተ ፡ በሸዋዳ ፡ ወሑረቱሰ ፡ ከነ ፡ በበሕቅ ፡ በእንተ ፡
ዕውራን ፡ ወሐንካሳን ፡ ወፅቡሳን ፡ እስመ ፡ ይትልውዎ ፡ ኀ
በ ፡ ሖረ ፡ ዘመቻ ፡ ከመ ፡ ትትራድአሙ ፡ እዴሁ ፡ ስፍ
ሕት ፡ ረዳኢተ ፡ ምስኪናን ፡ ወነዳያን ፡ ወልማድ ፡ ሎሙ ፡
ተሊዎተ ፡ ዝንቱ ፡ መሐሪ ፡ ኀበ ፡ ሖረ ፡ ዘመቻ ፡ በእን
ተ ፡ ዘቲ ፡ ኂሩቱ ፡ በከመ ፡ ዓበየ ፡ ተፈልጦቶ ፡ ለእግዚ
እነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ፳፻፯ ፡ ብእሲ ፡ እለ ፡ አፅገበ
ሙ ፡ በ፳ ፡ ኅብስት ፡ ወ፪ ፡ ዓሣት ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ፩ ፡
ሊቅ ፡ እስመ ፡ ተአምረ ፡ ኅብስት ፡ ኢያበውሆሙ ፡ ይት
ፈለጡ ፡ እምኔሁ ፡ ወከማሁ ፡ ነዳያን ፡ ወምስኪናን ፡ ዘ
ይትሜገቡ ፡ በምሕረቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዓበዩ ፡ ተፈልጦቶ ፡
ሶበኒ ፡ አንገረ ፡ አዋጅ ፡ ዓበዮ ፡ ተፈልጦ ፡ ወተለውዎ ፡
ውእቱኒ ፡ ኢተምዖሙ ፡ በእንተ ፡ ተዓድዎተ ፡ ቃሉ ፡ አ
ላ ፡ ተራኀርኆ ፡ ላእሌሆሙ ፡ ለእለኒ ፡ ተንተኑ ፡ ይሰውቆ
ሙ ፡ ወለእለ ፡ ወድቁ ፡ ያነሥኦሙ ፡ እግዚእነሰ ፡ ይቤሎ
ሙ ፡ አሜሃ ፡ ለአሕዛብ ፡ እለ ፡ ተለውዎ ፡ አኮ ፡ ዘተኃ
ሡሡኒ ፡ በእንተ ፡ ዘርኢክሙ ፡ ተአምራተ ፡ አላ ፡ በእን
ተ ፡ ዘበላእክሙ ፡ ኅብስተ ፡ ወጸገብክሙ ፡ ዝንቱሰ ፡ ይመ
ስል ፡ ዘለፉ ፡ አእሚሮ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ወፍቃሬ ፡ ረበሐ ፡
ሥጋ ፡ እግዚእነሰ ፡ ኢይት(ነ)ገሮሙ ፡ ፩ ፡ ቃለ ፡ ዘያቴ
ክዝ ፡ ለቦሙ ፡ አላ ፡ በቃል ፡ ርኅሩኅ ፡ ከመ ፡ አብ ፡
መሐሪ ፡ ወምስለዝ ፡ ያወትር ፡ ጸሎተ ፡ ወአስተብቍዖ ፡ ቅ
ድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያርእዮ ፡ ድቀተ ፡ ፀሩ ፡ አ
ይሁዳዊ ፡ (col. II) ዕቡየ ፡ ልብ ፡ ዘስሙ ፡ የአኪ ፡ እም
ግብሩ ፡ ወግብሩ ፡ የአኪ ፡ እምስሙ ፡ ዘይብልዎ ፡ ጕሽን ፡
ዘእምአዝማዲሁ ፡ ወእምነገደ ፡ ቤተ ፡ መልአክሙ ፡ ዘአው
ደቆ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለንጉሥ ፡ ዘምሕ
ረት ፡ ወመቅሠፍት ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡ ፪ሆን ፡ እምአሐ
ቲ ፡ እዱ ፡ ሣህል ፡ ወምሕረት ፡ ዘትሜግቦሙ ፡ ለፍጡራ
ን ፡ ወእምአሐቲ ፡ እዱ ፡ ትወፅእ ፡ በቀል ፡ ወመቅሠፍት ፡
ዘይቀሥፎሙ ፡ ለዓላውያን ፡ አሌ ፡ ሎቱ ፡ ዘይትቀሠፍ ፡

በመዓቱ ፡ ወብፁዕ ፡ ዘይረክብ ፡ ክፍለ ፡ እምእዴሁ ፡ ንወ
ድሰ ፡ ለዘይጌሥፅ ፡ በመቅሠፍቱ ፡ ወይሠሃል ፡ ነዳያነ ፡ በ
ምሕረቱ ፡ ወበሣልስ ፡ ሱባኤ ፡ በፅሐ ፡ ኀበ ፡ ቅሩበ ፡ አ
ምበሁ ፡ ለጐሸን ፡ ዘተጸወነ ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ የኃድግ ፡ ተ
ፀውኖ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ዘይገሥሙ ፡ ለአድባር ፡ ወይጠ
ይሱ ፡ ወበብፅሐቱ ፡ ለዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ በሣልስ ፡ ሱባኤ ፡
አመ ፡ ፲ ፡ ለታኅሣሥ ፣ ወሰራዊተ ፡ ፀብዕ ፡ መጽኡ ፡ እ
ንዘ ፡ ይታለዉ ፡ ወሰርዮሙ ፡ በእግረ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡
ከመ ፡ ይዕቀብዎ ፡ እምኵሉ ፡ ገበዋቲሁ ፡ ወይክልእዎ ፡ ማ
የ ፡ ከመ ፡ ኢይስተይ ፡ ደኃረኅት ፡ ምስለ ፡ ሠራዊቱ ፡ ተ
ዓየነ ፡ በ፬ ፡ ገጽ ፡ ወሰዊሮሰ ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ቊርባን ፡
ተዓየኑ ፡ በ፮ ፡ ገጽ ፡ ወብሌን ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ጨዋ ፡
ተዓየኑ ፡ በ፮ ፡ ገጽ ፡ ወካልእንሂ ፡ ጨዋ ፡ ዘዘዚአሁ ፡ ሥ
ርዓቶሙ ፡ ወዘዘዚአሁ ፡ ሢመቶሙ ፡ ገብሩ ፡ ከተመ ፡ ኀ
በ ፡ መካን ፡ ዘበጽሐሙ ፡ በክፍል ፡ ዮናኤልሰ ፡ ወእሊአ
ሁ ፡ ተዓየኑ ፡ ኀበ ፡ መካን ፡ ዘይትሌዓል ፡ እምኵሉ ፡ ወ
ይፈኑ ፡ ኵሎ ፡ ዓዘቃተ ፡ ማይ ፡ ዘሀለዉ ፡ በገበዋተ ፡ አ
ምባ ፡ ወሀሎ ፡ በቅሩበ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡ (fol. 168 r°, col. 1)
ካልእ ፡ አምባ ፡ ዘይንዕስ ፡ እምኵሉ ፡ ዘይሰመይ ፡ ሸከና ፡
ወበእግረ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡ ገብሩ ፡ ከተማ ፡ ገብረ ፡ ኢ
የሱስ ፡ ሹም ፡ ወአብርሃም ፡ በበክፍሎሙ ፡ ወበበነገዶሙ ፡
ወሽሕ ፡ አግኔ ፡ ዓቀብ ፡ ሚካኤል ፡ ኀበ ፡ ዘይትሌዓል ፡
እምኔሆሙ ፡ በ፬ ፡ ገጽ ፡ ምስለ ፡ እሊአሁ ፡ ወብዙኃን ፡ ሠ
ራዊት ፡ ሮዎ ፡ ለአምባ ፡ እለሰ ፡ ይነብሩ ፡ በታሕተ ፡ አ
ምባ ፡ ጐራበራ ፡ ኃያላን ፡ እሙንቱ ፡ በፀብዮሙ ፡ ወክቡ
ራነ ፡ ዘመድ ፡ በበነገዶሙ ፡ ወአሐተ ፡ ዕለተ ፡ ለአከ ፡
ኀቤሆሙ ፡ ዓቢዮሙ ፡ ሠናየ ፡ ቃለ ፡ ተመሲሎ ፡ ሰላማ
ዌ ፡ ወኃሣሜ ፡ ዕርቅ ፡ ይኄጠሙ ፡ ወምሴተ ፡ ይእቲ ፡ ዕ
ለት ፡ ዐገቶሙ ፡ ለሽሕ ፡ አግኔ ፡ ወቀተለ ፡ ብዙኃ ፡ ወለ
ዓቀበ ፡ ሚካኤል ፡ መልአከሙ ፡ ቀተልዎ ፡ ወሰሚዖ ፡ ን
ጉሥ ፡ ዘንተ ፡ ጥሀረ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ ወጸውዖ ፡ ለመ
ቃቢስ ፡ ሑር ፡ ምስለ ፡ እሊአከ ፡ ወግበር ፡ ከተማ ፡ ኀ

በ ፡ ነበረ ፡ ዓቀበ ፡ ሚካኤል ፡ ወአጽንዐ ፡ ተቃትሎ ፡ እስ
ከ ፡ ትመውዕ ፡ ወትትመዋዕ ፡ ወውእቱ ፡ አሆ ፡ ብሂሎ ፡
ሖረ ፡ ኀበ ፡ አዘዘ ፡ ወአሐዘ ፡ ማየ ፡ ዘይሰቲ ፡ ውእቱ ፡
ወእንስሳሁ ፡ ወበማእከለ ፡ ፪ ፡ አምባ ፡ ሀሎ ፡ ፀቢብ ፡ ዘ
ይትመያየጡ ፡ ቦቱ ፡ ለምክር ፡ ወለፀብዕ ፡ ወአንበሩ ፡ ህየ ፡
ኃያላነ ፡ ይክልእዎሙ ፡ ከመ ፡ ኢእትራድኡ ፡ በቃል ፡ ወ
በምግባር ፡ ወሶበ ፡ ኖኃ ፡ መዋዕለ ፡ ፀብዕ ፡ ፀበቦሙ ፡ ን
ብረት ፡ እምኵላሄ ፡ ሠራዊተ ፡ ንጉሥነ ፡ ሰበ ፡ ርኅቡ ፡
ወተመንደቡ ፡ መከሩ ፡ ወይቤሉ ፡ እምንሙት ፡ በረኃብ ፡
ይኄይሰነ ፡ መዊት ፡ በቀትል ፡ ምስለ ፡ አጸራረ ፡ እግዚአ
ነ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ (col. II) እምረኀበ ፡ ይኄይስ ፡ ኵ
ናት ፡ ወለእለዝ ፡ መክር ፡ አስተናሥአሙ ፡ ጥበበ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘይስእር ፡ ፀብዓ ፡ እምአጽናፈ ፡ ምድር ፡ ወገብ
ሩ ፡ ፀብዓ ፡ ከመ ፡ ይዕርጉ ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡ አ
ጥብኡ ፡ ልበሙ ፡ ለሞት ፡ ወፈላሻኒ ፡ አጥብኡ ፡ ልበሙ ፡
ወባሕቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወደየ ፡ ፍርሃተ ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡
ፈላሻ ፡ ወጥብአተ ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ክርስቲያን ፡ ወወጠኑ ፡
ፀብዓ ፡ ወሠራዊተ ፡ ንጉሥ ፡ ዘረውዎሙ ፡ ለእለ ፡ የዓብ
ዩ ፡ ሐሊና ፡ ልበሙ ፡ ወነሰቶሙ ፡ ለኃያላን ፡ እመናብር
ቲሆሙ ፡ ዝኒ ፡ ዕፁብ ፡ እንዘ ፡ ይሰድድዎሙ ፡ እለ ፡ ዘመ
ትሕት ፡ ለእለ ፡ ዘመልእልት ፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ልማዱ ፡
ለእግዚአብሔር ፡ ይስእር ፡ አጽዋናተ ፡ ውእሉ ፡ ፈላሻ ፡
ዐርጉ ፡ ኀበ ፡ ዘመልእልት ፡ አምባ ፡ ዘሀለዉ ፡ ቦቱ ፡ አን
ስቲያሆሙ ፡ ወደቂቆሙ ፡ ወክርስቲያን ፡ አኀዙ ፡ ዘነበሩ ፡
ቦቱ ፡ ፈላሻ ፡ ወማየ ፡ ዘይሰትዩ ፡ ሰብእ ፡ ወእንስሳ ፡ አ
ኅዙ ፡ ወኅዳጠ ፡ ጺኒሆሙ ፡ ሶበ ፡ ተመንደቡ ፡ በጽምዓ ፡
ማይ ፡ ፈነዉ ፡ መልእክተ ፡ ኀበ ፡ ዓበይተ ፡ ሕዝብ ፡ እ
ለ ፡ ወሰንጌ ፡ ሊቀ ፡ ዓቢያን ፡ ብላቴኖች ፡ ወተዝካሮ ፡
ወተወደሰ ፡ እ[ም]ጸብዓ ፡ ወዓልያኒሁ ፡ እለ ፡ አሰመዩ ፡ ስመ ፡
በጥብአሙ ፡ ወበጽንአ ፡ ኃይሎሙ ፡ ወሊቀ ፡ ሰራዊት ፡ ዘ
አሜሃ ፡ ወሰንጌ ፡ ወከዕበ ፡ ፈነውዎ ፡ ለመቃቢስ ፡ ሊቀ ፡
ንዑሳን ፡ ብላቴኖች ፡ ምስለ ፡ እሊአሁ ፡ ከመ ፡ ይርድአ

ሙ ፡ ለመስተቃትላን ፡ እለ ፡ በሸከና ፡ አምባ ፡ ወድኅረ ፡ ምጽአተ ፡ መቃቢስ ፡ ፈነዉ ፡ መልእክተ ፡ እሉ ፡ ፈላሻ ፡ ኀበ ፡ እለ ፡ ሰዊሮስ ፡ እንዘ ፡ የኃሥ (fol. 168 v°, col. I) ሥ ፡ ሰላመ ፡ ወቃለ ፡ መልእክቶሙ ፡ ከመዝ ፡ ይብል ፡ ፈንዉ ፡ ለነ ፡ መልእክተ ፡ ኀበ ፡ ሐፄጌ ፡ ይፈንዉ ፡ ለነ ፡ ዮናኤልሃ ፡ ይትቀበለነ ፡ ወአበሳነ ፡ ይኅድጉ ፡ ለነ ፡ ናሁ ፡ አበስነ ፡ ምስለ ፡ አበዊነ ፡ አመፅነሂ ፡ ወጌገይነ ፡ አጸዋኢ ሆሙ ፡ ለኃጥአን ፡ ኀበ ፡ ንስሓ ፡ ትርከበነ ፡ ምሕረትከ ፡ ተስፋሆሙ ፡ ለኃጥአን ፡ ኃጣውሆሙ ፡ ለግዱፋን ፡ አባግ ዕ ፡ ኢትግድፈነ ፡ ለመርዔትከ ፡ ወደምረነ ፡ ምስለ ፡ አባግ ዕ ፡ ዘይትረአዩ ፡ ውስተ ፡ መር[ሐ]ብከ ፡ ወርእዩ ፡ ዛተ ፡ መ ልእክተ ፡ ተራኅርኅ ፡ ላእሌሆሙ ፡ ከመ ፡ አብ ፡ መሐሪ ፡ ወፈነዎ ፡ ለዮናኤል ፡ ይትቀበሎሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ኢታኅስ ም ፡ ላእሌሆሙ ፡ ወለእለ ፡ ዘሀሎ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወኢተዘ ከረ ፡ በቀለ ፡ ደሞሙ ፡ ለአግብርቲሆሙ ፡ ዘተክዕወ ፡ በእ ዴሆሙ ፡ ሚትሜኒ ፡ ኂሩተ ፡ ዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ መሓሪ ፡ ትመስል ፡ ኂሩተ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘሰአለ ፡ ለእለ ፡ ሰ ቀልዎ ፡ ብሂሎ ፡ አባ ፡ ስረይ ፡ ሎሙ ፡ ወበጺሖ ፡ ኀበ ፡ እግረ ፡ አምባ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለፈላሻ ፡ በጻሕኩ ፡ ከመ ፡ እ ትቀበልክሙ ፡ ወአሠኒ ፡ ላእሌክሙ ፡ በኵሉ ፡ ወሰሚዖሙ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወወረዱ ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ዘአጥረዩ ፡ ወኢቄ ሳቍሰ ፡ ቤቶሙ ፡ ኢኀደጉ ፡ ወበጺሖሙ ፡ ኀበ ፡ ዮናኤል ፡ ነገ ሮሙ ፡ ቃለ ፡ ሐፄጌ ፡ ንበሩ ፡ ይቤሎክሙ ፡ ሐፄጌ ፡ በዝ ኒ ፡ ተፈሥሑ ፡ ፈድፋደ ፡ እስመ ፡ የአምርዎ ፡ ቀዳሚ ፡ አመ ፡ ነበረት ፡ በእዱ ፡ ሥልጣን ፡ ሰሜን ፡ ብላቴኖችሰ ፡ ዘነበሩ ፡ ምስለ ፡ ወሰንጌ ፡ ወመቃቢስ ፡ ፈቀዱ ፡ ይበዝብ ዝዎሙ ፡ ወበሕቱ ፡ ኢሐደጎሙ ፡ ዮናኤል ፡ ፈሪሆ ፡ ትእዛ ዘ ፡ ንጉሥ ፡ መሓሪ ፡ ኀበ ፡ ከተማሁ ፡ ወወሀቦሙ ፡ ስፍ ራ ፡ ዘይርኅቅ ፡ ንስቲተ ፡ እምኔሁ ፡ ውእቶሙሰ ፡ አቅረ ቡ ፡ (col. II) ሎቱ ፡ ለዮናኤል ፡ በከመ ፡ ልማድ ፡ ዘይሁ ቡ ፡ ሰብእ ፡ ለዘከነ ፡ ወሀቤ ፡ ላእሌሆሙ ፡ መጠነ ፡ ፯ ፡ መ ግዝአ ፡ አልህምት ፡ ወአባግዕኒ ፡ ከማሁ ፡ መጠነ ፡ ፯ ፡ ወ

አስይፍተኒ ፡ መጠነ ፡ ፲ ፡ አብኡ ፡ አምኃ ፡ ለክብሩ ፡ ው
እቱሰ ፡ ይቤ ፡ እፈቅድ ፡ ኪያክሙ ፡ ወአኮ ፡ ንዋየክሙ ፡
ወአስይፍትኒ ፡ ተቃተሉ ፡ ቦቱ ፡ አኃዊክሙ ፡ ዘአጽረሩ ፡ እ
ምንጉሥ ፡ አባግዓኒ ፡ ወአልህምት ፡ ለመፍቅድክሙ ፡ ይኩ
ን ፡ ንዋየሰ ፡ ይሁበክሙ ፡ ንጉሥ ፡ ወአነሂ ፡ እትራድአክ
ሙ ፡ መጠነ ፡ ተክህለኒ ፡ እምሀብተ ፡ እግዚእየ ፡ ወዘንተ ፡
ዘይቤ ፡ ከመ ፡ ያሠኒ ፡ ልበሙ ፡ ዘኢይሔሊ ፡ ሠናየ ፡ እን
በለ ፡ እኩይ ፡ ወያንጽሕ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ዘኢይነጽሕ ፡ እም
ትምይንት ፡ ወዘንተ ፡ ዘጸድቅ ፡ ንጽሕፍ ፡ በመትልወ ፡ ዝ
ንቱ ፡ ወበምሴተ ፡ ይእቲ ፡ ሌሊት ፡ መጠነ ፡ ፶ ፡ ኀሩያኒሆ
ሙ ፡ እኁዛነ ፡ አስይፍት ፡ ወቅኑታነ ፡ መጣብሕ ፡ ዘውእ
ቱ ፡ ሾተል ፡ ቆሙ ፡ ቅደመ ፡ ገጹ ፡ ወይቤሉ ፡ አብሐነ ፡
ንንብብ ፡ ቅድሜከ ፡ እስመ ፡ ብነ ፡ መፍቅድ ፡ ውእቱሰ ፡
ተሐዘቦሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ኀበ ፡ ስፍራክሙ ፡ ወ
ድኅረ ፡ መጺአክሙ ፡ ትነግሩኒ ፡ ወፅኡ ፡ ወሖሩ ፡ ኀበ ፡ ስ
ፍራሆሙ ፡ ዘንተ ፡ ቀዊሞቶሙ ፡ ቅድመ ፡ ዮናኤል ፡ ቦዘ
ይቤ ፡ ለተኃህዎ ፡ ወቦ ፡ ዘይቤ ፡ ይየውህዋ ፡ ይሑሩ ፡ ጽ
ሚተ ፡ ወኢይትኀዘብ ፡ ልቡ ፡ ውእተ ፡ ጊዜ ፡ ሖሩ ፡ ጽ
ሚተ ፡ ወሰሚዖ ፡ ነሰሰወ ፡ እግሮሙ ፡ ተልዎሙ ፡ ምስለ ፡
ወዓልቱ ፡ ዮናኤል ፡ ወረከቦሙ ፡ ለእለ ፡ ተድኅሩ ፡ ወነ
ሥአ ፡ ወልታሆሙ ፡ ወኵናቶሙ ፡ ወወሀበ ፡ ለወዓልቱ ፡ ወ
መንፈቀ ፡ ወዓልቱ ፡ ፈነወ ፡ ኀበ ፡ አንስቲያሆ (fol. 169 r°,
col. I) ሙ ፡ ወደቂቆሙ ፡ ውእቱሰ ፡ አጥብዓ ፡ ልቦ ፡ ወ
ዴገኖሙ ፡ ወሕቀ ፡ ሐዊሮ ፡ ረከቦሙ ፡ በፍኖት ፡ ለእለ ፡
ተድኅሩ ፡ ወእምኔሆሙ ፡ ቦዘቀተለ ፡ ወቦ ፡ ዘአኀዘ ፡ ወን
ዋየ ፡ ሐቅሎሙ ፡ ወሀበ ፡ ለወዓልቱ ፡ ወእለ ፡ አምሰጡ ፡
የአክሉ ፡ ፸ ፡ አው ፡ ፹ ፡ እለ ፡ ተእኅዙሂ ፡ ፶ ፡ ወእለ ፡
ሞቱሂ ፡ ፳ ፡ ወለኵሎሙ ፡ አዕቀቦሙ ፡ ለወአልቱ ፡ ረሲ
ዮ ፡ ፩ ፡ ማኅበረ ፡ ወበሳኒታ ፡ አውፅአሙ ፡ ኀበ ፡ መካን ፡
ርኒብ ፡ ወቀተለ ፡ መንፈቆሙ ፡ በኵናት ፡ ወመንፈቆሙ ፡
በሰይፍ ፡ ወለኒቢየ ፡ ሐሰትሰ ፡ ነቢዮሙ ፡ ዘተድኅረ ፡ ሞ
ቱ ፡ ይቤሎ ፡ እመ ፡ ትፈቱ ፡ ሐይወ ፡ በእንተ ፡ ማርያም ፡

መሐረኒ ፡ ብሂለከ ፡ ሰአል ፡ ወእመአከሰ ፡ ሰይፍ ፡ ቅድሜ
ከ ፡ ወይቤ ፡ አኮኑ ፡ ኀሩም ፡ ዘክሮተ ፡ ስማ ፡ ለማርያም ፡
አፉነ ፡ እመኒ ፡ ሞትኩ ፡ ሠናይ ፡ ሊተ ፡ እመ ፡ እትገኃ
ሥ ፡ እምሀገረ ፡ ሐሰት ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ጽድቅ ፡ ወእ
ምጽልመት ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ አፍጥን ፡ ቀቲሎትየ ፡ ወ
ይቤሎ ፡ ዮናኤል ፡ እመሰ ፡ ኀረይከ ፡ ሞተ ፡ እምሕይወ
ት ፡ አሠኒ ፡ ሞተከ ፡ ወአጽንን ፡ ርእሰከ ፡ ወአጽነነ ፡ ክሣ
ዶ ፡ ወዘበጦ ፡ በሰይፍ ፡ ወበአሐቲ ፡ ጊዜ ፡ መተሮ ፡ ወበ
ተከ ፡ ፪ ፡ አብራኪሁ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ኃሊፎ ፡ ቦአ ፡ ል
ሳነ ፡ ስይፉ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ መጠነ ፡ እራኃ ፡ እድ ፡
ወተሰበረ ፡ ዘቦአ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወእለ ፡ ርእዩ ፡ አን
ከሩ ፡ ኃይለ ፡ ሰያፊ ፡ ወጥብአተ ፡ አይሁዳዊ ፡ እስከ ፡ ለ
ሞት ፡ እንዘ ፡ ያስተአኪ ፡ ምድራዌ ፡ ወያስተሣኒ ፡ ሰማያ
ዌ ፡ ዘከመዝሰ ፡ መዊት ፡ ሠናይ ፡ ለመሢ (col. II) ሐው
ያን ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ እግዚእነ ፡ ዘሰ ፡ አምነኒ ፡ በቅደመ ፡
ሰብእ ፡ አነኒ ፡ አአምኖ ፡ በቅድመ ፡ ገጸ ፡ አቡየ ፡ ዘበሰ
ማያት ፡ ለዝንቱ ፡ ሰ ፡ ሞቱ ፡ ከንቱ ፡ እስመ ፡ ሲኦል ፡ ት
ተልዎ ፡ ወድኅረ ፡ ዝ ፡ ወሀበ ፡ ዮናኤል ፡ አምኃ ፡ ለሐፄ
ጌ ፡ በከመ ፡ ይሁቡ ፡ መስተቃትላን ፡ ለሊቆሙ ፡ መጠነ ፡
፪፻ ፡ አግብርት ፡ ወአእማት ፡ እምአንስቲያሆሙ ፡ ወደቂቆ
ሙ ፡ ሐፄጌኒ ፡ ባርከዎ ፡ ወእምዝ ፡ እለ ፡ ነበሩ ፡ በሸኽና ፡
አምባ ፡ መጽኡ ፡ ኀበ ፡ ወርቅ ፡ አምባ ፡ ወበእግረ ፡ ው
እቱ ፡ አምባ ፡ ገብሩ ፡ ከተማ ፡ ምስለ ፡ እሉ ፡ ቀዳማውያ
ን ፡ ውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ቦአ ፡ ፍርሃት ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ጕሽ
ን ፡ ሶበሰ ፡ ኢያጽንዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምተፈልጠት ፡ ነ
ፍሱ ፡ እምሥጋሁ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ብዝኖሙ ፡ ወእግተተ ፡
አምባሁ ፡ ወደንገፀ ፡ ከመ ፡ ናባል ፡ እምጠሀረ ፡ ዳዊት ፡
አንበሳ ፡ ወከመ ፡ ቃያል ፡ ርውድ ፡ ወባሕቱ ፡ ኢበፅሐት ፡
ዕለተ ፡ ሞቱ ፡ ወበብፅሐተ ፡ ንጉሥ ፡ ተፈጸመ ፡ ቃለ ፡
ዳዊት ፡ ዘይቤ ፡ ርዕደት ፡ ወአድለቅለቀት ፡ ምድር ፡ ወአን
ቀልቀሉ ፡ መሠረታተ ፡ አድባር ፡ ወተሐውኩ ፡ እስመ ፡
ተምዖሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተመንደቡ ፡ ኵሉ ፡ ሰብኡ ፡

በረኃብ ፡ ወፅምዕ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡ ቀዳሚ ፡ ሕይወቱ ፡
ለሰብእ ፡ እክል ፡ ወማይ ፡ ወዘእንበሌሁሰ ፡ ኢየሐዩ ፡ ሰብ
እ ፡ ዘውእቱ ፡ እንስሳ ፡ ነባቢ ፡ ወእለ ፡ ሞቱ ፡ መጠነ ፡
፷፻ ፡ ወመቃብሪሆሙ ፡ ዓዘቃት ፡ ወግበባት ፡ ወኀደግዎሙ ፡
ህየ ፡ እንበለ ፡ ይክርዩ ፡ መቃብረ ፡ ወበውእቱ ፡ መዋዕ
ል ፡ ተንሥኡ ፡ ፪ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ናዓርግ ፡ ኀበ ፡ ውእ
ቱ ፡ አምባ ፡ ወጠይቀነ ፡ ፍናዊሁ ፡ ንትመየት ፡ በሕቱ ፡
ፍዳ ፡ ሞትነ ፡ ምንት ፡ ዕሤትነ ፡ ሐዌጌኒ ፡ ዘንተ ፡ ሰሚዖ ፡
ተፈሥሐ ፡ ወአሰፈዎሙ ፡ ሀብታተ ፡ ብዙኃ ፡ ወበውእቱ ፡
ተስፋ ፡ ሖሩ ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ አምባ ፡ ዘኢይ (fol. 169 v°,
col. I) ክል ፡ ዐሪገ ፡ ወወሪደ ፡ ወዐሪገ ፡ ረከቡ ፡ ፩ ፡ ዓቃ
ቤ ፡ በአፈ ፡ ውእቱ ፡ ፀደፍ ፡ ወነሢኦሙ ፡ ተቀርሻ ፡ ዜ
ቤት ፡ ተመይጡ ፡ በፍኖት ፡ ዘዐርጉ ፡ ቦቱ ፡ ዝንቱሰ ፡ ይ
መስል ፡ ግብረ ፡ ፪ ፡ ሰብዓ ፡ ዓይኑ ፡ ዘፈነዎሙ ፡ ሙሴ ፡
ውስተ ፡ ምድረ ፡ ርስት ፡ ዘአሰፈወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለደ
ቂቀ ፡ ፳ኤል ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እሁበክሙ ፡ ሀገረ ፡ ዘታ
ውሕዝ ፡ ሐሊበ ፡ ወመዓረ ፡ ወበዘቲ ፡ ተስፋ ፡ ጸንዓ ፡ ወ
ኢናፈቀ ፡ ልበ ፡ ፳ኤል ፡ እምተስፋ ፡ ወአሉ ፡ ፪ ፡ ዕደ
ው ፡ ነሢኦሙ ፡ እምቤት ፡ ጠቀርሻ ፡ አግብዑ ፡ ሎሙ ፡
ወጐጕው ፡ ለዓሪግ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ለእልክቱ ፡ ምንተ ፡
ይኄይሰነ ፡ ወይቤሉ ፡ አህባላ ፡ ወመጨና ፡ መጠነ ፡ ፶ወ፳ ፡
ወሶበ ፡ አምጽኡ ፡ ሎሙ ፡ መተሩ ፡ ዕፀወ ፡ መጠነ ፡ ዕመ
ት ፡ ወአሲሮሙ ፡ እሎንተ ፡ አስዓወ ፡ በ፫ወ፬ ፡ መጨኛ ፡
ዘይበፅሕ ፡ እምለእሉ ፡ እስከ ፡ ታሕቱ ፡ ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡
ሰዋስወ ፡ ለምክያደ ፡ እግር ፡ ወአሠርዎ ፡ በአሐቲ ፡ ዕፅ ፡
ዘሀለወት ፡ በርእሰ ፡ አምባ ፡ ወእምዝ ፡ ኀረዩ ፡ መጠነ ፡ ፹ ፡
ዕደው ፡ ኃያላነ ፡ ወምሁራነ ፡ ፀብዕ ፡ እለ ፡ አሰመዩ ፡ ስ
መ ፡ በዘመኖሙ ፡ ወእምትርኵኒ ፡ ኃረዩ ፡ ወጠነ ፡ ፱ ፡ ዕ
ደው ፡ እለ ፡ እሙራን ፡ በኃይሎሙ ፡ ወበፅንዖሙ ፡ ወዐ
ሪጎሙ ፡ ውእተ ፡ አምባ ፡ ቀተሉ ፡ ውእተ ፡ ዓቃቤ ፡ ዘ
ዘከርናሁ ፡ ቅድመ ፡ ወእምህየ ፡ በፅሑ ፡ ኀበ ፡ ከተማሁ ፡
ለጐሽን ፡ ወጊዜ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ ከነ ፡ ውውዓ ፡ ወ

አውዓዩ ፡ ከተማሁ ፡ በእሳት ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ከላህ ፡ በ ኀበ ፡ ፈላሻ ፡ ዘፍርሃት ፡ ውኀበ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘመዊዕ ፡ ሐዘጌኒ ፡ ዕበ ፡ ሰማዑ ፡ ከላሐ ፡ ድምፆሙ ፡ ወውዕየተ ፡ ቤት ፡ ዘከተማ ፡ ወእእመሩ ፡ ከመ ፡ ሰበሩ ፡ አምባ ፡ እስ መ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለእመ ፡ ሰበርክሙ ፡ (col. II) አርእዩኒ ፡ ውዕየተ ፡ ከተማ ፡ ወሠራዊትኒ ፡ ይቤሉ ፡ ከማሁ ፡ በዝ ፡ አእመሩ ፡ ተሰብሮተ ፡ አምባ ፡ ወዕቤሃ ፡ ተዘብጠ ፡ ድብ ፡ አንበሳ ፡ ወንስርቃና ፡ ወሳንቲ ፡ ወገብሩ ፡ ፍሥሐ ፡ ሠራ ዊተ ፡ ሐዜጌ ፡ እስከ ፡ ኮነ ፡ መንከረ ፡ ወደንገፀ ፡ ጕሽ ን ፡ ዕበ ፡ ሰምዓ ፡ ከላሐ ፡ ዘለፌ ፡ ወለፌ ፡ ወእምብዙ ኃ ፡ ድንጋፄ ፡ ኃጥአ ፡ ልቡናሁ ፡ ወፈተወ ፡ ተሐጠ ፡ ም ድር ፡ ከመ ፡ ዳታን ፡ ወአቤሮን ፡ ወይደቅ ፡ መብረቅ ፡ ወይንጽሖ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወባሕቱ ፡ ኢኮነ ፡ ሞቱ ፡ በዝንቱ ፡ ወእምዝ ፡ መከረ ፡ ኀጕለ ፡ ሥጋሁ ፡ ወነፍሱ ፡ እምእትጋነይ ፡ ለንጉሥ ፡ ወይግሥሠኒ ፡ እደ ፡ ክርስቲያን ፡ ይኄይሰኒ ፡ ሞት ፡ ወዘንተ ፡ መከረ ፡ ወሖረ ፡ ምስለ ፡ አ ዝማዲሁ ፡ ወእለ ፡ የአምኖሙ ፡ ወአልት ፡ ኀበ ፡ አፈ ፡ ፀ ድፍ ፡ ወወድቁ ፡ በጥቃ ፡ ከተማሁ ፡ ለብሌን ፡ ወመተረ ፡ ብሌን ፡ ርእሰ ፡ ጕሽን ፡ ወአርእስተ ፡ እሊአሁ ፡ ወአወፈ የ ፡ ለዮናኤል ፡ ሰለበሆሙ ፡ እስመ ፡ ሊቀ ፡ ሠራዊት ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ፍሥሓ ፡ በከተማ ፡ ዮናኤል ፡ በቅትለተ ፡ ጕሽን ፡ ወእሊዓሁ ፡ ወዓዲ ፡ ንጽሕፍ ፡ ዜና ፡ አምሥጦ ቱ ፡ ለጌዴዎን ፡ እሞተ ፡ ይእቲ ፡ ዕለት ፡ ወሰበ ፡ ፀድፉ ፡ ጕሽን ፡ ወእሊዓሁ ፡ ወበለፌ ፡ ጕየ ፡ ጌዴዎን ፡ በፍኖት ፡ ርቱዕ ፡ ዘየሐውሩ ፡ ቦቱ ፡ አንስቲያሁሰ ፡ ወአሐቲሁ ፡ ተነ ጽሓ ፡ ውስተ ፡ ፀድፍ ፡ ወሞታ ፡ በጥቃ ፡ ፍኖቱ ፡ ለጌዴ ዎን ፡ ሚይሜኒ ፡ ወይጸንዕ ፡ ሕሊና ፡ ድኩማት ፡ አንስት ፡ ዘኢደንገፃ ፡ እምፍርሃተ ፡ ሞት ፡ እፎ ፡ እምተወደሳ ፡ እ መ ፡ ኮነ ፡ ሞቶን ፡ በመዋዕለ ፡ ፲ ፡ ደቂቅ ፡ ዘቀተሎሙ ፡ አንጥያኮስ ፡ መስለ ፡ እሞሙ ፡ ወ (fol. 170 r°, col. I) አቡ ሆሙ ፡ እስመ ፡ ኮነ ፡ ሞቶሙ ፡ በዓቂበ ፡ ሕግ ፡ ኦሪታ ዊት ፡ ዘዕብሬቱ ፡ ይእቲ ፡ ዓመት ፡ እምቅድመ ፡ ትመጽ

እ ፡ ሕግ ፡ መሢሐዊት ፡ ሞተ ፡ እላንቱሰ ፡ በዓቂበ ፡ ሕ
ግ ፡ ዘተሥዕረት ፡ ወበጠለት ፡ ሥርዓታ ፡ ወአኮ ፡ በአሚ
ን ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተፈነወት ፡ ለምድር ፡ በምልዓ ፡ ዘበእን
ቲአሁ ፡ ሞተት ፡ አርሲማ ፡ ወብዙኃት ፡ አንስት ፡ እለ ፡
ከማሃ ፡ በዘዘዚአሁ ፡ ሥቃይ ፡ ወአትረፉ ፡ ሠናየ ፡ ስመ ፡
ድኅረ ፡ ሞቶን ፡ ወእላንቱሰ ፡ ዕለተ ፡ አትረፉ ፡ ህየንተ ፡
ውዳሴ ፡ በመንኖ ፡ አሚን ፡ ልደቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡
እምእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ እንበለ ፡ ሩከቤ ፡ ዘታበውእ ፡
መንግሥተ ፡ ሰማይ ፡ ወተለዋ ፡ ጦዋየ ፡ ዘያበውእ ፡ ሲኦ
ለ ፡ ወጌዴዎንስ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለእሊአሁ ፡ ስምዑኒ ፡ ናሁ ፡
ሀሎነ ፡ ተሐቂፈነ ፡ በአስይፍት ፡ ወኵያንው ፡ ይእዜኒ ፡
ይኄይሰነ ፡ መዊት ፡ እምተጼውዎ ፡ ኢሰማዕክሙኑ ፡ ዘይ
ቤሉ ፡ አበዊነ ፡ አመ ፡ አገቶሙ ፡ ጢጦስ ፡ ወልደ ፡ አስ
ባስያኖስ ፡ ይኄይስ ፡ መዊት ፡ በክብር ፡ እምሐይው ፡ በኃ
ሣር ፡ ወአስተፃንዖሙ ፡ በዘከመዝ ፡ ግብር ፡ ወሖረ ፡ ኀ
በ ፡ ተዓየኑ ፡ እለ ፡ ደኅረኅት ፡ ወኀለፈ ፡ እንተ ፡ ማእከ
ሎሙ ፡ ወኢሊፎቶሙሰ ፡ ዳህነ ፡ በ ፡ ዘይቤ ፡ ከመ ፡ ኀለ
ፉ ፡ በጽልመት ፡ ወሶበ ፡ ርእዮሙ ፡ አእመርዎ ፡ ከመ ፡
ጠብአ ፡ ለምት ፡ ከመ ፡ ኢያሕጉል ፡ ፩ ፡ እምኔሆሙ ፡ ና
ጸድቅ ፡ ነገሮሙ ፡ ለእለ ፡ ይብሉ ፡ ኃለፈ ፡ በሌሊት ፡ ወ
እምአኮሰ ፡ ኢይበዝኅ ፡ እም፲ ፡ ወልታ ፡ እፎ ፡ አምሰጠ ፡
እም፲፪ ፡ ኃያላን ፡ ወምሁራን ፡ ፀብዕ ፡ እለ ፡ ይእኅዙ ፡ ወ
ልታ ፡ ወኵናተ ፡ በእንተዝ ፡ ናጸድቅ ፡ ቃለ ፡ ደኅራዊ ፡
ወናሐስ ፡ ቃለ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወከመዝ ፡ አምሰጠ ፡ እስከ ፡
ጊዜሁ ፡ ወዮናኤልሰ ፡ ወሰደ ፡ ሰለባሁ ፡ ለጐሸን ፡ ኀበ ፡
ሐፄጌ ፡ ወበዕለተ ፡ ተሐጕሎቱ ፡ (col. II) ለጐሸን ፡ ዘውእ
ቱ ፡ ፀረ ፡ ማርያም ፡ ለክብረ ፡ ስማ ፡ ይደሉ ፡ ሰጊድ ፡
ኵሎሙ ፡ ጨዋ ፡ ወእለ ፡ የዓውድዎ ፡ ለአምበ ፡ ተጋቢኦ
ሙ ፡ ምስለ ፡ ዮናኤል ፡ አብኡ ፡ ርእሰ ፡ ጐሸን ፡ ወእሊ
አሁ ፡ ኀበ ፡ ሐፄጌ ፡ አምኃ ፡ ከመ ፡ ልማደ ፡ መዊአ ፡ ዓ
ላውያን ፡ ውእተ ፡ ጊዜ ፡ ገብሩ ፡ ፍሥሓ ፡ እስከ ፡ ይሰ
ማዕ ፡ ድምፀ ፡ ፍሥሓሆሙ ፡ በከድባር ፡ ወአውግር ፡ ወበ

ኵሉ ፡ መካን ፡ ዘለፌ ፡ ወለፌ ፡ ወተሐውኩ ፡ አህጉራተ ፡
ሊተሰ ፡ ይመስለኒ ፡ ዘይቤ ፡ ግሥሣሙ ፡ ለአድባር ፡ ወ
ይጠይሱ ፡ አብርቅ ፡ መበርቅቲከ ፡ ወዝርዎሙ ፡ ፊኑ ፡
አሕፃከ ፡ ወሑከሙ ፡ ዘንተሰ ፡ ዘእቤ ፡ ውግረተ ፡ ነ
ፍት ፡ ዘሐፄጌ ፡ ወይእቲ ፡ ዕለተ ፡ ዕረፍታ ፡ ለእግዝ
ንትነ ፡ ማርያም ፡ በከመ ፡ ጸሐፉ ፡ በስንክሳር ፡ አበዊ
ነ ፡ ክቡራን ፡ አባ ፡ ሚካኤል ፡ ወአባ ፡ ዮሐንስ ፡ እጲስ
ቆጶሳት ፡ ዘመሊዝ ፡ ወቡርል ፡ ስ ፡ ወአከ ፡ በካልእት ፡ ዕ
ለት ፡ ዘጸሐፉ ፡ ካልአን ፡ ዕለተ ፡ ፍልሰታ ፡ ለእግዝእትነ ፡
ማርያም ፡ ወሶቤሃ ፡ ጸሐፉ ፡ ብስራት ፡ ፍሥሓ ፡ ኀበ ፡
ንግሥት ፡ ወዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ መንክረ ፡ በሥዒረ ፡ አምባ ፡
ዘይመስል ፡ ሰማየ ፡ ወዝንቱ ፡ ከመ ፡ ያእኵትዎ ፡ ለእግዚ
አብሔር ፡ ወፈነዉ ፡ በእደ ፡ ብላቴና ፡ ዘይትመያየት ፡ ወ
ትረ ፡ ኀበ ፡ ይቴጌ ፡ ወኀበ ፡ ሐጼጌ ፡ ወይቴጌሰ ፡ ኮኑ ፡
በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ በጸሎት ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያ
ን ፡ ወምሕለላ ፡ በእንተ ፡ ሐፄጌ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ትመ
ስልዋ ፡ ለሐና ፡ ወለተ ፡ ፋኑኤል ፡ ዘኢትወፅእ ፡ እምክረ
ብ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ በጾም ፡ ወበጸሎት ፡ ወኀበ ፡ አ
ድባራትኒ ፡ ወምኔታት ፡ ኮኑ ፡ ይሁቡ ፡ ክታበ ፡ እንዘ ፡ ይ
ተግሁ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ወበጸሎተ ፡ እሉ ፡ ቅዱሳ
ን ፡ ወሀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ መዊአ ፡ ለንጉሥ ፡ ሠርፀ ፡
ድንግል ፡ ዘበእደዊሁ ፡ ኮኑ ፡ መንክራት ፡ ዘዘከርናሆሙ ፡
ወሰበ ፡ በፅሐ ፡ ብስራት ፡ ኀበ ፡ ሐፄጌ ፡ በእደ ፡ ብላቴ
ና ፡ ጸውዕዎሙ ፡ ለአስቤ ፡ ወዘጰራቅሊጦስ ፡ ከመ ፡ ያንብ
ቡ ፡ ክታበ ፡ የዳገምትኒ ፡ ዘተብህለት ፡ እመ ፡ ንጉሥ ፡ በጸ
ጋ ፡ በእንተ ፡ ሥነ ፡ ግዕዘ ፡ ወኒሩታ ፡ አዛገር ፡ (fol. 170
v°, col. I) በኃይለ ፡ ሥሉስኒ ፡ ወመምህረ ፡ ሥርዓትኒ ፡ አ
በ ፡ አምኃ ፡ ጊዮርጊስ ፡ እሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ነበሩ ፡ ምስለ ፡
ይቴጌ ፡ በውእቱ ፡ ዘመን ፡ ወሰቤሃ ፡ ተጋብኡ ፡ ኵሎሙ ፡
ሰብአ ፡ ከተማ ፡ በአዋጅ ፡ ወውእቱ ፡ ክታበ ፡ ብስራት ፡
ተነበት ፡ በልዑል ፡ ቃል ፡ ዘይሰማዕ ፡ ለዕዝነ ፡ ጉባኤ ፡ ወ
ሰሚዖሙ ፡ ቃለ ፡ ውእቱ ፡ ክታብ ፡ ተፈሥሑ ፡ እድ ፡ ወ

አንስት ፡ አዕሩግ ፡ ወሕፃናት ፡ ኮህናትኒ ፡ ሀለዩ ፡ በከመ ፡
ሰብሐ ፡ ሙሴ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡
ንሴብሖ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ስቡሕ ፡ ዘተሰብሐ ፡ ወአንስት ፡
ሐለያ ፡ መሕሌተ ፡ መዊዕ ፡ እስመ ፡ ልማዶን ፡ ማሕሌተ ፡
ውዳሴ ፡ ለመዋዒ ፡ ወማሕሌተ ፡ ዕዕለት ፡ ለዘተሞአ ፡ ወ
ኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ፍሥሓ ፡ በከተማ ፡ ወይቤ ፡ ንጉሥ ፡ ብፁ
አን ፡ ዘርኢነ ፡ ድቀተ ፡ ፀሩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ወ
ይደልወነ ፡ ናዕርግ ፡ መሥዋዕተ ፡ በውእቱ ፡ አምባ ፡ ዘ
ወሀበነ ፡ ቦቱ ፡ መዊዓ ፡ ወጸውዓ ፡ ለነበሮ ፡ ወይቤሎ ፡
ምስለ ፡ ካህናት ፡ ወመዘምራን ፡ አዕርግ ፡ ቍርባነ ፡ ወአዕ
ረጉ ፡ ቍርባነ ፡ በከመ ፡ መሐሩነ ፡ አበዊነ ፡ መምህራነ ፡
ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ርቱዓነ ፡ ሃይማኖት ፡ ተኪሎ ፡ ደበና ፡
ወእምዝ ፡ ተመይጠ ፡ ወበሣልስ ፡ ዕለት ፡ እሞተ ፡ ጐሸ
ን ፡ ሰምዓ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ሀሎ ፡ ፩ ፡ አምባ ፡ ዘይንዕስ ፡
እምወርቅ ፡ አምባ ፡ ወውእቱ ፡ ቅሩብ ፡ ወከመ ፡ ሀለዉ ፡
ብዙኃ ፡ ፈላሻ ፡ በፍርሃት ፡ ወድንጋፄ ፡ ወአዘዘ ፡ ለዮናኤ
ል ፡ ከመ ፡ ያውርዶሙ ፡ እመሂ ፡ በፍቅር ፡ ወእመ ፡ አኮ ፡
በኃሣር ፡ ወሖረ ፡ ወሰፈረ ፡ በእግረ ፡ አምባ ፡ ወፈላሻ ፡
ደንገፁ ፡ ወሐሙ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ትወልድ ፡ ወፈነዉ ፡
መልእክተ ፡ ኀበ ፡ ዮናኤል ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሀበነ ፡ ቃ
ለ ፡ በመሐ (col. II) ላ ፡ ከመ ፡ ኢታኅስም ፡ ለእሌነ ፡ ወ
ነሣኢአሙ ፡ ኪዳነ ፡ ቦኡ ፡ ምስለ ፡ ሰብአሙ ፡ ወንዋዮሙ ፡
ወይቤሎሙ ፡ ኢትፍርሁ ፡ ወኀበ ፡ ሐዌጌ ፡ እስእል ፡ ለከ
ሙ ፡ ምሕረተ ፡ ወወሰዶሙ ፡ ወአዕቆሙ ፡ ኀበ ፡ ሐዌጌ ፡
ወተንሥኡ ፡ ሐዌጌ ፡ በሳኒታ ፡ ወበፅሐ ፡ ሸዋዳ ፡ ወበሰሙ
ን ፡ በፅሑ ፡ ኀበ ፡ ሀለዉ ፡ ይቴጌ ፡ በመካን ፡ ዘይሰፍ
ሩ ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ የሐወሩ ፡ ዘመቻ ፡ ወይትመየጡ ፡ እ
ምዘመቻ ፡ ዘሰሜን ፡ ወሶቤሃ ፡ ደምፀ ፡ ክላሐ ፡ ማሕሌት ፡
ዘካህናት ፡ ወዘፈን ፡ ዘይቴጌ ፡ አግሮድ ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡
ፍሥሓ ፡ እስመ ፡ ኮነ ፡ ተራክቦተ ፡ እሉ ፡ በመዊዕ ፡ ወ
በሳኒታ ፡ ተንሥኡ ፡ ወበፅሑ ፡ በሰሙን ፡ ኀበ ፡ ጕባኤ ፡
እንዘ ፡ ዓዲሁ ፡ ሰናብት ፡ ለቀበላ ፡ ጾም ፡ ወኮነ ፡ ፍሥ

ሐ ፡ በአእኰቶ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአልቦ ፡ ትምክሕት ፡ በመዊዕ ፡ ዘጸሐፍነ ፡ ከመ ፡ አሕዛብ ፡ ሶበ ፡ ሞኡ ፡ ዘይመስሎሙ ፡ በኀይሎሙ ፡ ወኢየአኰቱ ፡ እግዚአብሔርሃ ፡ ወኢየአምሩ ፡ ከመ ፡ መዊዕ ፡ ወተመውአ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበዕለተ ፡ በዓተ ፡ ጾም ፡ አስተፋነዎሙ ፡ ለኲሎሙ ፡ በበብሔሮሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ታዕርፉ ፡ ከመ ፡ ትንሥኡ ፡ ስንቀ ፡ ወትብጽሑ ፡ በዕለተ ፡ ጸዋዕናክሙ ፡ ወካዕበ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለክሙ ፡ እስመ ፡ አበፅሐክሙ ፡ ኀበ ፡ ትረክቡ ፡ ረባኀ ፡ እስመ ፡ ኢረበብክሙ ፡ ንዋየ ፡ አላ ፡ መዊአ ፡ አጽራረ ፡ እግዚእነ ፡ በዘመቻ ፡ ሰሜን ፡ ወበዛቲ ፡ ተስፋ ፡ ሐሩ ፡ በፍሥሓ ፡ አኬ ፡ ጥበቡ ፡ ከመ ፡ ጥበበ ፡ ሰሎሞን ፡ ሶበ ፡ አእመረ ፡ ከመ ፡ ይጸልው ፡ ዳግማየ ፡ ዘመቻ ፡ አሰፈዎሙ ፡ ከመ ፡ ይረክቡ ፡ አልህምተ ፡ በዘመቻሆሙ ፡ ወአግብርተ ፡ ወብዙኀ ፡ ንዋየ ፡ ወባሕቱ ፡ ኢኮነ ፡ ሐሰተ ፡ አሰፍዋቱ ፡ ከመ ፡ ሐሳውያን ፡ እስመ ፡ ረከብ ፡ (fol. 171 r°, col. 1) አልህምተ ፡ ወአባግዓ ፡ አግብርተ ፡ ወአእማተ ፡ በከመ ፡ ናየድዕ ፡ ወበዳግም ፡ ሱባኤ ፡ ጾም ፡ ፈነወ ፡ ቃለ ፡ ሐዌ ፡ ኀበ ፡ ኲሉ ፡ ጨዋ ፡ ወኀበ ፡ ኲሉ ፡ ቅሩባን ፡ ከመ ፡ ይብጽሑ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ በሰሙን ፡ ዘይመጽእ ፡

LA GUERRE

DE

SARṢA-DĔNGĔL

CONTRE LES FALACHAS

II

TRADUCTION FRANÇAISE*

(*Fol.* 159 *v°*, *col. II.*) Ayant exécuté tout cela, il y hiverna. En ce mois d'hiver, éclata une maladie dans le camp ; beaucoup de monde moururent de cette maladie. Le roi avait d'abord l'intention de faire, aussitôt après l'hiver, une expédition contre les Gallas depuis Angot[1] jusqu'à Gĕdĕm, Ifat, Faṭagar[2] et Dawâro. Il avait formé et affermi ce projet avec tous les chefs de partout lorsqu'il les renvoya chacun dans son pays ; mais, comme Dieu le dit : cette fois, ma pensée n'est pas comme votre pensée et mes intentions ne sont pas comme vos inten-

* Les notes qui accompagnent cette traduction se bornent à la correction des fautes typographiques du texte précédent, d'après la copie que j'en possède, car l'original m'est inaccessible. J'y ai ajouté quelques variantes du texte d'Oxford qui me furent communiquées par des amis dont le précieux concours m'a beaucoup obligé; qu'ils reçoivent ici mes sincères remerciements.

1. *Angot* pour *Anhaq*.
2. *Faṭagar* pour *Fatagar*.

tions. Nous disons cela, parce que c'est à lui[1] qui dirige les êtres du monde, qu'appartient la direction[2] que prit le roi, après que l'hiver fut passé, vers les Falachas et que l'expédition contre les Gallas fut ajournée.

Faisons connaître ici la cause de cette décision. Une lettre arriva qui annonça que Radâi cessa de payer le tribut promis au roi, lorsqu'il était à Gubaê (en disant:) J'enverrai mon tribut, beaucoup de blé, des têtes de bœufs et des moutons tout autant, mais de tout cela il n'a rien donné. Lorsque le roi eut entendu cela, son cœur brûla comme le feu et il conçut alors le projet de combattre les Falachas et re (*fol.* 160 *v°*, *col. I*) nonça à combattre les Gallas. Il convoqua toute l'armée et les chefs du Tigrê au délai fixé. A ce propos il disait : Il vaut mieux que je lutte contre ceux qui sont coupables du sang[3] de Notre-Seigneur Jésus-Christ que d'aller combattre les Gallas. Il conçut ce projet dans le mois d'hiver.

Revenons à l'histoire de ce roi fidèle à Dieu. Lorsque des gens[4] de la maison de ᶜAsbê et de Za-Pĕraqlitos moururent de cette maladie, ils furent pris d'une grande terreur, puis ils se présentèrent devant le roi et lui dirent : Des gens de notre maison sont morts, maintenant nous craignons pour nous-mêmes. Seigneur[5], faisnous sortir[6] de ce camp et établis-nous[7] dans un endroit où cette mauvaise maladie n'existe pas. Ce roi fidèle prit la parole et leur dit : Vous[8] qui connaissez les Écritures, comment êtes-vous devenus comme des fous sans[9] cœur[10] (intelligence)? Cette maladie n'a pas été comman-

1. *ziahu*, O(xford). *bafaqâda ziahu*, « par sa volonté ».
2. *mĕrâda* pour *marâda*.
3. *damû* pour *damô*.
4. *sabĕa*, O. *bĕzukhân sabĕa*, « beaucoup de monde ».
5. *ĕgziĕna*, O. *oĕgziĕna*.
6. *awṣĕûna* pour *awṣĕana*.
7. *waanbĕruna* pour *waanbĕrana*.
8. O. *antĕmu*.
9. *zaalbomu*, O. *ĕla albomu*.
10. *lĕb*, O. *lĕbunà*, « intelligence ».

dée contre les lettrés, mais contre les Wadala (insolents)[1] et ceux qui leur ressemblent. Il ne[2] les a cependant pas retenus dans le katama (campement), mais[3], s'apitoyant sur leur terreur, il les envoya dans les champs en les pourvoyant de tout ce dont ils avaient besoin. Quant à lui, après avoir fait le *Tazkâr* de Abba Takla Haïmanot, il quitta le lieu de son hivernage et arriva à Gubaê (*col. II*) le 5 Maskaram, jour de la mort du roi juste Lĕbna Dĕngĕl, que la paix soit sur lui! Et dans cet endroit il acheva les jours d'hiver de Maskaram.

De là il partit mercredi, le 13 Tĕqĕmt; (il partit de là, et, en faisant quatre jours de marche, il se dirigea vers Samên et se reposa le dimanche à Kosogê[4], et lundi, 21 Tĕqĕmt, il partit de là et dans quatre jours de marche, par la route de Guĕzo, nous arrivâmes aux confins de Waggara et de Šĕwâda le mardi[5] (ou) jeudi, le 25 Tĕqĕmt, puis nous y fîmes un sĕfrâ (stationnement) et on y dressa un dabana (tente royale). Ce jour-là descendirent à Šĕwâda beaucoup de piétons et de cavaliers[6] et enlevèrent beaucoup de bœufs appartenant à des musulmans et à des chrétiens qui retournèrent du christianisme au judaïsme. Ceux-ci firent dire au roi : Nous sommes venus auprès de notre seigneur avec nos femmes, nos enfants, nos bestiaux. Leurs biens étaient auparavant dans le pays gouverné par Radâï, et, par la volonté de Dieu, la venue de ceux-là coïncidait avec la descente de ces braves, afin que[7] la bonté de notre seigneur se reconnaisse par le retour des biens de ces (gens), après avoir été pillés. Ce jour-là il fut aussi distribué (?) diverses sortes de

1. *wadalâ*, O. *abĕdân*.
2. Après *ako*, O. donne : *maftĕw zĕntu ḥĕlinâ yĕĕrag wĕsta lĕbkĕmu. Zantani bĕhilo iyĕtramam*, « il ne convient pas qu'une pareille pensée entre dans votre cœur. En parlant ainsi, il ne tenait pas à les laisser, etc. ».
3. *allá* pour *alla*.
4. *kosogê* pour *kosagê*.
5. Manque dans O.
6. *mastatzâᶜĕnâna* pour *mastatzĕnâna*.
7. O. *kama*.

céréales, mais ils refusèrent d'accepter du dagussâ et d'autre produit semblable, sinon du blé et de bonne denrée telle que celle qui leur fut pillée (*fol.* 161 *r°*, *col. I*) ; il leur fit restituer d'autres biens à la place de ceux qu'on leur avait enlevés. Il n'hésita pas (à agir ainsi) en disant : Que cela me fait si mes troupes chrétiennes ont enlevé les biens des musulmans et des Falachas! Oh! que cette bonté qui ressemble à la bonté de Notre-Seigneur Jésus-Christ, qui fait lever le soleil sur les bons et les méchants et fait pleuvoir sur les justes et les injustes.

Le lendemain, vendredi, aussi nous y sommes restés. Il expédia l'azadj Ḥalibo pour aplanir la route et combler toutes les fondrières, car les Falachas avaient, quelques jours avant, détruit la route, afin de la rendre impraticable aux mulets et aux chevaux; et ce jour-là l'azadj Ḥalibo répara les endroits mauvais et les aspérités et en fit une chaussée droite. Le lendemain il se leva le matin et fit une route dans la direction de Lawârê (? var. Larawi[1]) et la mesura au cordeau (?); depuis lors, aucun homme ni aucun animal ne trébucha et ne glissa sur cette route, parce que la main droite du Seigneur protégea la route de ce roi.

Le samedi, nous restâmes où nous campions le jour passé. Quant à Kalêf, le frère de Radâï, il se mit à brûler[2] par le feu les maisons avec tout ce qu'il y avait, ainsi que les céréales[3] qu'il y avait dans les champs, car la moisson blanchissait et tombait en cette saison; il brûla même les gerbes (?) accumulées, sans aucun ménagement. Il agit ainsi (*col. II*), parce qu'il lui paraissait[4] que le roi s'en irait lorsque les provisions[5] viendraient à lui manquer; il ne savait pas que le jugement de Dieu était contre lui.

1. *Larawi* pour *Larwé*.
2. *yâwᶜi* pour *yâwaᶜi*.
3. *waĕkla* pour *waĕkĕl*.
4. *masalo*, O. *yĕmasĕlo*.
5. *ĕkla* pour *ĕkĕl*, O. *sisâya*.

Quant à nous, lorsque nous vîmes la ville ornée[1] de tous côtés de la verdure des semences et du produit de la moisson, nous fûmes poussés à l'aimer et nous voulûmes y rester, ainsi que dit Pierre au Seigneur Jésus sur le mont Tabor : Il serait bon que nous restions ici.

N'oublions pas le récit de la parole de Radâï, qui prophétisa lorsque Ḥarbo arriva. Et celui-ci, étant dadjân, envoya sa troupe de guerriers exercés auprès des Šĕvâda, auxquels les soldats du roi avaient fait la distribution (?). Le fleuve qui se trouvait au milieu, personne ne pouvait[2] le traverser. Alors, il envoya des paroles injurieuses à Ḥarbo, en disant : Brave Azmatch Ḥarbo, regarde devant toi la terre d'héritage, abondant en lait et en miel, hâte-toi donc d'arriver et ne sois pas lent pour en prendre possession et te partager[3] ses campagnes. Ḥarbo se tut et ne répondit rien, mais se confia (?) en celui qui juge avec justice[4]. Ses troupes, en combattant ce jour-là, les Falachas[5], les vainquirent (et les poursuivirent jusqu'à)[5] la déclivité, mais il ne périt d'entre eux qu'un seul des grands du peuple. Après ces événements, Ḥarbo retourna à son poste en paix.

Profondément blessé par cette injure, le roi puissant Malak Sagad vint à Sa (*fol.* 161 *v*°, *col. I*) mên. Cette venue semblait dire à Radâï : Tu as mandé à Arbo qu'il vienne auprès de toi, je suis venu à sa place pour m'emparer[6] de ton territoire ; ce que tu n'as pas cherché, tu l'as trouvé, et (moi) que tu n'as pas appelé, je t'ai répondu ; c'est ainsi qu'il dit[7], et toute la terre s'agita de sa terreur comme il a été dit : J'ai fait remuer la terre et

1. *šĕrguta*, O. *ĕnza šĕrguta*.
2. *zayĕkĕl*, O. *zatahabala*, « n'osait ».
3. *watĕtkâfal* pour *watĕtkafal*.
4. *lazayĕkuanĕn* pour *lazyĕkuênĕn*.
5. O. *lašarâwita ḥarbo wadêganwomu*.
6. *ĕtkâfal* pour *ĕtkafal*.
7. O. *zanta yĕmasĕl mĕṣĕata ĕgziĕna khaba falašâ*, « cela ressemble à la venue de Notre-Seigneur auprès des Falachas ».

elle s'agita. Partis le lundi de Ṣaroṣa, nous arrivâmes près du camp de Kalêf[1] le mardi[2]. Quelques personnes descendirent au (?)[3] Qola, sans qu'il leur eût donné l'ordre, il leur fit voir des boucliers et des lances, il en fit venir chez eux et eux en firent venir chez lui[4], ils eurent peur[5] les uns et les autres et construisirent un campement en face, après avoir distribué des provisions; mais cette nuit aucun Falacha n'osa s'approcher d'eux pour les molester, car la majesté redoutable du roi les suivit et son ange veillait autour d'eux.

Tout cela se passa le 29 Ṭĕqĕmt. Le sĕfrâ du roi était dagĕᶜa[6] et très froid; le lendemain mercredi, le roi descendit d'en haut en bas pour attaquer Kalêf et laissa à Sobrâ Dobᶜâ Šĕlṭân, ainsi que Sawiros, avec beaucoup de chevaux et de fusils. Les gens de bouclier du roi construisirent un katama là où les hommes bivouaquaient la veille.

Ceci se passa le 30[7] Ḥedar. La route fut ce jour-là en trois[8] sections (*col. II*). Contre ceux qui marchaient sur la troisième route s'élevèrent les Falachas, parce qu'ils savaient que ce roi vainqueur n'était pas là et qu'ils marchaient sur une autre[9] route. Fiktor, fils de l'azadj Fanuel, les vainquit[10] et tua beaucoup de monde parmi eux. Il donna au roi 20 tchabtchabo[11]; c'est la première victoire de notre seigneur et le commencement de la défaite des Falachas. Il passa cette nuit jusqu'à jeudi matin sans donner le sommeil à ses yeux ni l'assoupissement à ses paupières, en méditant et en

1. Mettre partout *kalêf* au lieu de *kalif*.
2. O. *safarna bašalus khaba*, « nous campions le mardi tout près, etc. ».
3. *ĕmqola*, O. *qola*.
4. O. *iḥoru khabêhomu*, « n'allèrent pas chez eux ».
5. *watafarhu* pour *watafârhu*.
6. O. *mĕdra Dagĕᶜa*.
7. O. xx.
8. O. I.
9. *kalĕĕt*, O. *kalĕĕ*.
10. *taḥâyalomu*, O. *taḥâyala lâᶜĕlêhomu*.
11. « Tête avec le cou. »

réfléchissant comment il le fera descendre de la montagne[1] où il s'est abrité.

Dans cette nuit[2] de jeudi, il rangea[3] les troupes et[4] alla attaquer Kalêf; il envoya les combattants en trois colonnes[6]. Par la route inférieure marchait l'azadj Ḥalibo avec Baḫĕr-amba, ayant au devant Dakḫragot, le nagâch Wurên de Godjam. De ce côté se trouvaient ceux qui formaient[5] l'élite des champions du roi, ceux qui ne détournaient jamais leur face des coups des lances et du tir[7] des fusils et des flèches; et il envoya ceux-ci[8] avec beaucoup de fusils selon leur tribus et leur nationalité. Quant à lui, il se plaça devant Kalêf[9], où il fut aperçu avec son armée et s'y fit placer (?). La distance qui les séparait[10] contenait sept mesures (?)[11] et quelque chose de plus, et avec cela un grand précipice infranchissable entre eux.

Il y eut un combat acharné entre les Falachas et l'armée du roi. La manière de combattre des gens de Kalêf consistait en ce qu'ils roulaient[12] des pierres (sur leurs ennemis) et les empêchaient de monter d'en bas en haut; à cause de cela, l'heure de la montée tardait[13] à venir. A 7 heures le roi donna l'ordre de tirer des canons, et (*fol.* 162 *r*°, *col. I*) du premier coup il abattit Tzawârê Alamâ et une femme qui s'était cachée sous un arbre. Alors Kalêf et son armée furent pris de

1. O. *ĕfo yĕtzabĕᶜo lakalêf wazakama ĕfo yâwarĕdo emmalᶜĕlta dabr*, « comment il combattra Kalêf et comment il le fera descendre du haut de la montagne ».
2. O. *ĕlat*, « jour ».
3. O. *angĕha*, « il fit lever le matin ».
4. O. *waĕmĕz*, « et puis ».
5. *gatzôt*, « faces, » O. *fanâwât*, « chemins ».
6. *qerûbân* ou *quĕrbân*.
7. O. *ĕbn*, « des pierres ».
8. O. *kuĕlomu*, « tous ».
9. *gatzû lakalêf* pour *gatzo kalif*.
10. O. *waaqma rĕḥqĕtusa*.
11. Mesure de longueur contenant un certain nombre de coudées.
12. *yĕmargeḥu* pour *yĕmargeᶜu*.
13. *guandaya* pour *guandayu*.

panique, parce qu'il leur semblait que la foudre était tombée du ciel. Dobĕa Sĕlṭân descendit contre eux de la hauteur, car ils étaient restés en haut pour garder le défilé, de sorte que (les Falachas) se trouvaient attaqués à la fois de droite et de gauche, d'en haut et d'en bas. Quant à Kalêf, il perdit la tête, car son cœur l'égara par suite de sa grande peur, et, serré de tous les côtés, il céda et monta au-dessus d'un grand précipice avec quelques-uns de ses officiers; personne ne gravit avant lui cette (hauteur), c'est la peur qui y fit monter cet arrogant. Ceux qui restèrent de son armée [s'enfuirent[1]], de peur des canons et des guerriers de ce roi qui ressemblaient aux guerriers de David, dont la course est comparée par l'Écriture au vol de l'aigle et la force à la force du lion.

Cette fois la moitié des (Falachas) tomba par la lance, l'autre moitié se jeta[2] dans les précipices en s'enfuyant; les animaux aussi, tels que les bœufs, les chameaux, les mulets et les ânes (furent tués), et (les soldats) n'en laissèrent point de vivants, mais ils les exterminèrent, tel qu'il est dit (dans l'Écriture) : Dieu tua les premiers-nés des Égyptiens, depuis l'homme jusqu'à l'animal. Car Abba-Newâï avait proclamé sous l'anathème que (les soldats) ne laissassent[3] ni hommes, ni femmes, ni vieillards, ni enfants, ni (animaux) qui marchent sur pieds.

Un événement stupéfiant arriva alors à une femme faite prisonnière, que (son ravisseur)[4] amenait, la (*col. II*) main attachée à la sienne. Voyant qu'elle marchait sur le bord[5] d'un grand précipice, elle s'écria[6] : « O Adonâï, aide-moi ! » et se jeta dans ce précipice en entraînant l'homme qui, malgré elle, avait attaché sa main à la sienne. Qu'il

1. O. *tafalṭu ĕmnêhu*, « se séparèrent de lui ».
2. *ṭawarwu* pour *tazarwu*, O. *bĕzkhatomu ṭawarwu*, « la plupart d'entre eux se jetèrent ».
3. O. *iyĕmĕhĕku*, « qu'ils ne ménageassent ».
4. O. I *bĕĕsi*, « un homme ».
5. *baṭĕqâḥ* pour *batĕqaḥ*.
6. *bĕhila* pour *bâhila*.

est stupéfiant, le courage de cette femme qui n'a pas ménagé son âme[1] de la mort, plutôt que de se joindre à la communauté des chrétiens. Ce n'est pas, d'ailleurs, elle seule qui agit de la sorte, beaucoup d'autres femmes agirent de même, mais celle-ci fut la première (que j'aie vue agir ainsi). L'action de ces femmes ressemble à celle des quarante hommes parmi les juifs, commandés par Walda Korion (= l'historien Josèphe), qui jurèrent et s'entendirent de mourir ensemble en se tuant l'un l'autre, plutôt que de se rendre au gouvernement de Rome, et ils moururent en ce jour-là, et Joseph seul fut préservé par sa sagesse. C'est en quoi la mort de ces anciens et de ces modernes se ressemble, en ce qu'ils ont préféré entrer dans la mort que d'obéir à ceux qui n'ont pas la même religion qu'eux, car les juifs ne concordent pas même en une seule syllabe[2] avec les chrétiens.

Abba-Newâï avait conçu en ce jour une idée à laquelle il tenait beaucoup. Il dit : Restez (ici)[3] cette nuit pour garder les routes de tout côté, afin que cet impie (*fol.* 162 *v°*, *col. I*) que Dieu a condamné, ne puisse s'échapper; mais l'armée du roi ne l'écouta pas et retourna au camp. Bahr-Amba, qui y resta la nuit[4], avait pris une route proche de la sienne ; il ignorait que Kalêf passait tout près de lui, car (l'heure)[5] d'être pris[6] n'était pas arrivée comme celle de Radâï, son frère, et le jour de son être tué comme celle de la tuerie de ses compagnons. Puis, il se reposa près de son sĕfrâ le mercredi, et le second (?) jour de mercredi ils fit un *guĕzo*[7] de ce camp, et en sortant il fit de l'ᶜaqab un sĕfrâ.

Quant à Kalêf, après avoir échappé[8] à la mort, son

1. *mĕhĕkat* pour *mĕhĕqat*.
2. *khurmata* pour *khurmâta*, O. *mĕsla samârâwyân waïyĕdêmaru mĕsla*, « avec les Samaritains et ne se réunissent pas avec les Chrétiens ».
3. O. *zĕya kuĕlkĕmu*, « ici vous tous ».
4. *lêlita* pour *ᶜĕlata*. O. n'a pas *fanota*.
5. O. *gizê*.
6. *taĕkhzatu* pour *tĕĕkhzatu*.
7. O. *guĕᶜĕzo*.
8. O. *amšata*.

cœur fut dissipé et il devint comme un fou[1], car il ne savait pas où aller, ainsi qu'il a été dit au sujet de l'homme qui marche dans les ténèbres. Le roi fortifia le katama en ce lieu pendant deux semaines, et là il se rencontra avec le šum Takla Giorgis et Abeto Yohannĕs et le šum de Sirê Takla Sĕlus et avec tous les šums de Tigrê.

Le jour de son arrivée à ce sĕfrâ, le roi donna l'ordre de couper les pieds des bœufs, des chameaux qu'il avait dans la ville, afin qu'il n'empêchent pas les combattants étant trop serrés à la bataille, pendant que les Falachas se soulevèrent a Guĕzo[2], car les routes de ce pays sont très étroites et tortueuses. Lorsque cet ordre fut proclamé, les soldats égorgèrent et jugulèrent (?)[3] presque tout, depuis le meṣgat jusqu'à l'ânesse (?). En regardant faire son cœur doux (*col. II*) naturel s'en émut et il fit dire à l'azadj d'arrêter l'égorgement des bœufs, lorsqu'il vit le chagrin des gens de la ville. Mais la plupart avaient déjà péri, très peu en resta, car les insensés de la ville, nommée Wadalâ, ont hâté l'égorgement.

Après cela, il partit de là le mardi 20 Ḥedar et arriva à Mašaha, et Radâï, le chef de la ville, alla à sa rencontre[4] au delà du fleuve, après avoir réuni les plus habiles guerriers, tenant des boucliers deux rangs pour un ; il (se tint dans) l'un de ceux-là. Le roi se plaça en face de lui et envoya la moitié des guerriers à l'endroit où se tenaient les combattants des Falachas, dans un autre rang. Quant à lui, il expédia en avant les meilleurs hommes de guerre parmi les fusiliers et les porteurs de bouclier, et tua beaucoup de ses guerriers. Lorsque Radâï vit cela, il fut saisi d'épouvante et de tremblement et prit la fuite vers la route de la déclivité. Ceux qui étaient postés dans l'autre champ reculèrent de la crainte de ces guerriers qui les combattaient et

1. *abĕd* pour *abdu*.
2. O. *guĕcĕzo*.
3. *wayaḥardu* pour *wadakhdar*.
4. O. *waṣanḥomu*, « et l'attendit ».

s'en allèrent auprès de leur seigneur et s'enfuirent en arrière, se dirigeant vers l'amba de Radâï.

Ce jour-là, le šum Takla Giorgis campa après avoir traversé le fleuve; le jour suivant, le roi partit en traversant le fleuve, il arriva au katama du šum Takla Giorgis; le lendemain jeudi, nous restâmes en place, et le lendemain vendredi, il partit de là sans avoir terminé la déclivité, le 23 Hĕdar. Le lendemain (*fol.* 163 *r°*, *col. I*), le samedi juif, il donna mission au šum de Tigrê d'aller par la route inférieure et de l'attendre dans la proximité (?) de l'ambâ de Radâï. Le (roi) vainqueur prit la route supérieure, et à la fin de ce ᶜaqab nous le trouvâmes (Radâï) faisant Kob (?) pour l'attaquer, en s'abritant et en empêchant la marche des guerriers, mais la peur lui fit négliger la garde de ce poste, car le souvenir de la victoire (du roi) de mardi l'avait terrifié.

Ayant traversé ce défilé étroit, nous marchâmes un peu et nous couchâmes dans un lieu vaste. Le lendemain, le sabbat des chrétiens, nous y fîmes halte. Ce fut le 25 Hĕdar, qui est le premier kanoun; c'est le jour de la mort de la grande reine Sĕblâ Wangĕl, qui aimait la prière et le jeûne, craignant le Seigneur et aimant les hommes; que son âme soit reçue dans le règne des cieux avec les âmes de ceux qui reposèrent dans la foi.

Le 27 du même mois, qui était un lundi, il partit de ce sĕfra, et ayant voyagé un peu, il arriva près de l'amba de Radâï le 27, et ils virent la déclivité; le cœur des guerriers trembla, parce qu'ils se rappelèrent la destruction des braves compagnons de l'azmatch Iĕsĕḫaq dans la proximité de cet amba, et ayant terminé cette octave le lundi 7 Taḫsas, qui est le jour où Notre-Dame Marie vint dans le tem (*col. II*) ple, le roi sortit et se tint au bout de la déclivité, divisa les combattants en trois colonnes et mit à leur tête trois grands chefs, qui sont Abba Newâï, Yonaêl et Dakḫragot. Il commanda[1] à

1. *azazo* pour *azaza*.

Abba Newâï de prendre la montée de la déclivité par la route tortueuse et étroite; il commanda[1] à Yonaêl de marcher sur (la route) du milieu, et à Daḫragot il commanda[2] d'aller par la route inférieure où étaient tombés les compagnons de Iĕsĕḫaq, et, sur toutes les trois routes la bataille fut forte, (spécialement) sur la route où se trouvait Dakḫragot, car Radâï y avait placé dans un chemin étroit des guerriers expérimentés pour empêcher les assaillants, mais l'aide victorieuse de Dieu, qui demeurait sur ce roi, les vainquit, Il en tua la plus grande partie et paralysa (?) l'élite des Falachas. Sur la route du milieu et sur celle d'en bas, les troupes, selon leurs divisions de peuples, étant descendues (?), se rangèrent en face de cet amba et firent un katama et demeurèrent ensemble. Abba Newâï, qui marcha dans la direction de la déclivité du précipice, se logea[3] dans l'intérieur d'une grotte, au milieu du précipice, qui est vue avec l'amba. L'armée de Yonâel et de Dakḫragot ne laissa vivants ni les mulets, ni les chevaux, ni les ânes, ni aucun autre animal qu'ils ont trouvé dans le butin, car Abba Newâï avait proclamé par anathème de ne rien ménager du butin, mais de les tuer[4], ainsi que nous avons écrit plus haut.

Et en ce jour de lundi, lorsqu'ils virent ceux de Daḫragot, les troupes du šum Takla Giorgis et tous les šums de Tigrê se concertèrent et descendirent de leur katama, tenant (*fol.* 163 *v°*, *col. I*) l'arc et bouclier, et arrivèrent près de l'amba. Alors descendirent contre eux les guerriers des Falachas et repoussèrent les gens du Tigrê et les poursuivirent jusqu'au milieu de la déclivité, car ils avaient fait leur katama cette fois dans un endroit élevé qui ressemblait à un amba. Mais pas un d'entre eux ne périt.

Le lendemain mardi, le 4 du mois de Taḫsas, le roi

1. *azazo* pour *azaza*.
2. *azazo* pour *azaza*.
3. O. *iwarada tâḫta allâ*, « ne descendit pas en bas, mais ».
4. O. *ĕmsabĕ' eška ĕnsĕso*, « depuis l'homme jusqu'à la bête ».

se leva en rugissant comme un lion et descendit où son armée était campée et, en suivant leurs traces, et, étant passé d'environ le lieu où marchait Dakḫragot, il y dressa le dabana. Et lorsque le vit ce juif soulevé contre le seigneur et contre son oint, la peur et le tremblement descendirent sur lui, à tel point qu'il s'exclama en ouvrant la bouche, et dit : Voici, celui-ci veut faire avec moi comme il a fait avec mon frère Kalêf, car son âme intelligente comprit qu'il lui arrivera ce qui était arrivé à l'autre. Ce Kalêf prophétisa autrefois, quand (Radaï)[1] proféra contre lui des paroles injurieuses relativement à sa défaite, en disant : Il a été vaincu dans cet amba parce qu'il l'a voulu[2]; autrement, les guerriers les plus braves n'auraient pas pu y monter, il les a donc laissés[3] venir auprès de lui; quand il vit qu'ils tremblaient et ne pensaient pas à monter, Kalêf prit la parole et dit : Il ne manquera pas d'arriver à lui ce qui est arrivé à moi. Lorsqu'il verra la terrible colère du roi, il jugera ma défaite. Cette parole prophétique sortit de la bouche de Kalêf et elle fut accomplie à son heure.

Le soir de mardi au matin de mercredi, il conçut (*col. II*) un projet de peur, de quitter le refuge où il s'était abrité et renonça de combattre le roi, car l'esprit de crainte posséda son cœur. Alors il se leva en cette nuit où il se rendit à Abba Newâï, s'en alla avec sa femme et ses enfants et quelques compagnons en qui il avait confiance[4] et ils entrèrent dans l'intérieur d'une grotte qui était au-dessus du précipice où personne ne monta auparavant et dispersa ses guerriers de tous les côtés, afin qu'ils fussent soustraits à la colère du roi ; puis, il envoya deux messagers pour dire à l'Abba : Jure-moi par ton Évangile que tu m'obtiendras la miséricorde devant le roi et que tu ne me molesteras pas. Et étant pos-

1. O. *zĕntu Radâï.*
2. *baaĕmro* pour *zaamro.*
3. *khadagomu* pour *khĕdĕgusa*, « à plus forte raison, » qui convient peu au contexte.
4. *zayaamnomu* pour *zayaamromu* (?).

tés de loin, ils appelèrent et dirent : Nous avons à te faire une communication, envoie-nous (des gens) pour nous recevoir ; il leur envoya cinq personnes pour les recevoir. En arrivant ils lui firent la communication ; Abba Newâï leur dit : Dites lui : Comment te croirai-je ? autrefois tu as dit qu'Abba Newâï vienne pour que je lui dise ce qu'il y a dans mon cœur ; en parlant ainsi tu m'as fait descendre de mon katama et tu m'as trompé, et tu as refusé de venir me trouver ; je ne te crois plus à cause de cela. Maintenant jure-moi par ton Pentateuque et je jurerai par mon Évangile, et ayant fait ainsi, il dit : « Conclu ! » et avec les messagers il envoya cinq hommes pour apporter sa réponse et le sceau de la parole qu'il dira, maintenant qu'il se tienne au serment, car tout se passe par serment.

Alors il envoya la nouvelle au roi, en disant : (Voici) ta nouvelle, ô roi, Dieu a livré ce Falacha entre tes mains. Ayant entendu cela, le roi ne s'est pas glorifié comme les païens et ne désespérait[1] pas, comme les insensés si un chagrin leur arrivait, car il savait que c'est dans les vicissitudes de l'œuvre de ce (*fol.* 164 *r°*, *col. I*) monde corporel que le Très-Haut manifeste sa main, car il est écrit ceci : un temps pour le chagrin et un temps pour la joie, un temps pour la victoire et un temps pour la défaite. Mais il rendit grâces à Dieu, en disant : Louange à Dieu qui élève les hommes [justes] et qui jette les méchants de leurs sièges.

Quant à Radâï il conçut un projet fort et une œuvre de sage : Il s'est dit : Il vaut mieux servir ce roi vainqueur des vainqueurs que de résister à celui avec qui même une armée pourvue de fusils et de canons ne peut entrer en lutte. En ce qu'il a dit il n'a pas menti. Il vint auprès de Newâï à l'aube du jour de mercredi, et avec cela il se confia à la pitié de ce roi clément et miséricordieux, comme les pécheurs se confient à la pitié de Notre-Seigneur Jésus, qui dit : Je ne suis pas venu pour (appeler) les justes, mais pour appeler les pécheurs à la pénitence.

1. *tasfâ* pour *tasĕf*.

Occupons-nous ici d'Abba Newaï. C'était un moine qui n'avait pas appris la stratégie ; voici qu'il dépassait les guerriers en s'engageant dans la bataille et ne reculait pas de la crainte de l'épée et de la lance. Regardez donc la bravoure de ce moine, qui ne connaissant autre chose que le travail de la main qu'exercent les moines pauvres, a vaincu néanmoins les habiles de guerre qui ont appris à guerroyer depuis leur enfance. Étonnante est l'œuvre du Seigneur, qui fortifie les faibles et affaiblit les forts, ainsi que dit David dans le psaume CXXIV : Béni sois, Seigneur mon Dieu, qui as appris la lutte à mes mains et la guerre à mes doigts.

Notre roi-guerrier resta cette nuit en faisant entourer l'amba de tous les côtés (*col. II*), et au point du jour, il y monta et n'y trouva pas un seul qui lui fît opposition. De grosses pierres, qui étaient posées[1] autour de cet amba, afin de les rouler[2] l'une après l'autre au moment du combat. Quelques-unes ont été placées au temps du roi Ba'ĕda [Maryâm]; d'autres ont été placées au temps du roi Eskĕndĕr et du roi Naod, que la paix soit sur eux et que le Seigneur les prenne en pitié et miséricorde. La façon de ces pierres est ainsi : On les a lissées comme un tympan (?)[3] et on les a placées dans tous les coins ; l'une fut appelée « lumière, » l'autre fut appelée *Habĕk*[4], et la troisième *Bawâ ;* il y en a encore d'autres dont nous ignorons les noms. Tout cet honneur fut fait à ces pierres, parce qu'ils se confiaient en elles en abandonnant Dieu qui, s'il menace les montagnes, elles fument, et qui renverse les montagnes puissantes. Et lorsque (le roi) monta vers ses impies, ils les poussèrent encore plus fortement avec leurs doigts pour les faire rouler, parce qu'ils se hâtaient de s'en aller par tous les chemins, en prenant la fuite. Et lorsque l'armée du roi monta sur cette montagne, ils ne trouvèrent rien que des épées et des selaṭîn (lances de longueur moyenne).

1. *yĕšayĕmwomu* pour *yĕsamaiwomu.*
2. *yâmargeḥĕwomu* pour *yĕmargĕhĕwo.*
3. O. *karabo.*
4. O. *Ḥasab.*

Quant à Abba Newâï, lorsque Radâï vint auprès de lui, il l'amena auprès du roi, (Radâï[1] ayant jeté de la cendre sur la tête,) et le plaça devant le saqala, dans la honte et l'opprobre. Ensuite, tous les hommes du katama, grands et petits, hommes et femmes (poussèrent des cris), car c'est ainsi (*fol.* 164 *v°*, *col. I*) qu'ils ont l'habitude de pousser des cris de joie en l'honneur du vainqueur. Mais ce roi messianique ne s'est pas glorifié de cela, comme les fous qui se glorifient de leur force et se vantent de leurs grandes richesses, mais il donna louange à son créateur, en disant : Cela est arrivé par la puissance de mon Seigneur Jésus-Christ.

Ensuite il dit à Radâï : Ne crains pas qu'il t'arrive comme tu l'as cru, mais fais attention que tu ne pèches pas une autre fois, et alors il t'arrivera quelque chose de pire. Il fit venir sa femme, ses biens et ses enfants, et Abba Newâï les lui rendit. On ne trouva pas de richesses, mais un petit nombre de vêtements, car ce n'était pas un amasseur de richesses, mais un laboureur de terre qui mangeait son pain à la sueur de son front.

Vendredi, le 6 Taḫsas, Abba Nawâï monta à l'amba supérieur, en y portant un dabana avec le Tabot de Jésus et les vases sacrés avec lesquels on fait le sacrifice de la messe ; il amena aussi les prêtres de l'église, les chantres ordonnés pour faire le sacrifice, comme les enfants d'Aaron, et fit monter le sacrifice (donner la communion). Le but de l'acte d'y administrer le sacrifice fut pour sanctifier ce lieu contaminé par les porcs des champs et brouté par les bêtes de la campagne.

Le jour de dimanche, le roi monta sur cette montagne avec beaucoup de soldats et entra dans cette église pour offrir un sacrifice de glorification au Seigneur (*col. II*) dans le lieu où l'on n'invoquait pas le nom de Notre-Dame Marie; il fit le sacrifice du corps (= la communion), et du sang du Fils de Dieu, qui a été fait homme, du Saint-Esprit et de la Sainte-Vierge. Le second but fut la

1. *Radïâ* pour *baĕdêhu* (?).

propagation de l'événement pour que l'histoire se répande à la génération à venir, que les pères le racontent à leurs enfants et aux enfants de leurs enfants, afin qu'ils mettent leur confiance en le Seigneur et qu'ils n'oublient pas les œuvres du Seigneur et ses prodiges, qui furent faits dans cet ambâ; et, en ce jour, ʿAsbê administra l'encens *mugar*, en rappelant la victoire du roi et la défaite du Juif. C'est l'usage des prêtres de l'Éthiopie de chanter dans l'église des cantiques d'homélies (édifiants), en commémorant l'excellence du roi de chaque époque.

Après la fin de la messe, il sortit de l'église et entra dans la tente qu'il avait dressée pour lui et fit un grand festin et un abondant banquet, auquel il invita d'une part les azadj et les chefs, d'autre part il invita les jeunes officiers (*bĕlatênotch*) de l'intérieur; il leur fit apporter tout et ne leur laissa manquer rien de ce qu'ils désiraient[1]. Ce fut une grande joie, et les prêtres disaient : C'est le jour que Dieu a fait, réjouissons-nous et soyons en allégresse en lui. A 9 heures il descendit de la montagne et alors les restants de l'armée le reçurent en tirant des coups de fusils et de canons, selon l'usage des Francs et des Turcs ; il passèrent cette journée dans une grande allégresse.

Deux semaines se passèrent dans ce sĕfrâ, et pendant cet arrêt, les gens du katama disaient : Radâï nous échappera (*fol.* 165 *v*°, *col. I*) et s'en ira auprès de son peuple; il vaut mieux le mettre en prison, et lorsque nous quitterons le Samên et que nous arriverons à Gubâê, nous le relâcherons. Alors ils lui mirent des chaînes de fer, et cet emprisonnement n'était pas fait en vue de lui faire du mal, mais dans le but que la ville ne fût pas troublée et que l'impie ne soit pas roi comme c'est son habitude.

Maintenant nous ferons connaître la fin de l'affaire de

1. O. *waastayomu bĕzukha wayna bayĕĕti* ʿ*ĕlat*, « et il leur donna beaucoup de vin à boire en ce jour ».

ces pierres que nous avons mentionnées. Le jour où ils montèrent à l'amba, (les Falachas) poussèrent une d'elles, la plus grande, et lorsqu'ils l'eurent roulée, elle descendit jusqu'au bas en broyant tout ce qu'elle trouva devant elle; et en cessant de rouler elle entra dans l'intérieur de la terre, en profondeur de deux coudées, à cause de son grand poids. On croyait donc que lorsqu'elle rencontrait un homme, celui-ci aurait laissé sa chair et ses os; on n'en a cependant rien trouvé. Gloire à Notre-Seigneur Jésus-Christ, qui a protégé les chrétiens et qui n'a laissé périr aucun homme par ces pierres.

Maintenant décrivons le don que le Seigneur a fait à ce roi, non après beaucoup d'années et de jours, mais dans un seul jour, par la terreur de sa colère (et) sans combat, comme il a été dit au sujet du Seigneur : Il regarde la terre et fait qu'elle tremble et fume. La grâce de Dieu qui demeura sur ce roi aimant le Seigneur, a rendu tremblants et angoissés Radâï et les siens, à tel point qu'ils ont abandonné l'amba où ils s'étaient abrités et se sont dispersés sur plusieurs routes, avant de vaincre les braves (comme ceux?) qui s'étaient levés successivement dans leur temps, (et) se montraient faibles et petits. Vespasien et son fils Titus assiégèrent Jérusalam ; ils campèrent au dehors des murs pendant trois ans, en l'entourant de tous les côtés; à la fin de trois ans il réussirent à brûler le temple, après avoir détruit trois murs d'enceinte. Parmi les juifs, les plus braves furent tués et la plupart en furent faits captifs, et depuis lors jusqu'à présent, leur souvenir a été effacé; ceux qui ont échappé au massacre et à la captivité ont été[1] dispersés dans tous les pays. Toutes ces victoires des Romains ont duré des années.

Marqos, l'azmâtch de Bagêmĕdĕr[2] dans le temps, a été témoin du fait et puissant en autorité au temps du roi Ba'ĕda Mâryâm, où étaient les Falachas dont nous écri-

1. O. *konu khĕšurâna wa*, « furent vilipendés et ».
2. *Bagêmĕdĕr* pour *Bêgamĕdĕr*.

vons l'histoire. Ce Marqos que nous venons de mentionner vint et campa au pied de leur ambâ pendant sept ans; puis il les vainquit avec beaucoup de peine (?) et de ruse et les livra dans sa main et s'empara de toutes leurs villes. Puis l'idée lui vint, en disant : Comment puis-je donner la foi[1] à ces maudits, qui irritent toujours le Saint-Esprit par leurs œuvres; plutôt que de les laisser en vie, il vaut mieux les exterminer. En disant cela, il ordonna que le crieur publique criât et proclamât, en disant : Tout Falacha doit venir à l'endroit que je lui indiquerai, celui qui n'y viendra pas, sa maison sera pillée et son bien sera mis à sac. Puis, tous les Falachas s'assemblèrent autour le mekuĕnĕn de Marqos, et ce fut une grande assemblée; puis, il ordonna à ses compagnons de leur couper le cou avec l'épée[2], au point que leur sang coula et que leurs cadavres emplirent la campagne; alors fut accomplie la parole ironique que leurs pères avaient prononcée au jour du crucifiement de Notre-Seigneur, en disant : Que son sang soit sur nous et sur nos enfants.

Le fait suivant arriva il y a peu de temps : Esdĕmur, le lieutenant (*fol.* 165 *v°*, *col. I*) de l'armée d'Ebn-Atman, se posta avec son armée près d'un ambâ qui est situé dans le pays de Zabid, et les gens de cet ambâ avaient fait du tort à Ebn Atmân en ces jours; c'est pourquoi il vint auprès d'eux et construisit une ville près de leur ambâ, et il resta huit ans en combattant avec eux, et à la fin de ces années et de ces jours il les vainquit et les soumit et leur imposa un tribut. Cette victoire a demandé un si long temps a (néanmoins) émerveillé tous ceux qui l'ont vue et entendu (raconter). Nous aussi, nous rivaliserons en disant : Un miracle est la victoire de ce roi Malak Šagad, qui n'y a pas mis trois ans comme Titus, ni sept ans comme Mar-

1. C'est-à-dire accorder l'*amân* ou le pardon.

2. O. *waĕmĕz qatalwomu lakuĕlomu ĕnbala yâtrafu ᶜabiya wanĕusa*, « puis ils les tuèrent tous sans avoir laissé (en vie) grands et petits ».

qos[1], ni huit ans comme Esdĕmĕr, mais (l'a gagnée) dans un jour où lui vint en aide la main forte et les bras élevés qui ont exterminé l'armée de Sennachérib. Dieu a abaissé sous ses pieds les montagnes élevées, dont le sommet touchait au ciel, ainsi qu'il a été dit au sujet des rois de Kana'an : Les murs de leurs forteresses arrivaient jusqu'au ciel; cette parole qui a été dite au sujet de la dimension de leur hauteur, nous disons aussi au sujet de l'ambâ qui paraissait toucher au ciel.

Le 21 du mois de Taḫsâs, ce roi vainqueur partit de son katama du *sein* de la montagne pour le katama d'en haut où furent (*col. II*) les *guaz*. En ce jour il fit une grande joie avec ses parents et ses sœurs et les autres siens. Quant à sa propre joie, elle fut en la glorification de Dieu, qui fit voir un miracle par sa main.

Le 29 du mois, fête de la naissance de Notre-Seigneur Jésus-Christ, il y eut une grande joie, et le soir de ce jour il mit le wĕradj que mettent les princes et ceignit le diadème du sacerdoce[2] que ceignent (les prêtres) lorsqu'ils sont ordonnés. Alors il dit : Nous avons été ordonné de l'ordre de *nĕbra-ĕd* de la garde d'Aksum, au sujet du tabot du Dieu d'Israël. Donc, ô garde d'Aksum, voici que tu es arrivé au rang le plus élevé. Avant on ordonnait des hommes humbles à cette dignité tienne, maintenant elle est unifiée avec celle du roi, maintenant ta couronne est la couronne de royauté. Puis, il alla vers le *trésor* de la chapelle du tabot de Notre-Dame Marie et dans l'église de Notre-Seigneur Jésus-Christ et leur distribua des dons, en adorant comme font les chefs laïques devant le roi, et il dit à Asbê : Prends la fonction de Nĕbrĕd à notre place de gabaza Aksum. Voici, il fut élevé plus que les chefs d'Aksum qui l'ont précédé jusqu'à ce qu'il fût à la place du roi, de même que la dignité d'Aksum fut élevée et monta jusqu'au rang de la royauté. Personne ne souleva une opposition contre cette fonction du sacerdoce, tel que Hyrcan qui rivalisait

1. *Marqos* pour *Marqĕs*.
2. *kĕhĕnat* pour *kĕhĕnât*.

avec Aristobule lorsque celui-ci réunit dans sa personne la dignité de la royauté et du sacerdoce; mais tous les prêtres disaient d'une seule voix : Il le mérite trois fois (?). Tout cela arriva dans le lieu où il était, en partant du premier sĕfrâ à une marche (*fol.* 166 *r°*, *col. I*) de deux[1] jours dans ce sĕfrâ et il fit la fête du baptême. Là il passa deux[2] semaines.

Ne négligeons pas de décrire le mauvais état de la terre de Samên. Toutes ses routes sont tortueuses et ne sont pas droites; la plupart sont des précipices; les chevaux, les mulets et les ânes n'y peuvent marcher qu'un à un et cela encore avec difficulté. Le second mal consiste dans le froid excessif, au point que les voyageurs ne peuvent y rester par suite du froid, sauf les gens du pays qui y sont habitués. Le troisième mal est la neige, qui tombe en haut et en bas en même temps, pendant que le sol est ardent au-dessous. Un jour que nous nous mettions en mouvement pour attaquer l'ambâ de Kalêf, il neigeait toute la journée[3], et lorsqu'il fit matin, nous vîmes que la région où nous nous trouvions était partout couverte de neige, et les gens du katama aussi, lorsqu'il tombait de la neige, ne pouvaient marcher dans aucune direction, ni mettre le pied au dehors. A tel point que les érudits disaient : Ce pays ressemble aux territoires d'Égypte, au sujet desquels il a été dit : Il a changé leur pluie en neige, mais la chute de neige de ce territoire est pire que celle des premiers, car dans celui-ci la neige est la pluie (ordinaire), tandis que dans les autres territoires, la chute de neige n'a duré qu'un seul jour, et cela afin de punir Pharaon.

Nous allons décrire ici l'abaissement de Radâï qui tomba, comme Sennachérib, dans l'avilissement et la honte, (et) comme le diable par son arrogance. Il donna aux montagnes de ses territoires les noms des

1. II pour L.
2. II pour L.
3. O. *lêlita*, « la nuit ».

montagnes d'Israël; il appela l'une mont Sinaï, une autre il (*col. II*) nomma mont Tabor, et il y en a d'autres que nous n'appelons pas de leurs noms. Combien est mauvais l'orgueil de ce juif, qui a donné à ses montagnes les mêmes noms que ceux des montagnes d'Israël, sur lesquelles le Seigneur descendit et leur révéla les mystères de son royaume!

Quant à ce roi, il se leva et dirigea sa face vers Aqaṭa, en dépassant[1] un peu il fit un sĕfrâ le 19 de Ṭĕr; là il passa une semaine et demie, et il se leva le 30 de ce mois, il descendit vers une déclivité par un chemin étroit et tortueux. Ce jour-là périrent beaucoup de bêtes de somme, telles que les ânes et les *ânesses* (?); ayant descendu en bas, il fit un sĕfra, et le lendemain, le 1er Yĕkâtit, nous prîmes une route de montée du Mašaḥâ[2]; ce jour-là il y eut un long défilé pire qu'hier, et quand ils se sont rencontrés, les hommes et les bêtes fatigués trouvèrent la douleur et la souffrance, comme la femme qui accouche laborieusement. Puis, en sortant de la déclivité, il fit un sĕfrâ[3]. Abba Newâï en sortit après les autres, en soutenant ceux qui étaient embarrassés et en relevant ceux qui tombaient. Le lendemain mardi, nous y passâmes la journée.

Le jour de mercredi nous partîmes, et nous fîmes halte dans un endroit large; là, nous passâmes la journée avant le jeûne, et nous fortifiâmes la place (*fol.* 166 *v*°, *col. I*) jusqu'au mercredi (?), le samedi du carême, et pendant qu'il était là, (le roi) envoya à toutes les villes pour fortifier les habitants qui ont échappé au massacre, et à ceux qui se sont cachés dans les montagnes et dans les cavernes, et il commanda à l'awadj de leur dire : N'ayez pas peur, restez dans vos territoires, mais obéissez à ceux que nous vous avons préposés. Puis nous partîmes le 7 Magâbit, et en sortant de la déclivité, nous restâmes le samedi à Sewâdâ, et de Šewâdâ nous partîmes le 15 du mois de

1. *ḥalifo* pour *ḥalif*.
2. *mašahâ* pour *mašaḥa*.
3. *sĕfrâ* pour *sĕfra*.

Magâbit, et en quittant la déclivité, nous fîmes un sĕfrâ où nous l'avions fait auparavant, et de là, à 9 heures, nous marchâmes neuf (?) jours (et) nous arrivâmes à Kosogê[1], et nous restâmes là le samedi, et il y passa le lundi, pendant lequel il renvoya le Mĕkuanĕn de Tigrê, šum Takla Giorgis, le Baḫr Naggâš Sĕbḥat-laab, le šum, de Tigrê Takla Sĕlus, et tous les šums de Tigrê. (Le 29, les šums)[2] partirent chacun pour son poste, et le roi aussi revint dans le katama de Gubâê, le sixième sabbat du jeûne, et le 25 de Magâbit, le jour de lundi, il renvoya Daḫragot, Wadjqoṣ et le Godjam-naggâš Qozmos, en leur donnant des décorations et des félicitations dépassant les décorations et les nominations (ordinaires), parce qu'ils ont agi virilement et n'ont pas ménagé leurs personnes, lorsqu'ils (*col. II*) combattaient contre ses ennemis.

Et lorsqu'il arriva à Gubâê de l'expédition, il ne fit pas de fête comme d'ha[bitude], parce que c'étaient des jours[3] de jeûne, et les docteurs de l'Église les appelaient jours de tristesse, mais il fit une fête après que les jours de jeûne furent terminés dans le mois de la Pâque, au point que les docteurs disaient : Cette double (pâque) vaut mieux que la pâque de Josias.

Ici nous avons accompli la conclusion de ce livre, pendant que nous disons : Gloire au Seigneur, qui a donné[4] la victoire à notre roi Malak Sagad, et que sur lui et sur nous soient sa clémence et sa miséricorde à tout jamais. Amên et amên.

Cette histoire des juifs fut terminée la 7703e année des années du monde, 1868[5] des années d'Alexandre[6], 1573 de l'incarnation de Notre-Seigneur Jésus-Christ, louange à lui, 1297 des années des martyrs, 18e année

1. *Kosogê* pour *kosagê*.
2. Manque dans O.
3. O. *warkha*, « mois de ».
4. *zawahaba* pour *zawahabo*.
5. 1868 pour 3860 + 60.
6. Ajouter : « doué de deux cornes » (= ar. *Dhu'l-qarnaïn*).

du règne du roi Malak Sagad, fort et victorieux dans la guerre. Que le Seigneur affermisse son trône comme le firmament du ciel, et qu'il prolonge ses jours comme les jours de deux oliviers[1]. Amên et amên . . . . .[2].

Autrefois, il y eut neuf tribus que Salmanasor amena en captivité; il leur fit traverser la mer et les établit dans un pays fertile qui s'appelle « la mer des vivants[3] » . . . (*col. II*).

Alors l'hivernage se fit à Gubâê, et pendant que le (roi) était là, une nouvelle arriva qui disait : Les Falachas ont envahi le pays de Waggara, ont brûlé par le feu beaucoup de maisons, et ont fait prisonniers hommes et femmes; ceux qui moururent et ceux qui furent faits prisonniers sont peu nombreux, parce qu'ils sont descendus comme des voleurs, par la crainte du roi. Ayant entendu cela, le roi brûla comme le feu, parce que la mouche a eu l'audace d'attaquer le chien, et cette audace ressemble à l'audace du bœuf sur le lion qui le[5] brise, et à l'audace du mouton sur le loup qui l'enlève. Si (le juif) avait de l'intelligence, il se serait amendé par (le souvenir) de l'extermination de son peuple, (et) des forts qui s'étaient fait une renommée dont l'histoire a noté les actes de vaillance, et à la fin le récit de leur extermination. Mais le Seigneur a jeté le délire dans le cœur de ce juif, pour qu'il oubliât la destruction de son peuple auparavant, à tel point qu'ils a fait un razzia contre les chrétiens et a pris hommes et bêtes, afin que ce soit la cause de sa destruction.

Quant au roi, il commanda en disant : Celui qui ne viendra pas à notre porte le jour que nous fixons, parmi

1. *ĕtzawa zayt* (O.) pour *ĕtzawat*.

2. Passage sans portée pour le récit, imprimé par distraction, et qu'il est inutile de traduire.

3. O. *bĕḥêra bĕtzuᶜân*, « pays des bienheureux ». La suite manque.

4. Passage inutile, omis dans la traduction. A partir d'ici, le texte du manuscrit d'Oxford diffère entièrement de celui de Paris, et je n'en possède pas de copie.

5. *zayĕsabĕro* pour *zayĕsabĕr*.

les troupes, les hommes à cheval ou à pied, ses biens seront enlevés et un autre prendra aussi sa fonction ; et la voix de l'awâdj fit le tour (du camp) en annonçant cela. Il partit de Gubâê et resta le samedi à Kambi de Waggara ; ce jour fut avec lui (*fol.* 167 *v°*, *col. I*) celui à qui convient l'honneur, la louange et la royauté, et pour la seconde fois (?) il fit le samedi à Šĕwâdâ ; et sa marche fut avec lenteur (?) à cause des aveugles, des boiteux et les infirmes, parce qu'ils le suivaient lorsqu'il allait en expédition, afin que sa main libérale et secourable envers les pauvres et les miséreux leur vienne en aide. Ceux-ci avaient l'habitude de suivre ce (roi) miséricordieux partout où il faisait expédition, à cause de cette bonté, de même que se refusèrent à quitter Notre-Seigneur Jésus-Christ (ceux) qu'il rassasia avec cinq pains et deux poissons. Comme disait un vieillard, le miracle des pains ne leur permettait[1] pas de se séparer de lui ; de même, les pauvres et les miséreux qui recouraient à la miséricorde de Notre-Seigneur ne voulurent pas se séparer de lui, et alors même que l'awadj en avait proclamé l'ordre, ils refusèrent de le quitter, mais le suivirent. Lui aussi ne se fâcha point contre eux à cause de la transgression de sa parole, mais il soutenait ceux qui se trouvaient dans l'embarras et relevait ceux qui étaient tombés. Notre-Seigneur disait aux gens qui le suivaient : Vous ne me recherchez pas à cause du miracle que vous avez vu, mais parce que vous avez mangé du pain et que vous vous en êtes rassasiés. Cela fait croire qu'il connaissait leurs pensées et (leur) amour du profit du corps. Quant à notre seigneur, il ne leur disait pas une parole pour affliger leur cœur, mais (il leur parla) avec des paroles douces, comme un père miséricordieux, et avec cela il multipliait les prières et les suppliques devant le Seigneur, pour qu'il lui fît voir la chute de son ennemi, le juif (*col. II*) orgueilleux dont le nom était pire que ses œuvres et dont les œuvres étaient pires que son nom, celui qu'on appelait Guĕšan[2],

1. *iyabḥawomu* pour *iyĕhabẉomu*.
2. *Guĕšan* ; on écrit aussi *Guašan*, *Guašĕn* et *Gušĕn*.

qui était de la famille et des gens de la maison de leur chef, que le Seigneur a fait tomber dans la main du roi clément, qui tenait d'une main le châtiment et de l'autre main la grâce et la miséricorde qui protégeait les fidèles, et de l'autre main sortait la vengeance et le châtiment qu'il infligeait aux impies. Malheur à celui qu'il châtiait dans sa colère, et heureux celui qui a trouvé une récompense de sa main. Louons celui qui corrige par son châtiment et qui compatit aux pauvres dans sa clémence et dans sa miséricorde.

Lorsqu'il parvint à l'amba, où Guašan s'est confié, en cessant de se confier dans le Seigneur, qui en touchant les montagnes, les fait fumer. L'arrivée de ce roi eut lieu la troisième semaine, le 7 de Taḫsas, et les gens de guerre vint à sa suite. Il les mit en rang et les plaça au pied de l'amba, pour qu'ils le gardent de tous les côtés et qu'ils le privent de boire de l'eau. Daḫragot avec ses troupes campèrent en face, et les autres troupes aussi, placées selon leurs rangs et leurs grades, firent un katama dans l'endroit qui leur était destiné. Yonaêl et les siens campèrent dans le site le plus élevé, et obstruèrent[1] tous les puits d'eau qui étaient sur les côtés de l'amba. A côté de cet amba (*fol.* 168 *r*°, *col. I*), il y eut un autre amba, le plus petit de tous, qui s'appelait Šakanâ, et au pied de cet amba ils firent un katama, le šum Gabra Iyasus et Abĕrham, selon leur rang et leur tribu, et Šĕḫ Agnê Aqaba Mikâêl étaient près de celui qui était placé plus haut qu'eux. D'un rang (?) avec les siens et avec d'autres troupes attaqua l'amba, quant à ceux qui étaient postés au-dessous de l'amba, c'étaient des Guarâbaras solides et guerriers et de haut rang dans leurs tribus. Un jour il envoya un de leurs grands auprès d'eux, paraissant paisible, et demandant qu'on leur accorde la réconciliation. Et le soir de ce jour, il assailit le Šĕḫ-Agnê, et tua beaucoup (d'hommes), et tua leur chef ᶜAqaba Mikâêl. Lorsque le roi entendit cela, il rugit

1. *yĕdfĕnu* pour *yĕfanu*.

comme un lion et appela Maqâbis : Va avec les tiens et fais un katama là où se posta ᶜAqaba Mikâêl, et combats-le énergiquement jusqu'à ce que tu l'aies vaincu ou que tu sois vaincu. Celui-ci ayant dit *oho* (oui), alla où il lui avait commandé et prit (les puits) d'eau à boire pour lui et pour ses bestiaux. Entre les deux ambas il y avait un défilé étroit, où l'on se rendait pour affaires et pour la guerre, là il plaça des hommes forts pour les empêcher de s'entr'aider en paroles et en actes. Lorsque les jours de la guerre se prolongèrent, le siège les serra davantage de toutes parts. Lorsque les soldats du roi souffrirent de la faim et furent exaspérés, ils refléchirent et dirent : Il vaut mieux mourir dans la bataille contre les ennemis de notre seigneur, comme on dit : (*col. II*) « La lance vaut mieux que la faim ; » et cette pensée fut inspirée par la sagesse du Seigneur, qui abolit la guerre des confins de la terre. Il continuèrent l'attaque pour monter à cet amba et fortifièrent leur âme à la mort, et les Falachas aussi fortifièrent leur âme, mais le Seigneur jeta la peur dans le cœur des Falachas et le courage dans le cœur des chrétiens, et (ceux-ci) recommencèrent la bataille, et les soldats du roi dispersèrent ceux dont la pensée dans leur cœur était orgueilleuse et ils chassèrent les puissants de leur siège. C'est étonnant que ceux d'en bas aient chassé ceux d'en haut, car telle est l'habitude du Seigneur de détruire les forteresses.

Ces Falachas montèrent à l'amba supérieur, où se trouvaient leurs femmes et leurs enfants ; les chrétiens s'emparèrent de l'endroit où restaient les Falachas et s'emparèrent aussi de l'eau que buvaient les hommes et les bêtes. Après un court intervalle, lorsqu'ils furent pressés par la soif d'eau, ils envoyèrent une lettre auprès des grands des gens d'Ela Wasangê, le chef des grands belatênotch (jeunes officiers), qui était renommé et loué[1] par ses compagnons de guerre qui ont acquis un nom par leur bravoure et par leur force extraordinaire. Le général

1. *zatazakkara* pour *watazkâro*.

de cette armée était alors Wasangê. Ils l'envoyèrent encore à Maqâbis, le chef des petits bĕlatênotch, avec les siens pour aider les combattants qui étaient à Šakana amba.

Après l'arrivée de Maqâbis, les Falachas envoyèrent une lettre à Ela Sawiros, en deman (*fol.* 168 *v°*, *col. I*) dant la paix. Les paroles de leur lettre disaient ainsi : Envoie pour nous une lettre auprès du roi, afin qu'il nous envoie Yonaêl pour nous recevoir et qu'il pardonne à nos péchés ; voici, nous avons péché avec nos pères, nous avons manqué et erré. O toi qui appelles les hommes au repentir, que ta miséricorde nous parvienne ; espérance des pécheurs, chercheur des brebis égarées, ne repousse pas ton troupeau, et reçois-nous avec les brebis qui paissent dans ta prairie. Ayant vu cette lettre, le roi eut pitié d'eux et envoya Yonaêl pour les recevoir et lui dit : Ne te fâche pas contre eux et ceux qui sont avec eux, et il ne s'est pas rappelé l'affaire du sang de ses serviteurs, qui a été versé par leurs mains. Combien est belle la bonté de ce roi miséricordieux qui ressemble à la bonté de Notre-Seigneur Jésus, qui pria pour ceux qui l'ont crucifié, en disant : « Mon Père, pardonne-leur ! » En arrivant au pied de l'amba, il dit aux Falachas : Je suis venu pour vous recevoir et pour vous faire du bien en tout.

Ayant entendu cela, ils s'en réjouirent et descendirent avec tout ce qu'ils possédaient et laissèrent ni un vase dans leurs maisons. En arrivant auprès de Yonaêl, celui-ci leur communiqua la parole du roi : Restez, le roi vous le dit ; ils s'en réjouirent encore davantage, car ils le connaissaient d'auparavant pendant que la domination du Samên était dans sa main. Cependant les bĕlatênotch qui se trouvaient avec Wasangê et Maqâbis voulurent les piller, mais Yonâêl les empêcha, craignant l'ordre du roi miséricordieux envers son katama, et il leur donna un sĕfra à peu de distance de là.

Quant à eux, ils s'approchèrent (*col. II*) de Yonâêl selon l'habitude des hommes de faire un don à celui qui leur

accorde une gracieuseté, sept paires de bœufs, et de moutons aussi au nombre de sept[1], ainsi que dix épées; ils les apportèrent en son honneur. Mais lui, il dit : Je veux vos personnes et non pas votre bien ou vos épées. Vous combattrez avec elles vos frères qui se sont révoltés contre le roi, les bœufs et les moutons soient à votre disposition, le roi vous donnera des biens et moi aussi je vous aiderai, autant que je pourrai, des dons de mon seigneur. Il leur parla ainsi afin que soient contents ceux qui ne méditaient pas le bien mais le mal, et de purifier la pensée de ceux qui n'est pas pure de ruse.

Nous écrirons ce qui est juste à la suite de cela. Le soir de ce jour, environ cinquante de leurs hommes choisis, munis d'épées, de lances et de javelots ou couteaux, se tinrent devant sa face, et dirent : Permets-nous de parler devant toi, car nous avons une demande à faire. Quant à lui, il les a prévenus, et leur a dit : Allez dans votre sĕfra, et ensuite vous viendrez me parler. Ils sortirent et se rendirent dans leur sĕfra. Cette présentation devant Yonâêl, les uns disaient : (C'est pour) le surveiller, les autres disaient : Il les favorise pour qu'ils s'en aillent en secret et son cœur ne refléchit pas. Cette fois ils s'en allèrent en secret, mais ayant entendu le bruit de leur pied, Yonâêl les suivit avec sa troupe et trouva ceux qui étaient en retard et enleva leurs boucliers et leurs lances et les donna à sa troupe ; il envoya la moitié de sa troupe auprès de leurs femmes (*fol.* 169 *r°*, *col. II*) et de leurs enfants. Quant à lui, il fortifia son cœur et les poursuivit, et après avoir marché un peu, il trouva en route ceux qui restaient en arrière et parmi eux les uns il a tué, aux autres il a pris les instruments des champs et les donna à sa troupe. Ceux qui s'enfuirent furent au nombre de soixante-dix ou quatre-vingts, cinquante furent pris et vingt furent tués, et il les fit garder tous par sa troupe, dont il a fait une seule réunion; le lendemain ils les fit sortir dans une place

1. VI (?).

vaste, en tua la moitié par la lance et l'autre moitié par l'épée.

Quant au faux prophète, leur prophète, dont la mort a été retardée, (Yonâêl lui) dit : Si tu veux vivre, demande-le en disant : « Par Marie, aie pitié de moi, » et si non l'épée est devant toi. L'autre dit : La mention du nom de Marie n'est-elle pas défendue? Hâte-toi![1] Si je meurs, il vaut mieux pour moi que je m'en aille d'un monde de fausseté à un monde de justice, et des ténèbres à la lumière; tue-moi vite! Yonâêl lui dit : Si tu préfères la mort à la vie, meure d'une belle manière et incline ta tête. Et il inclina son cou, et (Yonâêl) le frappa avec l'épée, et d'une seule fois il le trancha et lui coupa en même temps les deux genoux, et en traversant tout cela la lame de l'épée entra d'un empan (?) dans le sol. Et ceux qui l'ont vu admirèrent la solidité de l'épée et le courage du juif jusqu'à la mort, qui déclara mauvaises les choses de la terre et déclara bonnes les choses du ciel. Une telle mort est bonne pour les messia (*col. II*) nistes (= chrétiens), ainsi que dit Notre-Seigneur : Celui qui me confesse devant les hommes, moi aussi je le reconnaîtrai devant mon père qui est dans les cieux. Cette mort est vaine, parce que le šéol la suivra.

Après cela, Yonâêl fit un don au roi, comme le font les guerriers à leur chef : environ deux cents serfs et serves parmi leurs femmes avec leurs enfants. Le roi le remercia. Puis, ceux qui demeuraient dans Šakana amba vinrent à Warq amba; au pied de cet amba ils firent un katama semblable aux premiers. Cette fois la peur entra dans le cœur de Guašan; si le Seigneur ne lui fortifiait pas le cœur, son âme se serait séparée de son corps lorsqu'il vit leur multitude et le siège de son amba; et il fut terrorisé comme Nabal par les menaces de David le lion et comme Caïn le tremblant; mais le jour de sa mort n'était pas encore arrivé.

A l'arrivée du roi fut accomplie la parole de David qui dit : La terre trembla et fut agitée, et les fonde-

1. *Afṭĕn* pour *afuna*.

ments des montagnes furent remués et commotionnés, parce que le Seigneur se fâcha contre eux. Toute la population était affligée de la famine et poussa des cris, ainsi qu'il est dit : Les premières nécessités de l'homme sont le pain et l'eau, et sans eux l'homme ne vit pas ; c'est un animal parlant. Environ deux cents moururent et leur sépulture fut les puits et les fossés ; on les abandonna là, sans creuser des tombeaux. Ce jour-là se levèrent deux hommes qui dirent : Nous monterons à cet amba, et ayant exploré ses chemins nous retournerons; mais en rançon de notre mort, quel sera notre récompense? Ayant entendu cela, le roi se réjouit et leur promit beaucoup de dons, et par cette promesse il allèrent vers cet amba où personne ne pou (*fol.* 169 *v*°, *col. I*) vait ni monter ni descendre. En montant, ils trouvèrent un gardien à l'entrée d'un précipice, et prenant *ṭaqaršâ zêbêt*, ils retournèrent par la route où ils étaient montés. Ceci ressemble à l'acte des deux explorateurs que Moïse envoya dans le pays d'héritage que le Seigneur avait promis aux enfants d'Israël, en disant : Je vous donnerai un pays qui coule le lait et le miel ; et par cette espérance le cœur d'Israël fut fortifié et ne fut pas décomposé. Ces deux hommes ayant pris de chez eux un *taqarša*, le firent venir et s'empressèrent de monter, et dirent à ceux-là : Que vaut-il mieux pour nous? Ils dirent : Des cordes et *maṭchanâ* au nombre de cinquante-huit, et lorsqu'ils les leur apportèrent, ils coupèrent du bois d'une coudée et attachèrent ces *as'aw* avec trois ou quatre *maṭchana* qui dépassaient d'en haut jusqu'en bas[1], et firent avec cela des échelles pour mettre le pied et l'attachèrent à un arbre qui se trouvait au sommet de l'amba ; ensuite, ils choisirent environ trente hommes forts et expérimentés en guerre, qui se sont fait des noms dans leur temps ; ils choisirent aussi parmi les Turcs neuf[2] hommes connus par leur force et leur bravoure, et en montant à cet amba, ils tuèrent le gardien que nous avons mentionné

1. Passage corrompu et peu clair.
2. *maṭana* pour *waṭana*.

ci-dessus et montèrent ensuite à Guachan, et vers minuit il fut une surprise (?)[1], et ils brûlèrent le katama par le feu, et il fut un grand cri de crainte parmi les Falachas et un grand cri de victoire parmi les chrétiens. Lorsque le roi entendit le bruit de leur cri et (vit) l'incendie des maisons de la ville, il sut qu'ils ont anéanti l'amba, parce qu'il leur avait dit : Lorsque vous l'aurez brisé (*col. II*), vous me ferez voir l'incendie du katama, et les soldats disaient de même. Par cela ils reconnurent la prise de l'amba. Alors Dĕb Anbasa, Nesĕrqano Wasânti rivalisèrent, et firent la joie des troupes du roi, jusqu'à ce que ce fut (comme) un miracle.

Guašan tressaillit lorsqu'il entendit des cris de tous les côtés, et par suite de cette terreur l'intelligence lui manqua et il souhaita d'être englouti dans la terre comme Dâtân et Abiron, et que la foudre tombât et l'enfonçât dans la terre, mais sa mort ne fut pas par cela ; puis il aima mieux se détruire lui-même que d'aller trouver le roi et de toucher la main d'un chrétien, il préféra la mort ; il projeta cela et alla avec ses parents et ses partisans *waalt* vers l'orifice du précipice, (s'y jetèrent et tombèrent près du katama de Belên, et Belên coupa la tête de Guašan et les têtes des siens, et fit un don à Yonâêl de leurs dépouilles, car il était le chef de l'armée. Ce fut une grande joie dans le katama de Yonâêl à cause de la mort de Guašan et des siens.

Je reviens encore à décrire l'histoire du salut de Gêdêwon de la mort dans ce jour-là. Lorsque Guašan et les siens tombèrent dans le précipice, Gêdêwon fuirent de l'autre côté par le chemin droit sur lequel on marchait, tandis que ses femmes et sa sœur sautèrent dans le précipice et moururent tout près du chemin de Gêdêwon. Combien est belle et forte la résolution de ces faibles femmes, qui ne tremblaient pas de la crainte de la mort, combien elles auraient mérité plus d'éloges aux jours des sept enfants qu'Antiochos tua avec

1. *wewĕᶜa*, « surprise » (?).

leur mère et (*fol.* 170 *r°*, *col. I*) leur père, parce que leur mort fut pour la garde de la loi de l'Ancien Testament, ce jour fut avant la venue de la loi chrétienne ; la mort de celles-ci fut pour la garde de la foi qui a été abolie et cassée et non pour la loi du Christ, qui a été envoyée au monde en accomplissement, loi pour laquelle mourut Arsima et plusieurs femmes comme elle, chacune par une torture différente, et ont laissé un beau nom après leur mort. Et celles-ci ont laissé (la honte) à la place de louange par leur refus de croire à la naissance de Notre-Seigneur le Christ de Notre-Dame Marie sans *mixtion*, qui fait entrer dans le royaume du ciel, et elles ont suivi le chemin tortueux qui les fera entrer au šeol.

Quant à Gêdêwon, il dit aux autres : Écoutez, voici nous allons nous égorger avec les épées et les lances, maintenant il vaut mieux pour nous mourir que d'être amenés captifs ; n'avez-vous pas entendu ce que nos pères ont dit lorsque Titus, fils de Vespasien, voulut les prendre : Il vaut mieux mourir avec honneur que de vivre dans l'opprobre, et il les encouragea à agir ainsi. Il alla là où furent postés les gens de Daḫragot et passa entre eux, et étant passé indemne, il dit, c'est comme s'il passait les ténèbres. Et quand ils le virent, ils comprirent qu'il s'est courageusement livré à la mort, afin que pas un d'entre eux ne pérît. Nous affirmons la parole de ceux qui disent : Ils passèrent dans la nuit, et si ce n'est pas ainsi, il n'y avait pas plus de dix boucliers, comment a-t-il échappé aux mille braves et expérimentés en guerre, qui tiennent le bouclier et la lance ; à cause de cela, nous justifions la dernière parole et nous déclarons fausse la première, et ainsi il échappa jusqu'à son moment.

Quant à Yonâêl, il expédia les dépouilles de Guašan auprès du roi, et au jour de la destruction (*col. II*) de Guašan, qui était l'ennemi de Marie, à la gloire de son

1. *bazaziahâ* pour *bazaziahu*.

nom convient l'adoration, tous les soldats, et ceux qui entouraient l'amba, en étant retournés, avec Yonâêl, apportèrent la tête de Guašan et des siens auprès du roi en don, selon l'habitude de la victoire sur les infidèles. Cette fois il fit une joie telle que le bruit de leur joie fut entendu dans les montagnes et les collines et de tous les côtés, et les villes furent commotionnées. Pour moi, cela (se rapporte) à ce qu'il dit : Il touche les montagnes et elles fument, fais éclater ta foudre et disperse-les, envoie tes flèches et étourdis-les ; je veux désigner par cela les coups de canon du roi. Ce jour-là était celui de la mort de Notre-Dame Marie, d'après ce qu'ont écrit dans le syaxare nos pères éminents, Abba Micâêl et Abba Yohannes, évêques de Maliz et de Burles, et non dans un autre jour l'Assomption de Notre-Dame Marie. Ensuite, il écrivirent la nouvelle joyeuse à la reine au sujet du miracle de la destruction de l'amba qui ressemblait au ciel, et cela pour qu'elle glorifie le Seigneur. Et ils envoyèrent par la main d'un belâtêna, ce qui est le plus agréable à la reine et au roi. La reine était dans ce jour en prières dans l'église et sa dévotion était pour le roi ; en ce moment elle ressemblait à Anne, fille de Phanuel, qui ne sortait du temple ni le jour, ni la nuit, (restant) dans le jeûne et dans la prière. Aux monastères et aux ermitages aussi, ils expédièrent une lettre pour qu'ils veillent jour et nuit, et par la prière de ces saints le Seigneur accorda la victoire au roi Sarṣa Dĕngĕl, et par ses mains furent faits lẹs miracles que nous avons mentionnés.

Lorsque la nouvelle arriva au roi par la main du bêlatêna, il appela ʿAsbê et Zapĕraqliṭos pour qu'ils lisent la lettre, qui a été appelée *Yedagamât* par le roi, pour la beauté et bonté de sa forme. Et l'azadj (*fol.* 170 *v°*, *col. I*) Baḥaïla-Sĕlûs et le Docteur de la loi Abba Amha Giorgis, eux tous restèrent avec la reine en ce temps. Alors tous les gens du katama furent convoqués par l'awadj, et cette lettre de la bonne nouvelle fut lue à haute voix devant les oreilles de l'assemblée. Et ayant

entendu les paroles de cette lettre se réjouirent les hommes et les femmes, les vieillards et les enfants. Les prêtres chantèrent selon le cantique de Moïse, le serviteur du Seigneur, en disant : Louons le Seigneur, qui s'est montré digne de louanges, et les femmes chantèrent des cantiques de victoire, car c'est leur habitude (de chanter) des cantiques de glorification au victorieux et des cantiques de haine au vaincu. Il fut une grande joie dans le katama, et le roi dit : Nous sommes heureux d'avoir vu la chute de l'ennemi de Notre-Seigneur Jésus et il nous convient d'offrir le sacrifice dans cet amba où la victoire nous a été donnée ; il appela le Nabaro et lui dit : Offre le sacrifice avec des prêtres et des musiciens ; et il y offrit le sacrifice, comme nous enseignèrent nos pères les docteurs de l'Église orthodoxe et dressa un dabana ; ensuite ils retournèrent.

Le troisième jour après la mort de Guašan, le roi apprit qu'il y avait un amba plus petit que Warq Amba et tout près, et qu'il y avait beaucoup de Falachas dans la crainte et dans la terreur, il ordonna à Yonâêl qu'il les fasse descendre par la douceur et sinon par la honte (malgré eux). Il partit et se rendit au pied de l'amba, et les Falachas furent terrorisés et sentirent les douleurs d'une femme en labeur d'enfantement ; ils envoyèrent une lettre à Yonâêl en disant : Donne-nous la promesse par ser (*col. II*) ment que tu ne nous feras pas de mal, et ayant reçu la promesse, il vinrent avec leurs gens et leurs biens, et il leur dit : N'ayez pas peur, je demanderai pitié pour vous au roi. Il les prit et les présenta au roi.

Le roi se leva le lendemain et arriva à Šewada, et dans l'octave il arriva au lieu où se trouvait la reine, (savoir) l'endroit où il a passé en allant à l'expédition et où il retourna de l'expédition de Samên. Alors (on entendit) le bruit des chants des prêtres et de la danse de la reine Agrod. Ce fut une grande joie que leur rencontre dans la victoire. Le lendemain ils partirent et arrivèrent dans l'octave à Gubâê, pendant les sabbats pour la réception du jeûne. Ce fut la joie, et il glorifia le Seigneur sans arrogance

pour la victoire que nous avons décrite et non comme les païens qui, lorsqu'ils ont vaincu, ils croient que c'est par leur propre force et ne glorifient pas le Seigneur, et ne savent pas que la victoire et la défaite est dans la puissance du Seigneur. Le jour de l'arrivée du jeûne, il renvoya tous dans leur pays et leur dit : Ce n'est pas pour que vous reposiez, c'est pour que vous supportiez la privation et que vous veniez le jour où je vous appellerai. Il leur dit encore : Je vous le dis, parce que je vous amènerai là où vous trouverez des bénéfices, car vous n'avez pas trouvé des richesses, sinon la victoire contre les ennemis de Notre-Seigneur dans l'expédition de Samên. Et dans cet espoir ils partirent avec joie.

Oh, sa sagesse ressemblait donc à la sagesse de Salomon. Lorsqu'il sut qu'il engagera une autre expédition, il leur fit espérer qu'ils trouveront des bœufs dans leur expédition, ainsi que des esclaves et de grandes richesses, mais la joie de sa promesse ne fut pas fausse comme les gens faux, car ils trou *(fol. 171 r°, col. I)* vèrent des bœufs et des moutons, des serfs et des serves, ainsi que nous le ferons connaitre. Et la seconde semaine du jeûne, le roi envoya un ordre à toute l'armée et à tous les parents pour qu'ils arrivent pendant l'octave prochaine.

REMARQUES

La province de Samên, où s'est déroulé le drame lugubre qu'on vient de lire, est située au nord de l'Amhara, au delà du Takâzi qui la sépare du Tigré. C'est un haut plateau, hérissé de montagnes escarpées, offrant une étendue d'environ 80 milles de long sur 30 milles de large seulement en quelques endroits, et en d'autres beaucoup moins. Le climat est extrêmement froid; il y neige presque toute l'année et le sol rocheux semble condamné à une stérilité désolante. Toutes les localités, d'ailleurs fort clairsemées de ce pays, sont bâties sur les sommets de hauts mamelons, souvent entourés de vallées profondes qui leur servent de tranchées. La plupart de ces sommets sont si élevés et leurs flancs si escarpés, qu'il est comme impossible de les gravir, à moins que les habitants ne viennent prêter secours. Tous ces rocs, que la nature avait disposés pour servir de repaires aux bêtes sauvages, ont servi de bonne heure de refuge à des Juifs, nommés Falachas dans le pays, et assez nombreux pour y constituer une sorte de principauté vassale, mais autonome, du gouvernement central de l'Abyssinie, principauté dont la destruction au XVIe siècle fait l'objet de l'extrait précédent[1].

Le fait de la concentration d'une agglomération de juifs dans un canton aussi inculte et aussi isolé du reste du pays, suffit à faire soupçonner une longue suite de drames tragiques, ayant successivement restreint la périphérie de leur expansion jusqu'à les avoir forcés à chercher refuge dans ce désert de roches et de glace. Et ce triste refuge leur a déjà été disputé au XVe siècle, sous le règne de Baĕda-Mâryam (1468-1478). L'armée de ce roi, commandée par le général nommé Marqos, ne put s'emparer d'un de leurs ambas qu'après un siège de trois ans, au point qu'il résolut de se venger de leur longue

1. Voir *L'Abyssinie dans la seconde moitié du* XVIe *siècle ou le règne de Sartsa-Dengel* (*Malak-Sagad*), 1563-1594. Leipzig-Bucarest, 1892, p. 40-49, où une foule de détails et l'appréciation historique laissent beaucoup à désirer.

résistance, au moyen d'une abominable trahison qui déshonore l'humanité. Se fiant à la parole reçue au moment de la capitulation, la guerre terminée, les Falachas se rendirent en grand nombre et sans armes à la convocation du général pour recevoir ses ordres, mais au lieu d'ordres ils trouvèrent d'implacables assassins. Le calme avec lequel notre chroniqueur raconte l'épisode fait frémir :

« Marqos de Bĕgamĕdĕr dans le temps a été témoin (= acteur) du fait et puissant au temps du roi Baĕda-Mâryâm, où étaient les Falachas dont nous écrivons l'histoire; ce Marqos, que nous venons de mentionner vint et campa au pied de leur amba pendant trois ans; puis il les vainquit avec beaucoup de peine et de ruse, et les livra dans la main (du roi), il s'empara de toutes leurs villes. Puis une idée vint (au roi), en disant : Comment puis-je accorder l'amnistie à ces maudits qui irritent toujours le Saint-Esprit par leurs œuvres; plutôt que de les laisser en vie, il vaut mieux les exterminer. En se disant cela, il ordonna que le crieur public criât et proclamât en disant : Tout Falacha doit venir à l'endroit que je lui indiquerai; celui qui ne viendra pas, sa maison sera détruite et son bien pillé. Alors tous les Falachas s'assemblèrent autour du Mekuenen Marqos, et ce fut une grande assemblée; puis il ordonna à ses compagnons de leur couper le cou avec l'épée, à tel point que leur sang coula et que les cadavres emplirent la campagne; alors fut accomplie la parole ironique que leurs pères avaient prononcée au jour du crucifiement de Notre-Seigneur : Que son sang soit sur nous et sur nos enfants. »

Voilà à quelle explosion de haine religieuse, inextinguible et périodiquement renouvelée, les pauvres Falachas furent incessamment exposés en Abyssinie, depuis la conversion de ce pays au christianisme, car la légende, d'ailleurs absurde, de l'arrivée de nombreux Juifs avec la reine de Saba à son retour de Jérusalem, où elle avait été épousée par Salomon, cette légende, dis-je, qui admet l'origine juive de la noblesse et la domination du judaïsme en Abyssinie jusqu'au IVe siècle, considère les Falachas comme les descendants de ces anciens juifs qui refusaient de renoncer à la religion de l'Ancien Testament, et partant comme juifs d'origine; jamais le moindre

doute n'a été émis dans le pays à cet égard. De leur côté, les Falachas se regardent eux-mêmes comme les descendants authentiques des patriarches hébreux et comme faisant partie intégrante du reste d'Israël habitant dans les autres pays du monde, mais ne savent rien de leur arrivée dans le pays avant la destruction de Jérusalem. Bien qu'au point de vue historique cette légende, qui attribue en même temps une origine salomonienne à la dynastie légitime, ne peut être antérieure à la fin du XIIIe siècle, la grande influence du judaïsme sur les pratiques cultuelles de l'Église abyssine semble attester la présence des juifs au début même de la propagation du christianisme. Au delà de cette époque, le paganisme dominait seul et les rares inscriptions récemment découvertes nous ont fourni quelques noms propres de divinités[1]. J'ai, depuis longtemps, émis l'opinion que les Falachas descendent de captifs juifs amenés d'Arabie méridionale en Abyssinie, à la suite des guerres contre les Himyarites, depuis le roi ᶜAzana, vers la fin du Ve siècle. Faute de femmes juives, les captifs épousaient de préférence des femmes indigènes de race agau, qu'ils convertissaient aisément au judaïsme ; de là la couleur noire des Falachas et l'emploi familier de la langue agau entre eux[2]. Les Juifs du Yémen étaient, en grande partie, surtout dans les ports de mer, originairement venus d'Égypte complètement hellénisés et adonnés au commerce ; ils ignoraient l'hébreu et les doctrines pharisiennes qui prévalurent en Palestine, et se servaient de la version grecque dite des Septante. Les mêmes circonstances caractérisent encore aujourd'hui les Falachas, hormis ce détail que le texte grec a été remplacé par la version éthiopienne. Ce procédé historique me paraît le plus vraisemblable parce qu'il explique mieux que tout autre la présence du judaïsme en Abyssinie. Une pénétration directe d'Égypte des Juifs par la voie du Nil ne saurait être admise sans preuves.

Qui peut donner une idée des scènes de persécution et de massacre par lesquelles le fanatisme chrétien a forcé les juifs

1. Entre autres : Maḥram, dieu de la guerre ; Mĕdĕr, dieu Terre ; ᶜAstar, Astarté.

2. Depuis trente ans, l'agau a considérablement reculé, et aujourd'hui les Falachas de Dambĕya ne parlent plus que l'amharique.

à chercher un refuge dans un pays alpestre aussi inhospitalier? Jusqu'au xvᵉ siècle l'histoire est muette. A cette époque, retranchés dans leur âpre asile, les Falachas qui échappèrent au massacre ourdi traîtreusement contre eux par Baĕda-Mâryâm et Marqos, vécurent dans une profonde misère, s'attendant à être continuellement molestés par les voisins et finalement exterminés sur le geste du premier roi ou préfet fanatique. Toutefois, pendant les règnes suivants, où l'Abyssinie se débattait contre les envahisseurs gallas et musulmans, ils purent respirer et refaire en partie leurs forces. L'élève des bestiaux et l'agriculture furent leurs occupations principales; à cela venaient se joindre quelques industries de première nécessité, comme la fabrication des épées, des boucliers et des lances; ils avaient pourtant des érudits et des scribes. Au début du règne de Sarṣa-Dĕngĕl, les Falachas parvinrent à organiser une sorte de république, sous la direction de quatre chefs énergiques nommés Kalêf (prononciation vulgaire pour Kalêb), Radâï[1], Guašan (écrit aussi Guašen, Guĕšen et Gušen) et Gêdêwon (= Gédéon), qui habitaient chacun sur un amba à part, formant ainsi quatre chefs-lieux de la petite république. Les Falachas descendirent même dans la plaine limitée par la rivière nommée Mašahâ, en cultivèrent le sol avec soin et eurent de belles récoltes. La population non juive de la contrée, tant chrétienne que musulmane, vivait sur un pied amical avec les Falachas[2], et quelques chrétiens acceptèrent même la foi juive. Cet état de modeste aisance prit subitement fin après que Sarṣa-Dĕngĕl fut débarrassé de ses adversaires et se fit couronner à Axum. Malgré son bon naturel, il ne put oublier la haine du juif qu'il avait héritée de ses prédécesseurs et que son entourage clérical lui inculquait journellement. Avant d'entreprendre des expéditions lointaines chez les Gallas du Sud, il résolut d'en finir une fois pour toutes avec les Juifs. « Il vaut mieux, dit-il, lutter contre ceux qui

1. Kalêf et Radâï étaient frères; Guašan et Gêdêwon étaient leurs proches parents.

2. En Abyssinie comme partout ailleurs, la masse du peuple s'entend parfaitement avec les Juifs, qu'ils tiennent en estime à cause de leur esprit ouvert et leur amour du travail.

sont coupables du sang de Notre-Seigneur Jésus-Christ, que d'aller combattre les Gallas. » C'était une véritable croisade, inspirée par le fanatisme religieux, sans la moindre perspective d'en tirer le moindre profit matériel : le sang juif n'est-il pas la plus agréable libation qu'on puisse offrir au Christ? Eh bien, il aura cette libation et elle coulera à flots.

Un prétexte fut bientôt trouvé. Radâï, le chef de la petite principauté, payait un tribut annuel au roi, consistant en une certaine quantité de céréales et de bestiaux. Cette fois, la moisson n'était pas terminée et partant l'envoi n'a encore pu être fait. Les antijuifs ne s'arrêtèrent pas pour si peu. Ils envoyèrent dire au roi que Radaï refusait de payer désormais le tribut habituel, et le roi, furieux, convoqua le ban et l'arrière-ban de l'armée abyssine pour combattre les quelques milliers de Falachas dans les tristes Alpes du Samen. Le prétexte était nécessaire pour la galerie ; pour les loups qui dévorent les moutons, ce sont toujours les moutons qui ont commencé. Le chroniqueur, imbu des préjugés séculaires, décrit les chefs falachas comme orgueilleux et sottement provocants ; l'historien ne s'y laissera pas tromper. Plus ridicule est encore sa manière de représenter en même temps les Falachas comme des peureux et des tremblards ; ses propres récits lui donnent mille démentis. La vérité est qu'ils ont montré un courage admirable, mais qu'en raison de leur petit nombre et de l'état primitif de leur armement en face d'une armée nombreuse, pourvue de fusils et de canons, leur défaite était sûre d'avance. Toutefois cette victoire, qui prit dès le début le caractère d'une sauvage extermination, est un de ces stigmates indélébiles que le fanatisme religieux a imprimés au front des sectes intolérantes et persécutrices.

Hormis les reproches de commandes touchant l'état psychique des Falachas et les flagorneries intéressées à propos de la personne du roi, le récit du chroniqueur est empreint d'une grande sincérité, car il parle en témoin oculaire.

1. Kalêf a si bien compris l'inutilité d'offrir une rançon que, pour conjurer la catastrophe, il brûla la moisson tout entière, dans l'espoir que l'expédition ne pourrait être continuée faute de vivres.

Les gens de Kalêf se sont héroïquement battus et ont même remporté quelques victoires. Finalement, les fusils et les canons ont raréfié leurs rangs. Les restants prirent la fuite et l'amba fut pris. Tous les habitants, hommes, femmes et enfants, jusqu'aux animaux, furent massacrés par l'ordre du moine sanguinaire Abba-Nĕwaï. Nombre de femmes, dont la beauté excitait le désir des bourreaux, furent amenées attachées aux bras de leurs ravisseurs pour les empêcher de s'enfuir. Mais, en dignes filles d'Israël, ces jeunes femmes prirent, sans se concerter, la même résolution héroïque ; elles se jetèrent toutes dans les précipices au bord desquels elles marchaient et y entraînèrent leurs ravisseurs. Le chroniqueur ne peut s'empêcher d'admirer l'héroïsme des femmes falachas, mais il n'a pas un mot de pitié pour les nobles victimes.

Le chef falacha Radâï tint vigoureusement tête à l'armée abyssinienne et remporta plusieurs victoires. Les Abyssins désespéraient déjà de pouvoir jamais prendre l'amba de ce chef, nommé Warq-ambâ, « amba d'or ». Vers le soir, écrasé par le nombre, Radâï licencia ses guerriers et se rendit à Abba Nawâï qui le présenta au roi. Celui-ci le traita avec une douceur relative, bien que quelques jours après on trouvât convenable de le charger de chaînes. L'amba, dont les habitants avaient eu le temps de se sauver, fut l'objet d'une pompeuse cérémonie et d'une consécration chrétienne, dans le but de sanctifier « ce lieu contaminé par les porcs des champs et brouté par les bêtes de la campagne, » c'est-à-dire par les juifs. Juif de cœur et d'âme, Radâï avait donné des noms bibliques aux montagnes de son pauvre patrimoine ; quelle audace et quelle arrogance de se délecter de souvenirs israélites, tandis que les vrais israélites sont les chrétiens et les Abyssins en particulier, à cause de leur origine jérusalémite !

Cette victoire coûta cher à l'armée abyssine, et cependant la tragédie n'était pas terminée, car les deux autres chefs, Guašan et Gêdêwon, sont restés indemnes jusqu'ici. Pour les déloger de leurs ambas, il fallut entreprendre une nouvelle croisade avec une armée réorganisée, et cela demandait du temps. Ce n'est que lorsque l'armée fut au complet et que les vassaux musulmans eurent envoyé leurs contingents, que la

seconde expédition a pu se mettre en mouvement. Pour l'hypocrisie zélatrice, tout prétexte est bon. On fit donc répandre le bruit que les Falachas ont effectué une razzia dans la province limitrophe de Waggara, au cours de laquelle ils auraient incendié un village chrétien et fait prisonniers les habitants. Mais l'absurdité d'un pareil acte de provocation de la part des Falachas, dans les circonstances où ils se trouvaient, le naïf chroniqueur y ajoute foi, en remarquant seulement que Dieu a jeté le délire dans le cœur de ce juif (Guašan), pour qu'il oubliât la destruction de son peuple, à tel point qu'il a fait une razzia contre les chrétiens et a pris hommes et bêtes, afin que ce soit la cause de sa perte. Avec la basse adulation de courtisan, il avait allégué auparavant : « Les chrétiens qui moururent ou furent faits prisonniers étaient peu nombreux, parce qu'ils étaient descendus comme des voleurs, par la crainte du roi. » Une bagarre insignifiante entre chrétiens et Falachas, dans quelque localité du Waggara, a été vraisemblablement enflée par la médisance antijuive.

Les Falachas, commandés par Guašan, ont opposé une résistance encore plus vigoureuse que dans la campagne précédente, et de nouveau la victoire souriait à ces braves qui n'avaient que des pierres pour faire face à une armée abondamment pourvue de fusils et de canons. La lutte fut acharnée des deux côtés; chassés d'un petit amba voisin, les Falachas se réfugièrent à l'amba plus haut, mais le manque d'eau les obligea à capituler. Le roi accueillit favorablement leur requête, qui était rédigée d'une manière bien touchante, et Yonael reçut l'ordre de les bien traiter, car ils étaient descendus avec leurs femmes et leurs enfants et avec tous leurs bagages.

Mais ce général fanatique ourdit clandestinement leur perte. Ces braves guerriers étant venus lui offrir des cadeaux, à titre d'hommage et de soumission, il leur dit d'aller à leur šĕfrâ et de revenir le lendemain, mais ce n'était qu'une ruse abominable. Sous prétexte qu'ils voulaient s'enfuir, il les fit suivre par ses soldats qui massacrèrent la plus grande partie des Falachas confiants, après avoir désarmé les uns et enlevé les instruments de labourage aux autres. Cinquante hommes

faits prisonniers furent réunis le lendemain et mis à mort à coups de lance et d'épée.

Alors arriva le tour de Radâï. Sommé de demander pitié au nom de la Vierge, il préféra la mort à l'apostasie. Pour éprouver son courage, Yonael lui dit d'incliner le cou et Radâï y donna suite aussitôt, « et Yonael, dit le chroniqueur impassible, le frappa avec l'épée, et, d'une seule fois, il le trancha et lui coupa en même temps les deux genoux, et en traversant tout cela, la lame de l'épée entra d'un empan (?) dans le sol, et ceux qui l'ont vu admirèrent la solidité de l'épée et le courage du juif jusqu'à la mort ». Il a cependant soin d'ajouter que « cette mort est vaine parce que le Šeol la suivra! »

L'amba de Guašan se défendit encore plusieurs jours et les Abyssins désespéraient de nouveau de pouvoir y parvenir, quand quelques-uns de leurs auxiliaires, parmi lesquels il y avait des musulmans et des turcs, alléchés par de grosses récompenses promises, gravirent la montagne pendant la nuit et incendièrent la ville. Voyant que tout était perdu, Guašan et ses compagnons, au lieu de se rendre, aimèrent mieux se jeter dans le précipice. Leurs cadavres furent décapités et les têtes furent envoyées au roi. Les femmes et la sœur de Gêdêwon s'élancèrent également dans le précipice, tandis que Gêdêwon avec ses meilleurs combattants se donnèrent mutuellement la mort, car ce chef leur dit : « Écoutez, nous allons nous égorger avec les épées et les lances; maintenant il vaut mieux pour nous mourir que d'être amenés captifs; n'avez-vous pas entendu ce que nos pères ont dit lorsque Titus, fils de Vespasien, voulut les prendre : Il vaut mieux mourir avec honneur que de vivre dans l'opprobre, et il les encouragea à agir ainsi. »

Par ces paroles fières et généreuses se termine la guerre du Samên.

Reposez en paix, magnanimes martyrs de la foi en le Dieu unique! Et toi Samên, cimetière de lutteurs intrépides pour les traditions ancestrales, avec tes âpres précipices rougis du sang de femmes fidèles et gracieuses, restées pures jusqu'à la mort, je te salue avec une émotion suprême! L'auréole qui

plane sur tes ambas glacés complète un quadrilatère lumineux de la gloire d'Israël ; ces colonnes de splendeur impérissable, l'histoire les nommera : Jérusalem, Massada, Betar, Samên.

הוספה

מלחמת המלך שַׂרְץ־דִנְגֶל עם הפלשים

III

תרגום עברי

(דף 159 [1]פ׳, עמ׳ II) אחרי עשותו את כל זאת חָרַף במקום. בחדש הסתו הזה יצאה מחלה בתחנות; אנשים רבים מתו במחלה ההיא. מגמת המלך היתה בראשונה לקרא מלחמה כעבור הסתו על עם גַּלַּא החל מארץ אַנְגוֹת עד גִּדְמוֹ ואיפת ופטגר ודוּרוֹ. את המגמה הזאת ערך והִזֵּק עם שרי כל המקומות כאשר שלח אותם איש לארצו, אך היה בפעם הזאת כדבר ה׳ אשר אמר: לא מחשבותי כמחשבותיכם ולא חפצי כחפצכם. את זאת נֹאמר יען אשר מאלהים דרכי עולם כוננו והוא הטה את דרך המלך בעבֹר הסתו לעֲבֹר הפלשים ובכן נֶעזבה יציאתו נגד הגלאים עד ימים.

נודיעה נא פה את סבת הגמר הזה. באה אגרת מודיעה כי רַדַּאִי (שר הפלשים) חדל לשלם את המס אשר דבר למלך בהיותו בגובאי (לאמר) הנני אשלח את מסי: דגן הרבה צמדי בקר ועדר צאן למספר ומכל זאת לא נתן מאומה. כשמע המלך את זאת בער לבו כאש ואז יעץ עצה להלחם עם הפלשים (דף 160 [2]אח׳ עמ׳ I) ויחדל להלחם בגלאים. ויזעק את כל צבאו ושרי תִּגְרֵי ליום המועד. על זה אמר: טוב כי אתגרה באנשים האשֵׁמים בדם אדוננו ישוע המשיח מלכרת להלחם בגלאים. כן גמר אֹמר בחדש הסתו.

נשוב לקורות המלך הזה הנאמן לאלהיו. כאשר מתו אנשי עסבי ופרקליטוס במחלה הנזכרת חרדו חרדה גדולה ויעמדו לפני המלך

1. פ׳ = פנים. — 2. אח׳ = אחור.

ויאמרו אליו : אנשי ביתנו מתו ועתה נירא לנפשותינו . אנא אדון הוציאנו מן התחנות הזה והושב אותנו במקום אשר אין בו מחלה . ויען המלך הנאמן ויאמר אלהם : אתם היודעים את הכתבים איך הייתם לכסילים חסרי לב ? המחלה הזאת לא שלחה במלמדים כי אם באוילים ודומיהם . ובכל זאת לא עצר אותם בתחנות כי ברחמיו על פחדם שלחם אל השדות והכין להם כל צרכם . והוא אחרי עשותו את תזכר אבא תכל־הימנות עזב את מקום חרפו ויבא אל גובאי (אמ' II) בחמשה למסכרם , יום מיתת המלך הצדיק לבן־דנגל עליו השלום , ובמקום הזה כלה את ימי חדש מסכרם .

משם נסע ביום הרביעי , 13 טקמת . ומשם נסע וילך דרך ארבעה ימים וישם פניו אל סמן וינח ביום הראשון בכוסוגי וביום השני 21 טקמת נסע משם ובדרך גועזו באנו לגבול וגרה ושואדה ביום החמשי , 25 טקמת , ונעש שם ספרא (חנוה) ויטו שם אהל המלך . ביום ההוא ירדו הרבה רגלים ורוכבים וישאו בקר רב מאת משלימים ונוצרים אשר שבו מן המשיחות ליהודיות . אלה שלחו דבר אל המלך לאמר : באנו אל אדוננו עם נשינו וילדינו ובקרנו . לפנים היה קנינם בארץ ממשלת רדאי וברצון האל היה בואם בעת רדת הגבורים ההם למען ידע טוב אדוננו בהשברת קנין האנשים האלה אחרי הושדם . ביום ההוא חלק דגן הרבה אבל הם מאנו לקבל כסמת וזרע אחר דומה לו כי רק דגן ואכל טוב כאכל אשר נגזל מהם . והוא (דף 161 א', עמ' I) לא נמנע לעשות כן באמרו : מה לי אם צבאותי המשיחיים גזלו קניני משלימים ופלשים ! הו הטוב הזה הדומה לטוב אדוננו ישוע המשיח המזריח שמשו על הטובים ועל הרעים וממטיר על הצדיקים ועל הרשעים .

גם למחרת ביום הששי נשארנו שם . וישלח את הפקיד חליבו לישר את הדרכים ולסתם את כל השוחות כי הפלשים השחיתו את הדרכים איזה ימים מקדם למען לא יוכלו ללכת בם הפרדים והסוסים . וביום ההוא תקן הפקיד חליבו את המקומות הרעים ואת הרכסים ועשה מסלה ישרה . למחרת השכים ועשה דרכו למקום לורי וימד אותה בחבל ומאז אדם ובהמה לא נכשל ולא נמעד בדרך הזה כי ימין ה' סככה על דרך המלך .

ביום השבת נשארנו באשר היינו ביום העבר . וכלב אחי רדאי החל לשרף באש את כל הבתים עם כל אשר בם וגם את התבואות אשר

בשדות כי הכשיל הקציר ובא בעת החיטה. אף את האלומות הנצברות שרף באש באין חמלה. ככה יעשה בחשבו כי המלך ילך לו כאשר תחסר לו הצידה ולא ידע כי משפט האל היה נגדו.

ואנחנו כאשר ראינו את העיר מפארה מכל צד בירק הזרעים ובתבואות הקציר נלחצנו לאהב אותה וחפצנו לשבת בה כמו שאמר כיפא לאדוננו ישוע בהר תבור: טוב לנו לשבת פה.

אל נא נשכח את דבר רדאי אשר נבא בבא חריבו. השר הזה היה דַיָּן (?) ושלח את גבוריו המלמדים אצל אנשי שואדה אשר חִלֵּק להם המלך. הנהר הנמצא ביניהם אין איש יכל לעברו אז שלח דברי חרפה אל חריבו לאמר: פקיר גבור חריבו, ראה לפניך את ארץ הירושה זבת חלב ודבש על כן מהר לבוא ואל תתמהמה לרשת אותה ולחלק את חצריה. חריבו שתק ולא ענה דבר כי בטח בשופט צדק. את צבאיו הנלחמים ביום ההוא הכו הפלשים וירדפום עד המורד אך לא אבד מהם כי אם אחד מגדולי העם. אחרי הדברים האלה שב חריבו למצבו בשלום

מן החרפה הזאת נפצע מאד לב המלך האדיר מַלַךְ־סַגַד ויבא אל סמן (דף 161 אח׳, עמ׳ I) הביאה הזאת היתה כאומרת אל רדאי: אתה שלחת אל חריבו למען יבוא אליך אנכי באתי תחתיו לרשת את ארצך; את אשר לא בקשת מצאת ואני אשר לא קראת עניתי לך; וכל הארץ חרדה מאימתו כאמור הרעשתי ארץ ותמוט. מצרוצא נסענו ביום השני ונבוא ביום השלישי אצל חֲנִית כלב. איזה אנשים ירדו אל השפלה בלי תתו להם פקודתו, הוא הראה להם מגנים ורמחים ויבא אצלם אחדים מהם והם הביאו מהם אצלו. אלה ואלה יראו מאד ויבנו להם חניה לנכח, אך בלילה ההוא אין אחד מן הפלשים מתחזק לקרב אליהם להצר אותם כי אימת המלך הלכה עמם ומלאכו העיר סביבותם.

כל זה היה ביום 30 חדר. ביום ההוא היה הדרך שלשה ראשים (עמ׳ II). נגד ההולכים בדרך השלישי קמו הפלשים בדעתם כי המלך הנוצח איננו שם וכי ילך בדרך אחר. פִּקְטור בן הפקיד פנואל נצח אותם ויהרג רבים מהם ויתן למלך עשרים ראשים כרותים עם הצואר. הוא הנצחון הראשון לאדוננו ותחלת מפלת הפלשים. הוא העביר את כל הלילה עד הבקר ולא נתן שנה לעיניו ותנומה לעפעפיו כי חשב והגה איך יוריד אותו מן ההר אשר יחסה שם.

בליל יום הרביעי ערך את הצבא וילך להתגרות בכָלֵב וישלח את

אנשי המלחמה שלשה ראשים בדרך התחתון הלך הפקיד חליבו עם בחר־אמבא ולפניו דחרגורת בחרנגש ורן לפלך גיגם. בצד זה נמצאו הבחירים מגבורי המלך אשר מעולם לא הפנו פניהם מרמח ומירית קלעים וחצים וישלח אותם בקלעים רבים לשבטיהם ולגוייהם והוא התיצב לעמת כלב ומשם נראה עם צבאו ויעמד שם. המרחק המפריד ביניהם היה שבעה קנים (?) ומעט יותר וגיא גדולה מאין עבר בינותם.

ככדה המלחמה בין הפלשים ובין חיל המלך. מנהג אנשי כלב להלחם היה כי גללו אבנים על אויביהם וימנעום לעלות ממטה למעלה על כן עליתם אחרה לבא. בשעה השביעית צוה המלך לירות בתותחים (דף 162 פנ״ עמ״ I) וביריה הראשונה הפיל את צוארי־אלמא ואשה אחת מתחבאה תחת עץ אחד אז חרדו כלב וחילו חרדה גדולה כי נראה להם כי הרעם נפל משמים. דובעא־סלטן ירד עליהם מן הגבעה כי הוא נשאר למעלה לשמר את המצר באופן כי נמצאו הפלשים נפגשים בעת אחרת מימין ומשמאל ממעל ומתחת. וכלב השתגע כי תעה לבבו מרב פחד ונצור מכל צד נסג לאחור ויעל על צוק גיא גדולה עם אחדים משריו ואיש לא עלה לפניו על הצוק הרם ההוא כי הפחד העלה שמה את הגאה הזה. הנשארים מחילו ברחו מיראת התותחים ומגבורי המלך הדומים לגבורי דויד אשר מרוצתם נדמה בכתבים למעופת הנשר וכחם לכח האריה.

בפעם הזאת חצי הפלשים נפלו בחנית וחצים השליכו את נפשם אל תוך הגיא בנוסס וגם הבהמות כמו השורים הגמלים הפרדים והחמורים נהרגו ולא השאירו חיים כי השמידום כאמור: ה׳ הכה כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, כי אבא־נואי קרא בחרם לבלתי ישאירו איש ואשה וזקן ונער ובהמה הולכים על רגלים.

מקרה נפלא קרה אז לאשה אחת שבויה אשר הוליך התופש אותה (עמ״ II) ידה קשורה בידו. ויהי כראותה כי ילכו בשפת גיא גדולה צעקה: אדוני עזרני! ותפל את נפשה אל הגיא ותמשך עמה את האיש אשר קשר שלא ברצונה את ידה אל ידו. מה נפלאה גבורת האשה הזאת אשר חרפה נפשה למות תחת האחד בקהל הנוצרים. אמנם לא היא לבדה עשתה כן, נשים אחרות רבות עשו כן אך זאת היא הראשונה אשר ראיתי מעשיה. מעשה הנשים האלה דומים למעשה ארבעים האנשים תחת פקודת בן גוריון אשר נשבעו והתרצו למות יחד בהרג איש רעהו תחת תת נפשם לממשלת רום וימותו כלם ביום

ההוא רק יוסף לבדו נצל בחכמתו. בזאת נדמה מות הראשונים והאחרונים כי בחרו לבוא עד מות מהִשָּׁמַע לאנשים אשר אינם מאמונתם, כי היהודים אינם מתאחדים עם הנוצרים אף במלה אחת.

אבא נואי חשב ביום ההוא מחשבה אשר החזיק בה מאד. ויאמר לחילו שבו פה כל הלילה לשמר את הדרכים מכל צד למען אשר הרשע הזה (דף 162 א"ח ע"מ I) הנאשם מאת אלהים לא יוכל להנצל אך חיל המלך לא הקשיבו אליו וישובו אל המחנה. בחר־אמבא שנשאר שם בלילה לקח לו דרך קרוב לדרך (כלב) ולא ידע כי הוא עבר בקרבתו, יען אשר עוד לא באה שעת התָּפְשׂוֹ כשעת רדאי אחיו ולא שעת הֵהָרְגוֹ כשעת חבריו. ואחר נח בחניתו ביום הרביעי ולמחרתו עשה גועזו (?) מן התחנות הזה ובצאתו עשה חניה בשִׁפֻלֵי ההר.

וכלב אחרי המלטו ממות פג לבו ויהי כמשֻׁגע כי לא ידע אנה ילך כאשר נאמר על איש הולך בחשֶׁך. המלך חזק את מקום תחנותו שני שבועות ושם נקרה עם הפקיד תַּכְלַ־גִיוֹרְגִיס ואבֵתוּ־יוהנס ופקיד סִירֵי תַּכְלַ־שְׁלוֹס ועם כל פקידי תִגְרֵי.

ביום בואו לחניה הזאת צוה המלך לכרת את רגלי השורים והגמלים אשר היו בעיר למען לא יעצרו את הלֹחמים במֵצר במלחמה כאשר התקוממו הפלשים בגועזו כי דרכי הארץ ההיא צרים ועקמים מאד. כאשר נקראה הפקודה הזאת אנשי הצבא המיתו ושחטו כמעט את הכל ממִצְנַת ועד אתון (?) ובראותו זאת הכהו לבו ויאמר אל הפקיד לעצר בשחיטת השורים בראותו את יגון אנשי העיר אך רֻבם הומתו כי אוילי העיר הנקראים וַדַלָא מהרו את השחיטה.

אחרי כן נסע משם ביום השלישי עשרים לחדר ויבא אל מַשֵׁחַא ורדאי ראש העיר יצא לקראתו בעבר הנהר מזה אחרי קבצו את כל אבירי חילו תופשי מגן בשני טורים והוא היה באחד מהם. המלך התיצב לעמתו וישלח את חצי הצבא אל המקום אשר היו שם לֹחמי הפלשים בטור אחר והוא שלח לפניו את אנשי החיל מן היורים ומתופשי המגנים ויהרג רבים מלֹחמיו. כראות רדאי את זאת אחזוהו פחד ורעדה וינס אל דרך השִׁפּוּע. האנשים אשר התיצבו במקום אחר נסוגו אחור מיראת הגבורים הנלחמים עמם וילכו אצל אדוניהם וינוסו לאחור בדרך הגבעה אשר לרדאי.

ביום ההוא עבר הפקיד תכל־גיורגיס את הנהר ויחן שם. למחרתו

נסע המלך ויעבר את הנהר ויבא אל מחנה הפקיד תכל־גיורגיס. למחר ביום החמישי נשארנו במקום ולמחר ביום הששי נסע משם ולא כלה את השפוע הוא יום 23 לחדר. למחר (דף 163 פ"ג, ע"מ I) הוא שבת היהודים צוה את פקיד תגרי ללכת בדרך התחתון ולהוחיל עליו בקרבת גבעת רדאי. המלך הנוצח לקח את הדרך העליון ובקץ השפוע מצאנו את רדאי עושה מארב (?) לנפל עליו בהתחסות ובעצר את מהלך הלחמים אך הפחד הזניחו לשמר את המצב הזה כי זכרון נצחון המלך ביום השלישי הרעיד את נפשו.

אחרי עברנו את המצר ההוא הלכנו מעט ונבא אל מקום רחב. למחר בשבת הנוצרים חנינו שם. זה היה ביום 25 לחדר הוא כנון ראשון, יום פטירת המלכה הגדולה סבל־ונגל אוהבת התפלה והצום יראת אלהים ואוהבת אדם, תקבל נשמתה במלכות השמים עם נשמות הנחים באמונה.

בשבעה ועשרים להדש ההוא יום השני בשבוע נסע מן המצב הזה וילך מעט ויבא קרוב לגבעת רדאי ביום 27 לחדר ויראו אנשי המלחמה את השפוע ויחרד לבם בזכרם את מפלת הגבורים חברי הפקיד יצחק בקרבת הגבעה הזאת. ואחרי כלות את השמון הזה ביום השני הוא שבעה לתחשש יום בוא גברתנו מרים אל ההיכל (ע"מ II) יצא המלך ויעמד בקצה השפוע ויחלק את הנלחמים לשלשה טורים וישם עליהם שלשה שרים גדולים והם אבא נואי ויונאל ודחרגות ויצו את אבא נואי לקחת את מעלה השפוע בדרך העקם והצר, ויצו את יונאל ללכת בדרך האמצעי ואת דחרגות צוה ללכת בדרך התחתון אשר נפלו שם חברי יצחק ובכל שלשת הדרכים קשתה המלחמה ובפרט בדרך אשר נמצא בו דחרגות כי הציב שם רדאי בנתיב צר גבורי חיל מלמדים לעצר בעולים, אך עזרת האל הנוצחת אשר נחה על המלך נצחה אותם ויהרג את רבם ויהם את בחירי הפלשים. בדרך האמצעי ובדרך התחתון ירדו (?) אנשי החיל נחלקים למחלקותם ולגוייהם ויתיצבו ממול הגבעה ויבנו תחנות וישבו יחדו. אבא נואי ההולך בדרך עקום הגיא גר בתוך מערה באמצע הגיא הנראה עם הגבעה. צבא יונאל ודחרגות לא החיה פרד וסוס וחמור וכל בהמה אשר מצאו בשלל כי אבא נואי קרא בחרם לבלתי חחיות כל נפש מן השלל אך להרג אותם כאשר אמרנו למעלה.

ביום השני הזה כאשר ראו את אנשי דחרגות התיעצו צבאות

הפקיד תכל-גיורגים וכל פקידי תגרי ויבאו מתחנותם תופשי (דף 163 אח׳ עמ׳ I) קשת ומגן ויבאו קרוב לגבעה אז ירדו נגדם גבורי הפלשים ויהדפו את אנשי תגרי וירדפו אותם עד חצי השפוע כי בפעם הזאת עשו את חניתם במקום גבוה לגביעה ולא אבד מהם גם איש אחד.

למחר ביום השלישי הוא הרביעי לחדש תְחְשָׁשׁ קם המלך וישאג כאריה וירד אל המקום אשר שם צבאיו נחתים וילך בצעדיהם ויהי בעברו בקרבת המקום אשר הלך שם חדרגות נטע אהלו. וכראות אותו היהודי המתקומם על ה׳ ועל משיחו פחד ורעדה נפלו עליו עד אשר פתח פיו ויאמר: הנה זה חפץ לעשות בי כאשר עשה באחי כלב, כי נפשו המשכלת הבינה כי יהיה לו כאשר היה לאחיו. כלב זה נבא לפנים כאשר דבר עליו דברי חרפה על הנצחו לאמר: הנצח בגבעה אשר אדענה? הלחמים לא יכלו לעלות עליה הוא הניח אותם לעלות כאשר ראה כי פחדו ולא חשבו לעלות. כלב ענה ואמר: לא יחדל לבא עליו כאשר בא עלי, בראותו את חרון אף המלך האיום וחרץ משפט על הנצחו. דבר הנבואה הזה יצא מפי כלב ונשלם בעתו.

בערב היום השלישי ער בקר היום הרביעי חשב (עמ׳ II) מחשבת פחד לעזב את קנו אשר חסה בו וימאן להלחם במלך כי רוח הפחד אחזה לבו ויקם בלילה ההוא אשר בו הסגיר את נפשו לאבא נואי וילך עם אשתו ובניו ואחדים מיודעיו ויביאו אל תוך מערה מעל הגיא אשר לא בא שמה איש לפנים ויפץ את צבאו לכל עבר למען יסתרו מחמת המלך. אחר שלח חמשה מלאכים אל האבא לאמר השבעה לי בבשורתך כי תמצא לי רחמים מפני המלך וכי לא תרע עמדי. ובהתיצבו מרחוק קרא ואמר: דבר לנו אליך, שלח לנו אנשים לקבל אותנו ויבאו האנשים ויאמרו לו כה אמר אבא נואי במה אאמין לך? לפנים אמרת יבא אבא נואי ואגיד לו את כל אשר בלבבי. כן דברת והורדתני מן תחנותי ואחר רמיתני ולא באת לראות פני על כן לא אאמין עוד בך. ועתה השבע לי בתורתך ואני אשבע בבשורתי ויעש כן ויאמר נגמר הדבר! ועם המלאכים שלח חמשה אנשים להביא את מענהו ואת חותם דברו אשר ידבר ועתה יעשה כשבועתו, כי הכל יהיה בשבועה.

אז שלח את הבשורה אל המלך לאמר: הנה בשורתך המלך, ה׳ סגר את הפלשי הזה בידך. כשמעו את זאת לא התהלל המלך כגוים ועוד נכאה לבו כאילו באה לו תוגה בדעתו כי הוא בין פגעי מעשי (דף 164 פנ׳ עמ׳ I) העולם הגשמי הזה, כי הכתוב אומר עת ליגון ועת לשמחה עת לנצחון ועת להנצח. אך נתן תודה לה׳ לאמר תהלה לך המֵרים את הצדיקים ומשליך את הרשעים מכסאותם.

אודות רדאי נאמר כי יעץ עצה אדירה ומעשה איש חכם באמרו טוב לעבד את המלך הזה נוצח הנוצחים מאשר אהנגד לו אנכי אשר לא אדע לעשות מלחמה בקלעים ובתותחים, הדבר אשר דבר לא כזב הוא. ויבא אל אבא נואי בשחר יום הרביעי ובזאת בקש רחמים מן המלך הרחום והחנון הזה כאשר בקשו החוטאים את רחמי אדוננו ישוע המשיח האומר: לא באתי למען הצדיקים אבל לקרא את החטאים לתשובה.

ואודות אבא נואי נאמר כי לא היה איש מלמד בטכסים מלחמה ובכל זאת עלה על הנלחמים בשדה קרב ולא נסוג אחור מיראת החרב והחנית. הביטו נא אל גבורת הנזיר הזה אשר לא ידע דבר מלבד המלאכה העשויה בידי הנזירים העניים ובכל זאת גבר על חניכי מלחמה אשר למדו להלחם מנעוריהם. נפלאים מעשי ה׳ המגביר חלשים ומחליש גבורים כאשר אמר דוד בתהלם קמ״ד: ברוך ה׳ המלמד ידי לקרב ואצבעותי למלחמה.

המלך הגבור הזה שקד כל הלילה בסבבו את הגבעה מכל צד (עמ׳ II) ולפנות בקר עלה עליה ולא מצא גם איש אחד עומד נגדו. אבנים גדולות שומות מסביב לשפת הגבעה לְגל אותן במלחמה אחת מהן. ויש מהן אשר שָמו בזמן המלך אסכנדר ובזמן המלך נאוד עליהם השלום יחננם וירחמם ה׳ ומעשה האבנים האלה כן הוא: החליקו אותן כתוף ושמו אותן בכל קצות הגבעה. לאחת קראו אור ולשנית קראו חֲנך ולשלישית בוא ויש אחרות אשר לא נדע שמותן. את כל הכבוד הזה יעשו לאבנים האלה יען אשר בטחו בהן בעזבם את הנוגע בארץ ותעשן ומפיל הרים גבוהים. וכאשר עלה (המלך) אל הרשעים האלה דחפו אותן עוד יותר באצבעותיהם למען תגוללנה, כי נחפזו ללכת בכל דרכים בנוסם. ובעלות צבא המלך על ההר לא מצאו דבר מלבד איזה חרבות ושלטים (חניתות קצרות).

ואבא נואי כאשר בא אצלו רדאי הוליכו אל המלך (רדאי שם אפר על ראשו ויציבו לפני הסכלא) אהל המלך בבשת ובחרפה. ואחר כל אנשי המחנה גדולים וקטנים אנשים ונשים הריעו בקול גדול כי כן דרכם לקרא בקול שמחה לכבוד הנוצח. אולם המלך המשיחי הזה לא התהלל בזאת כאווילים המתהללים בגבורתם ומתגאים ברכב עשרם כי נתן תורה לבוראו באמרו זאת היתה לי בגבורת אדני ישוע המשיח.

אחרי כן אמר אל תירא כי יקרך כאשר חשבת אך השמר פן תחטא עוד ואז יקרך דבר רע מזה. ויבא את אשתו ובניו וקנינו וישיבם לו אבא נואי. לא מצאו רכוש רב כי מעט בגדים יען אשר לא קבץ הון כי עובד אדמה היה ואכל לחמו בזעת אפו.

ביום הששי בששה בחדש תחשש עלה אבא נואי אל הגבעה העליונה ויבא שמה דבנא עם תבות (ארון) ישוע וכלי הקדש אשר יקריבו בם קרבן הקדושה גם הוליך שמה כהני הכנסת ומשוררים מפקדים לעשות את הקרבן כבני אהרן והעלה את הקרבן. מטרת מעשה הקרבן היתה לקדש את המקום אשר נטמא על ידי חזירי היער ונרעה מאת חית השדה.

ביום הראשון עלה המלך על ההר עם צבא רב ויבא אל תוך הכנסת ההיא להקריב קרבן תודה לה׳ (עמ׳ II) במקום אשר לא קראו בו את שם רבתנו מרים; ויעש את קרבן הבשר והדם אשר לבן האלהים הנעשה אדם על ידי רוח הקדש והבתולה הקדושה. המטרה השנית היתה להפיץ זכרון המעשה לדור יבא אבות יספרו לבניהם ובנים לבניהם למען ישימו באלהים כסלם ולא ישכחו מעללי אל ונפלאותיו אשר נעשו בגבעה הזאת. ביום ההוא הקטיר עשבי קטרת מוגר בהזכירו את נצחון המלך ומפלת היהודי כמנהג כהני איתיופיא לשיר בכנסיה שירי דרוש בהזכירם את מעלת המלך בזמנו.

אחרי כלות הקרבן יצא מן הכנסיה ויעש משתה גדול וסעודה שמנה ויקרא לפקידים ולראשים וגם לנערי השרים התיכונים ויגש להם כל דבר ולא החסיר אותם מכל אשר שאלו. ותהי שמחה גדולה והכהנים אמרו: זה היום עשה ה׳ נגילה ונשמחה בו. בשעה התשיעית ירד מן הגבעה ואז קבלו אותו שאר הצבא ביריות קלעים ותותחים כפי מנהג התרכים והפרנקים ויהיו ביום ההוא בשמחה רבה.

שני שבועות עברו במצב הזה ובשביתה הזאת אמרו אנשי המחנה: רדאי יברח ממנו (דף 165 אח׳ עמ׳ I) וילך אל עמיו, טוב לאסור אותו וכאשר נצא מן סמן ונבא לגובאי נתיר אותו. אז שמו עליו כבלי ברזל והמאסר הזה לא היה למען עשות לו רעה אך למען לא תהיה מהומה בעיר ולמען לא ישוב הרשע להיות מלך כמנהגו.

ועתה נודיע את סוף ענין האבנים אשר זכרנו. ביום אשר עלו אל הגבעה דחפו הפלשים אחת מהן הגדולה מכלן וכאשר גללו אותה. ירדה למטה בהדקה את כל אשר מצאה לפניה, ובכלותה לגל חררה בעמק האדמה שתי אמות מרב כבדה על כן חשבו כי בפגעה אדם עוד יותר יהיה לבשרו ולעצמותיו אך לא מצאו דבר מהם. תהלה לאדוננו ישוע המשיח אשר הגין על המשיחים ולא הניח כי יאבד אדם באבנים האלה.

ועתה נזכיר את מתן הנצחון אשר חנן ה׳ את המלך, לא ברב ימים ושנים כי אם ביום אחד בפחד חמתו ולא במלחמה כאמור על ה׳: מביט לארץ ותרעד ותעשן. וחן האלהים אשר נח על המלך הזה האוהב אותו הצר והרעיד

את רדאי ואת אנשיו עד אשר עזבו את הגבעה אשר חסו בה וינוסו בדרכים רבים בטרם הנצחם. הגבורים אשר קמו בזמנם היו לעמתו חסרים וקטנים עמד אספסינוס וטיטוס בנו ויצורו על ירושלים מחוץ לחומה חנו שלוש שנים בסבב אותה מכל צד ובקץ שלוש חומות. ומעם היהודים הרגו את הגבורים וישבו את הרב מהם, ומאז ועד היום הזה אבד זכרם ואשר נצלו מן ההרגה והשבי נפזרו בכל הארץ. כל נצחונות הרומיים האלה דרשו שנים רבות.

מרקוס פקיד בגימדר בזמנו עד הספור ואדיר המלכות בימי המלך באד-מרים ואז (?) היו הפלשים האלה אשר נכתב זכרונם. וילחם מרקוס עמהם ויחן שבע שנים ברגל גבעתם ואחר נצח אותם ברב עמל וערמה ויסגירם בידו ויכבש את כל עריהם. ואחרי כן באה לו מחשבה לאמר: איך אסלח לארורים האלה אשר יקציפו תמיד את רוח הקדש ברע מעשיהם, טוב להשמיד אותם מלהניחם בחיים. בדברו כן צוה את הכורז להכריז ולקרא לאמר: כל פלשי יבא אל אשר ציתיו ואשר לא יבא יהרס ביתו וישלל רכושו. ואחר נאספו כל הפלשים מסביב לשופט מרקום ותהי אספה גדולה ואז צוה את אנשיו לכרת את ראשם בחרב עד אשר נזל דמם (כמים) ופגריהם מלאו את השדות. אז נמלא דבר הלעג אשר אמרו אבותם ביום צליבת אדוננו לאמר: יהי דמו עלינו ועל בנינו.

המעשה הזה נהיה זה זמן מעט: אסדמור סגן (דף 165 אח׳ עמ׳ I) צבא אבן־אתמן התיצב עם צבאו קרוב לגבעה נמצאה בארץ זביד ואנשי הגבעה ההיא הרעו לאבן-אתמן בימים ההם על כן בא אצלם ויבן תחנות קרוב לגבעתם וישב שם שמונה שנים בהלחמו עמם ובקץ השנים והימים האלה נצח אותם ויכבשם וישם עליהם מס. הנצחון הזה דרש ימים רבים כאלה (ובכל זאת) הפליאה את כל ראיו ושמעיו. גם אנחנו נתחרה ונאמר: נפלא נצחון המלך מלך-סגד אשר לא שהה שלוש שנים כטיטוס ולא שבע שנים כמרקוס ולא שמונה שנים כאסדמור, כי אם ביום אחד בעזר היד החזקה והזרע הנטויה אשר השמידה בלילה אחד את חיל סנחריב. ה׳ השפיל תחת רגליו את ההרים הגבוהים אשר ראשם מגיע השמימה כנאמר אודות מלכי כנען: חומות מבצריהם הגיע עד שמים, הדבר הזה האמור על אודות גבהם נאמר גם אנחנו על הגבעה כי נראתה כנוגעת בשמים

ביום אחד ועשרים לחדש תחשש נסע המלך הנוצח הזה ממחנהו מלב ההר אל המחנה אשר למעלה אשר היו בו (עמ׳ II) אנשי גואז. ביום ההוא עשה שמחה גדולה עם אבותיו ואחיותיו ושאר קרוביו. ושמחתו לנפשו היתה תהלת ה׳ אשר הראה פלא בידו.

ביום תשעה ועשרים לחדש חג הולדת ארוננו ישוע המשיח היתה שמחה גדולה ובערב היום ההוא לבש את הורא‌ג אשר ילבשו השרים ועטר את כתר הכהונה אשר יעטרו הכהנים בהמשחם. אז אמר נמשחנו במדרגת גבר-אד למשמרת אכסום למען תבות אלהי ישראל. לכן הו משמרת אכסום הנה הגעת למדרגה העליונה, לפנים קרשו אנשים שפלים ליקרך עתה נאחד עם יקר המלך עתה כתרך כתר המלוכה. ואחר הלך לאוצר לשכת התבות אשר לרבתנו מרים ואל כנסית ארוננו ישוע המשיח ויחלק להם מתנות בהשתחותו כאשר יעשו הפקידים הזרים לפני המלך. ויאמר אל עסבי קח את יקרי כגבז-אכסום תחת יקר נבר-אד. וכן נעלה על ראשי אכסום ער אשר היה במקום המלך וכן גם יקר אכסום בעלה והגיע למדרגת המלוכה. איש לא עיז התנגד למשרת הכהונה הזאת כמו הרקנוס אשר התגרה בארסטובולוס בעת האחיד בנפשו את המלוכה ואת הכהונה אולם כל הכהנים אמרו בקול אחד נאה לו שלוש פעמים, זה היה במקום אשר חנה שם ובנסעו מחניתו הראשונה מהלך שני ימים (דף 166אח׳ עמ׳ I) בחניה הזאת עשה את חג הטבילה וישב שם שני שבועים.

לא נתרשל לכתב על רע ארץ סמן. כל דרכיה עקלקלות ולא ישרות ומרביתן שוחות ולא ילכו שם סוסים ופרדים וחמורים אם לא אחד אחד ועוד בקשי רב. הרעה השנית היא הקר החזק ביתר שאת עד אשר לא יוכלו העוברים לשבת שם מרב הקר מלבד אנשי הארץ אשר הרגלו בו. הרעה השלישית היא השלג הנופל תמיד ממעל ומתחת בפעם אחת והאדמה תרתח מתחתיו. ביום אשר חנינו לרדת אל גבעת כלב ירד שלג כל היום בכל מקום ובהיות הבקר ראינו את הארץ אשר היינו בה והנה מלאה שלג מסביב. ואנשי החניה כאשר ראו את השלג נלאו ללכת אנה ואנה ולא לדרך על עפר הארץ עד אשר אמרו המורים המקום הזה דומה לערי מצרים אשר נאמר עליהן נתן גשמיהם ברד. אך ברד העיר הזאת רע מברד הערים ההן כי העיר הזאת הברד הוא גשמם ובערים ההן לא חזקה ירידת הברד כי אם פעם אחת וזאת לענוש את פרעה.

הנה נכתב בזה את מבוסת רדאי אשר נפל כסנחריב בבזיון, ונבזה כשטן על גאותו. הוא נתן להרי עריו שמות הרי ישראל לאחד קרא הר סיני ולשני קרא (עמ׳ II) הר תבור ואחדים אשר לא קראנו את שמותם. מה רעה גאות היהודי הזה אשר המשיל את הריו כשמות הרי ישראל אשר ירד ה׳ עליהם וגלה להם מסתרי מלכותו.

והמלך הזה קם וישם את פניו אל אַקְטַא ובעברו מעט עשה חניה ביום

תשעה עשר לחדש טר ושם כלה שבוע אחד וחצי שבוע ויקם בשלושים לחדש וירד במורד בדרך צר ועקלקל. ביום ההוא אבדו הרבה בהמות משא כחמורים ואתונות (?) ואחר רדתו עשה חניה ולמחר באחד לחדש יכתית אחזנו דרך מעלה משחא ביום ההוא היה מצר גדול רע מאתמול וכאשר נאספו האנשים והבהמות העיפים מצאו יגון וצער עד אשר היו כאשה מקשה ללדת. ואחרי צאתם מן המעלה עשו חניה. ואבא נואי יצא אחרי כלם וסמך כושלים והקים נופלים ולמחר ביום השלישי כלינו שם את היום.

ביום הרביעי נסענו ונחן במקום רחב. שם היינו ביום לפני הצום ונחזק שם את המקום (דף 166 אח׳ עמ׳ I) עד היום הרביעי שבת הצום. ובהיותו שם שלח (המלך) אל כל הערים ויחזק את אנשי העיר אשר נמלטו ממות ואל כל אשר התחבאו בהרים ובמערות ויצו את הכורז לאמר להם : אל תיראו ושבו בארצם אך השמעו אל אשר אפקדנו עליכם. ואחר נסענו בעשרים לחדש מגבית ובצאתנו מן המעלה עשינו חניה ושבתנו בשואדא ומשואדא נסענו ביום חמשה עשר לחדש מגבית ובצאתנו מן המעלה עשינו חניה במקום אשר חנינו בראשונה ומשם בתשע שעות מהלך יום אחד (?) באנו אל כוסגי ושבתנו שם וביום השני עסק לשלח את קצין תגרי הפקיד תכל-גיורגים ואת הבחר-נגאש סבחת-לאב ואת כל פקידי תגרי וביום תשעה ועשרים הלכו פקידי תגרי לפקודתם וגם המלך בא אל תחנותו גובאי בשבת השביעית לצום בחמשה ועשרים למגבית וביום השני שלח את דחרגות ואת וַגְקץ זאת הגוגַם-נגאש קוזמום בתתו להם אותות יקר וברכה טובה מאות יקר ופקידות על אשר חזקו ולא חשבו את נפשם כהלחמם (עמ׳ II) עם אויביו וכבאו אל גובאי מן המלחמה לא עשה שמחה כנהוג כי ימי צום הם וחכמי הכנסיה קבעום ימי תוגה אך עשה שמחה אחרי עבר הצום בחדש הפסח עד אמרו המורים טובה היא כפלים מפסח יאשיהו.

פה עשינו חתימת הספר הזה באמרנו תהלה לאל אשר נתן נצחון למלכנו מלך-סגד ועלינו יהיה חסדו ורחמיו לעולם ועד אמן ואמן.

נשלם ספור היהודים הזה בשנת 7703 משנות העולם היא שנת 1868 לאלכסנדר היא שנת 1573 להתגשמות אדננו ישוע המשיח תהלה לו 1297 לעדים, שנת שמונה עשר למלך מלך-סגד גבור ונוצח במלחמה יחזק ה׳ את כסאו כרקיע השמים ויאריך ימיו כימי שני עצי זית אמן ואמן. . . . .

לפנים (היו) תשעה שבטים אשר שבה אותם שלמנסר ויעבירם את הים ויושיבם בארץ רויה הנקראת ים (?) החיים . . . . . (עמ׳ II)

אז היתה החריפה בגובאי ובהיותו שם יצא קול אומר הפלשי פשט בארץ

וגרא ויבער באש בתים רבים וישב אנשים ונשים, המתים והנשבים מעטים כי היתה רדתם כגנב בפחד מן המלך. וישמע המלך ויבער כאש כי התגאה הזבוב על הכלב וההתגאות הזאת דומה להתגאות השור על האריה המשבר אותו ולהתגאות השה על הזאב הנושא אותה. לו היתה בו תבונה כי עתה לקח מוסר מאבדן הגבורים אשר נקראו בשם ונכתבה גבורתם ובקץ זכרון אבדנם. אולם הטיל ה' רוח שגעון בלב היהודי הזה לשכח את אבדן עמו מקדם עד אשר עשה גדוד על המשיחים ושבה אנשים ונשים לסבת אבדנו.

והמלך צוה לאמר: כל אשר לא יבא אל פתחנו ביום אשר צוינו אם לחם אם רוכב ורגלי יורש רכושו ופקודתו יקח אחר. וקול הכורז סבב ואמר כן ויקם מגובאי ויעש שבת בכמבי אשר בוגרא וביום ההוא היה עמו (דף 167 אח' עמ' I) אשר לו נאה הכבוד והתהלה והמלוכה. ועוד שבת בשוארא ומהלכו היה בכבדות אודות העורים והפסחים ובעלי מום אשר הלכו אחריו אל מקום המלחמה למען תעזרם ידו הפתוחה והעוזרת לעניים ולדלים. ומנהגם ללכת אחרי הרחום הזה אל מקום אשר הלך החיל בגלל טובו זה כאשר מאנו להפרד מאדוננו ישוע המשיח האנשים אשר השביע בחמשה לחם ובשני דגים כאמר זקן אחד אות הלחם הזאת לא נתנם להפרד ממנו כן לא אבו העניים והדלים להפרד מאדוננו וגם כאשר קרא הכורז את הפקודה מאנו לעזבו וילכו אחריו גם לא קצף עליהם כי עברו על דברו אבל תמך נכשלים והקים נופלים. אדוננו אמר אל האנשים ההולכים אחריו: לא תבקשוני בעבור האות אשר ראיתם כי יען אשר אכלתם לחם ושבעתם. זה נותן להאמין כי ידע את מחשבותם ואת אהבתם לתועלת הגוף. ואדוננו לא אמר להם דבר להעציב לבם כי דבר אליהם רכות כאב רחום, ועם זאת הרבה בתפלות ובתחנונים לפני ה' למען יראנו במפלת אויבו היהודי (עמ' II) הגאה אשר שמו היה רע ממעשיו ומעשיו רעים משמו הנקרא גושן. והוא מקרובי משפחת בית נגידם אשר הפיל ה' בידו המלך אשר הרחמים והמשפט בשתי ידיו ביד אחת חסד ורחמים והשגבת אמונים ומידו האחת תצא נקמה ומשפט אשר ישפט את הסוררים. אוי לאיש הנשפט בחמתו ואשרי האיש המוצא חלק מידו. נהלל את אשר ייסר במשפטו ויוחנן עניים ברחמיו ובחסדיו.

ואחרי כן הגיע המלך קרוב לגבעה אשר חסה בה גושן בחדלו לחסות בה' הנוגע בהרים ויעשנו. ובוא המלך היה בשבוע השלישי ביום השביעי לחדש תחשש ואנשי הצבא באו אחריו ויסדר אותם ברגלי הגבעה ההיא למען ישמרוה מכל עבריה ויכלאו אותם משתות מים. דחרגות עם חילו חנו בצד אחד ובלן עם כל הצבא בצד אחד וכל הצבאות לפי סדרם ופקידתם עשו

מחנה במקום אשר נפללהם בחלק יונאל ואנשיו נחתו במקום הגבוה מכל ויסתמו את כל בארות המים אשר היו בצדי הגבעה. ובקרבת הגבעה הזאת היתה (דף 168 פג' I) גבעה אחרת שפלה מכל הנקראת ישבנא וברגלי הגבעה הזאת עשה תחנות הפקיד גבר-איסוס ואברהם למחלקותם ולשבטיהם ושח אגני עקב־מיכאל ממקום גבוה מהם בטור אחד עם אנשיו צררו את הגבעה והעומדים מתחת לגבעה היו גורברא חזקים במלחמתם ונכבדי משפחה בשבטם. ויום אחד שלח אל אחד מגדוליהם דברים טובים כאיש שלום ומבקש תואנה לפתותם ובערב היום ההוא צרר את שח-אגני ויהרג רבים וגם את ראשם עקב-מיכאל הרג. כשמע המלך את זאת שאג כארי ויקרא למקאבים (ויאמר לו) לך עם אנשיך ועשה תחנות במקום אשר עמד עקב-מיכאל והתחזק להלחם בו עד אשר תנצח או תנצח והוא אמר כן אעשה וילך אל אשר צוהו ויתפש את המים אשר ישתה הוא ובעירו ובין שתי הגבעות מצר אשר יסורו שמה להתיעץ ולהלחם ויעמר שם גבורים לכלא אותם מהתעזר בדבור ובמעשה.

וכאשר ארכו ימי המלחמה צרה להם הישיבה בכל מקום וצבאות המלך כאשר רעבו והצטערו חרשו ויאמרו ממותנו ברעב טוב לנו למות במלחמה עם אויבי אדוננו כנאמר (עמ' II) טוב הרמח מרעב ולמחשבה הזאת נשאה אותם חכמת ה' המשבתת מלחמה מקצות הארץ ויעשו מלחמה לעלות אל הגבעה ההיא ויחזקו את לבם למות וגם הפלשים חזקו את לבם אולם ה' הטיל פחד בלב הפלשים וגבורה בלב הנצרים ויחלו החיל וצבא המלך לפזר את גבוהי הלב וימגר את החזקים ממעמדם. וזה תמוה כי יגרשו התחתונים את העליונים כי כן דרך, ה' להשבית משגבים והפלשים האלה עלו אל הגבעה העליונה אשר היו בה נשיהם וילדיהם. והנצרים תפשו את הפלשים היושבים בה ואת המים אשר ישתה האדם וגם בהמות תפשו. ואחרי שבתם מעט כאשר הצטערו בצמאה למים שלחו אגרת אל גדולי אנשי וסנגי זקן הבלתנות הגדולים אשר ציון (?) והלל מגבורי צבאו אשר עשו להם שם בגבורתם ושר הצבא אז היה וסנגי וגם שלחו אל מקאבים שר הבלתנות הקטנים עם אנשיו למען יעזרו את הלחמים בגבעת שבנא. ואחרי בוא מקאבים שלחו הפלשים האלה אגרת אל אנשי (?) סוורוס בבקשם (עמ' II) שלום. ודבר אגרתם כן יאמר: שלח בעדנו אגרת אל המלך וישלח לנו את יונאל לקבל אותנו וחטאתנו יסלח לנו, הנה חטאנו עם אבותינו הרשענו ועוינו, קרא את החטאים לתשובה המציאנו רחמיך, תקות החוטאים, בקש את השיות הנדחות, אל תדיחנו מעדרך ואסף אותנו עם הצאן הרועה במרחבך (?). וכאשר ראה את האגרת הזאת רך לבו עליהם כאב רחום וישלח את יונאל לקבלם ויאמר אליו אל תרע להם ולאשר עמם. ולא זכר

נקמת דם עבדיו אשר נשפך בידם. מה יפה טוב המלך הרחום הזה הדומה לטוב האדון ישוע אשר התפלל בעד צולביו באמרו אבי סלח להם.

כאשר בא לרגלי הגבעה אמר לפלשים: באתי לקבל אתכם ואטיב עמכם בכל, וכשמעם שמחו וירדו עם כל רכושם ולא השאירו גם כפים מבתיהם. וכאשר באו אל יונאל הגיד להם את דבר המלך: שבו יאמר המלך לכם; וגם בזאת שמחו עוד יותר כי ידעו אותו בעת אשר היה בידו שלטון סמן. אך הבלתנות אשר היו עם וסנגי ומקאבים רצו לבז אותם ולא הניחם יונאל כי ירא ממצות המלך וילכו אל תחנותו ויתן להם חניה רחוקה מעט ממנו, והם קרבו (עמ׳ II) אליו אל יונאל כמנהג האנשים לתת מתנה למחוננם סך שבעה צמדי בקר וכבשים גם כן שבעה וגם חרבות עשר במספר הביאו מנחה לכבודו והוא אמר אני רוצה בכם ולא ברכושכם, והחרבות תלחמו בהן את אחיכם אשר היו לאויבי המלך והמלך יתן לכם הון וגם אני אדרש לעזרכם בכל יכלתי ממתנות אדוני. וזאת דבר למען הטב לבם אשר לא יחשב טוב כי אם רע ולמען טהר מחשבתם אשר לא תטהר ממרמה.

ומה אמת נכתב לרגל זאת. ובערב היום ההוא חמשים איש מבחיריהם אחוזי חבר וחגורי מטבח הנקרא שותל עמדו לפניו ויאמרו הרשנו לדבר לפניך כי צרך לנו. אולם הוא חשד אותם ויאמר אליהם לכו אל חניתכם ובבואכם אחרי כן הדברו עמי ויצאו וילכו אל חניתם. הליכתם זאת מפני יונאל יש אומרים כי היתה לשמר אותו ויש אומרים כי יחוננם ללכת להם בסתר ולבו לא חשב ואז הלכו בסתר וכשמעו את צעדת רגליהם הלך יונאל אחריהם עם אנשיו וימצא את המאחרים ויקח את מגניהם ואת רמחיהם ואת כלי מלחמתם נתן לאנשיו, ואת חצי אנשיו שלח אל נשיהם (דף 169 פנ׳ עמ׳ I) וילדיהם והוא חזק את לבו וירדף אחריהם ובלכתו מעט וימצא את המארחים, מהם הרג ומהם תפש והנמלטים עולים לשבעים או לשמונים התפושים חמשים והמתים עשרים ואת הכל נתן לשמר לאנשיו אשר עשה לקהל אחד ולמחר הוציאם אל מקום רחב ויהרג חצים ברמח וחצים בחרב.

ואל נביא השקר הוא נביאם אשר התאחר מותו, אמר (יונאל) אם תחפץ חיים שאל ואמור: רחמני למען מרים, ואם לא החרב לפניך. ויאמר (רדאי) הלא אסור לזכר את שם מרים בפי, גם אם אמות טוב אם אעבר מנוה שקר אל נוה אמת ומחשך אל אור, מהר להמיתני. ויאמר אליו יונאל: אם בחרת מות מחיים יפה מותך והטה את ראשך ויט את צוארו ויכהו בחרב ובפעם אחת כרת אותו וגזר את שתי ברכיו ואחרי חיפה את כל זהי באה לשון החרב בתוך האדמה בערך טפח היד ותשבר את אשר היה בעמק האדמה, והרואים

התלפאו על חוזקת החרב ועל גבורת היהודי עד המות, המואס בעניני הארץ והמוצא טוב בעניני השמים. מות כזה נאה למשיחיים (עמ׳ II) כאשר אמר אדוננו (ישוע המשיח) מי אשר יכירני לפני האנשים גם אני אכירנו לפני אבי שבשמים. אבל לזה מותו לשוא כי אחריתו לשאול.

ואחרי כן נתן יונאל מנחה למלך כאשר יתנו הלוחמים לשרם ערך מאתים עבדים ושפחות מנשיהם וילדיהם ויברך אותו המלך. ואחר באו האנשים אשר היו בשכנא אל ורק-אמבא וברגלי הגבעה הזאת עשו תחנות עם הקודמים ההם. בפעם הזאת בא פחד בלב גושן ואם לא חזקו ה׳ נפרדה נפשו מגופו בראותו את רב מספרם ואת הצרם על גבעתו. וירעד כנבל מנערת דויד האריה וכמו קין הרועה, אך לא בא יום מותו. ובבוא המלך נשלם דבר דויד האומר רעדה וחלה הארץ ומוסדי הרים רגזו והתגעשו כי קצף עליהם. וימקו כל האנשים ברעב כנאמר ראשית חיי אדם אכל ומים ומבלעדיהם לא יחיה האדם אשר הוא חיה מדברת. והמתים ברעב מאתים וקבורתם בארות ושוחות והניחום שם בלי חפר קברים. וביום ההוא קמו שני אנשים ואמרו נעלה על הגבעה הזאת ואחרי רגלנו את דרכיה נשוב; אבל עקב מותנו מה (יהיה) שכרנו? וכשמע המלך את זאת שמח ויבטיח להם מתנות רבות ובתקוה הזאת הלכו אל הגבעה (דף 169 אח׳ עמ׳ I) אשר לא יכל (הצבא) לעלות (עליה ורדת ממנה) ובאשר עלו מצאו שומר אחד בפי הגיא הזאת ואחרי קחתם טקרשא זיבית (?) חזרו למקום שעלו בו. וזה דומה למעשה שני האנשים המרגלים אשר שלח משה (צל׳ יהושע) לארץ הירושה אשר הבטיח ה׳ לבני ישראל לאמר: אתן לכם ארץ זבת חלב ודבש, ובתקוה הזאת חזק ולא נואש לב ישראל מתקוה ושני הגברים ההם אחרי קחתם טקרשא מבית התקבצו וימהרו לעלות. ויאמרו לאלה מה צריך לנו ויאמרו חבלים ומטנא בערך שמונה וחמשים וכאשר הביאו להם כרתו עצים בערך אמה ואחרי אסרם האסעו ההם באחר עשר מטנא אשר יגיע מאלה עד תחתו, יעשו סלם למדרך רגל ויקשרוהו אל עץ אחד הנמצא בראש הגבעה ואחר בחרו בשלשים אנשים חזקים ולמודי מלחמה אשר עשו להם שם בזמנם וגם מן התרכים בחרו ערך תשעה גברים ידועים בכחם ובחזקתם. ובעלותם אל הגבעה ההיא הרגו את השומר אשר זכרנוהו למעלה ומשם באו אל תחנות גושן ובחצות הלילה היתה מהומה ויציתו את התחנות באש ותהי צעקת פחד גדולה בקרב הפלשים וקול גבורה בקרב המשיחים.

וכשמע המלך את קול צעקתם ואת שרפת בתי התחנות וידע כי לכדו את הגבעה כי אמר להם אם תלכדוה (עמ׳ II) הראוני את שרפת התחנות וגם

הצבא אמר בן בזה הודיעו את לכידת הגבעה. ואז התחרו דב אנבבא ונסרקנא וסנתי ויעשו שמחה לצבא המלך עד להפליא.

וכאשר שמע גושן את הצעקה מכל עבר חרד מאד ומרב החרדה סר שכלו ויבקש כי תבלעהו הארץ כדתן ואבירם וכי יפל ברק ויתקעהו בתוך האדמה אולם לא היה מותו בזאת. ואחר חשב לאבד גוו ונפשו מהכנע למלך ויבחר מות מנגע יד משיחי, ויחשב זאת וילך עם קרוביו ונאמניו אל הגיא ויפלו קרוב לתחנות בלן. ויכרת בלן את ראש גושן ואת ראשי האנשים אשר עמו ויתן מנחה ליונאל את שללם כי הוא שר הצבא. ותהי שמחה גדולה בתחנות יונאל על הרגת גושן ואנשיו.

ועוד נכתב ספור הצלת גרעון ממות ביום ההוא. כאשר הפילו את נפשם אל הגיא גושן ואשר עמו, נמלט גרעון בדרך ישר אשר ילכו בו, ונשיו ואחותו השליכו נפשן אל תוך הגיא ותמותנה קרוב לדרך גרעון. מה יפה ומה נאדרה מחשבת הנשים החלשות אשר לא יראו מפחד המות, ואיך עוד יותר התהללו אם היה מותן בימי שבעה הילדים אשר הרג אנטיוכס עם אמם (דף 170 פנ' עמ' I) ואביהם, כי היה מותם בשמירת דת התורה הישנה בעת ההיא לפני בוא הדת המשיחית, ומות הנשים האלה לשמירת הדת אשר הופר ובטל חקה ולא באמונת המשיח אשר נשלחה לארץ במלאה, אשר מתה בעדה ארסימא ונשים רבות כמוה בצער מיוחד לכל אחת מהן והניחו שם טוב אחרי מותן; ואלה הניחו (חרפה) תחת תהלה במאנן להאמין בלדת אדוננו (ישוע) המשיח מרבתנו מרים בלי מרכב, המביאה במלכות השמים, ותלכנה בדרך עקלקל המביא לשאולה.

וגדעון אמר לאשר עמו: האח! נשחט אותנו בחרבות ובחניתות; עתה טוב לנו למות מהשבה. הלא שמעתם את אשר אמרו אבותינו בהצר אותם טיטוס בן אספסינוס: טוב למות בכבוד מחיות בחרפה; ויחזק אותם בדבר הזה; וילכו אל מחנה דחרגות ויעברו בינותם. ועברם בשלום יש אומר כי עברו בהחבא (?) וכאשר ראו אותם ידעו כי חזקו נפשם למות עד אשר לא אבד אחד מהם אך נצדק את האומרים כי עברו בלילה ואם לא, הם אשר לא רבו מעשרה נושאי מגן איך נמלטו מאלף גבורים מלמדי מלחמה תופשי מגן ורמח, ועל כן נצדיק את דבר האחרון ונכזיב את דבר הראשון. וכן נמלט עד בוא שעתו. ויונאל הביא שלל גושן אל המלך וביום אברן (עמ' II) גושן אויב מרים, אשר לכבוד שמה נאה להשתחות, אחרי אשר נאספו כל הצבאות ואשר יסבו את הגבעה עם יונאל הביאו את ראש גושן ואנשיו אל המלך למנחה כמנהג בנצחון הסוררים. אז עשו שמחה עד אשר נשמע קול שמחתם בהרים ובגבעות ובכל

מקום והֵנה והנה ותהימנה הֶנוות. ולי נדמה האמיר גע בהרים ויעשנו ברק ברק ותפיצם שלח חציך ותהמם: וזאת אשר יאמר היא ירית הקלעים אשר למלך. והיום ההוא היה יום פטירת רבתנו מרים כאשר כתבו בסנכסר אבותינו הנכבדים אבא מיכאל ואבא יוחנים אפיסקופי מליז ובורלס ולא ביום אחר אשר כתבו אחרים כיום פטירת רבתנו מרים.

ואז כתב בשורת שמחה אל המלכה ואת הנס אשר נעשה להם בהרם הגבעה הדומה בגבהּ לשמים וזה למען יודו לה׳. וישלח ביד הבלתנא המשתדל תמיד אצל המלכה ואצל המלך. והמלכה היתה ביום ההוא בתפלה בכנסיה ותחנוניה היו בעד המלך, ובפעם הזאת נמשלה לחנה בת פנואל אשר לא יצאה מן המקדש יומם ולילה בצום ובתפלה. וגם לבודדי הרים ולנזירים היו נותנים מכתב להעיר ביום ובלילה, ובתפלת הקדושים האלה נתן ה׳ נצחון למלך שרץ-דנגל אשר על ידו היו הנסים אשר זכרנו אותם. ובהגיע הבשורה אל המלך ביד הבלתנא קרא לעסבי ולפרקליטוס למען יקראו את המכתב הנקרא ידגמת אשר נאמר על המלך בחן בעבור יפי תכונתו וטובו. הפקיד בחיל-שלום (דף 170 אח׳ עמ׳ I) ומורה הסדר אבא אמחא-גיורגיס, אלה כלם היו אצל המלכה בעת ההיא. ואז נקהלו כל אנשי העיר על פי הכורז ומכתב הבשורה ההוא נקרא בקול רם אשר נשמע לאזן הקהל; ובשמעם את דברי המכתב שמחו איש ואשה זקן ונער והכהנים שרו את שירת משה עבד ה׳ לאמר: נשבח לה׳ המהלל בתשבחות. והנשים שרו שירי נצחון כי מנהגם לשיר שירי תהלה לנוצח ושירי שנאה לנצוח. ותהי שמחה גדולה בעיר ויאמר המלך אשרנו כי ראינו את מפלת אויב אדוננו ישוע המשיח; ראוי לנו להעלות קרבן בגבעה הזאת אשר נתן לנו בה נצחון. ויקרא לנבארו ויאמר אליו: עם הכהנים והמזמרים העלה קרבן, ויעלו קרבן כאשר למדו אותנו אבותינו מורי הכנסיה בעלי אמונה ישרה בנטיתם אהל המלך. ואחר שבו למקומם.

שלשת ימים אחרי מות גושן שמע המלך כי יש (עוד) גבעה קטנה מורק-אמבא והיא קרובה וכי פלשים רבים בפחד ובחרדה, ויצו את יונאל להורידם ברצון ואם לא בחרפה; וילך ויחן ברגלי הגבעה; והפלשים חרדו וחלו כיולדה וישלחו מכתב אל יונאל לאמר: תן לנו דבר בשבועה (עמ׳ II) כי לא תעשה עמנו רעה, וכאשר לקחו הבטחה באו עם אנשיהם ורכושם, ויאמר להם אל תיראו ואצל המלך אשאל רחמים בעבורכם, ויעמידם לפני המלך.

ויקם המלך למחרתו ויבא עד שואדא ובְשמון בא אל מושב המלכה אל המקום אשר חנתה בו כאשר הלך למלחמה, וישב ממלחמות סמן. ואז נשמע קול שירות הכהנים ורקודֵי אגרוד המלכה ותהי שמחה גדולה כי היתה פגיעת

הנוצחים. למחר קם ויבא בשמון אל גובאי בעוד שבתות לקבל הצום. ותהי שמחה ויודו לה׳ בלי גאוה בנצחון אשר כתבנו, לא כגויים בנצחם אשר יחשבו כי הוא בכחם, ולא ידעו כי הנצחון והמפלה בכח ה׳ המה. וביום בוא הצום שלח אותם איש איש לארצו ויאמר אליהם זה לא למען תנוחו כי אם למען תקחו צידה ותבואו ביום אשר אקראכם. ועוד אמר להם אנכי אביאכם אל מקום אשר תמצאו בצע כי לא מצאתם (היום) הון כי אם נצחון באויבי ארוננו במלחמת סמן. ובתקוה הזאת הלכו בשמחה. הו, מה החכמה (בדבר המלך)! היא נמשלה לחכמת שלמה, כאשר הבין כי ילחמו מלחמה שנית הבטיח אותם כי ימצאו במלחמתם שורים ועבדים ורכוש רב. אולם הבטחתו לא נכזבה כהבטחת הכוזבים, כי מצאו (דף 171 עמ׳ I) בקר וצאן עבדים ושפחות כאשר נודיע. ובשבוע השני לצום שלח המלך דבר אל כל הצבא ואל כל הקרובים למען יבואו אל המקום אשר הוא שם בשָׁמון הבא.

הערוה

נוף סֵמֵן אשר התגולל בו התפעיל הנעצב האמור למעלה, מקומו בצפון מדינת אמהרא בארץ כוש או חבש מעבר לנהר תכאזי המבדיל בינו ובין תגרי. הוא חבל רם מלא הרים גבנונים משתרע לערך שמונים מיל ברחב באיזה מקומות ומעט מזה במקומות אחרים רבים. מזגו קר מאד, השלג יורד כמעט כל השנה והאדמה אדמת סלע נראה כנעזבה לשממות מעצֵבה. כל מושבות הארץ ההיא, והם קלי המספר, בנויים על ראשי גבעות רמות מסבות לפעמים גאיות עמקות אשר תשרתנה להן כחפי רות מבצרים. רב הראשים עולים בגבה וירכתיהם בשפוע עד אשר כמעט לא יתכן לעלות עליהם אם התושבים לא יבואו לעזרה. כל הצורים האלה אשר חלק הטבע להיות מגורות לחיתו טרף, היו מאז מקום מפלט ליהודים נקראים בארץ בשם פלשים, ומספרם היה די לכונן מין שרות נשמעת להממשלה המרכזית לארץ כוש, אך נפרדת בחקיה לעצמה, שָׁרות אשר הריסותה במאה השש עשרה הוא ענין הספור המובא למעלה.

מעשה הֲרִכֵּז קבוצת יהודים בנוף שמם ונגזר מיתר המדינה כמו זה, דיו להעלות על לב טור ארוך מתלאות מעציבות אשר הלכו הלוך וקצר את חוג השתרעם עד ללחץ אותם לבקש להם מקלט במדבר סלעים וקרח כמוהו.

והמפלט העצוב הזה כבר התעשקו עמם עליו במאה החמש עשרה בימי מלוכת באד־מרים (1468-1478). צבא המלך הזה המפקד ביד השר הנקרא מרקוס לא יכל ללכד אחת מגבעותם כי אם אחרי מצור שלש שנים, עד אשר גמר לנקם מהם על ארך התנגדותם באמצעות בגידה נוראה המבישה את המין האנושי. בהאמינם לדברו אשר נתן להם כאשר הסגירו את נפשם בידו אחרי כלות המלחמה, באו הפלשים במספר רב אל האספה אשר יעד להם כורז השר ההוא לקבל את פקודותיו, אולם תחת פקודות מצאו מרצחים אכזרים. ההשקט אשר יספר בו בעל ספרנו את המאורע הזה מרגיז נפש.

« מרקוס היה פקיד בגימדר ועד המאורע ואדיר במלכות בימי המלך באד-מרים ואז היו הפלשים האלה אשר נכתב זכרונם. וילחם מרקוס עמם ויחן שלש שנים לרגלי גבעתם ואחר נצח אותם בעמל רב וערמה ויסגירם בידו וילכד את עריהם. ואחרי כן באה לו מחשבה לאמר: איך אסלח לארורים האלה אשר יקציפו תמיד את רוח הקדש ברע מעשיהם. טוב להשמיד אותם מלהניחם בחיים. בדברו כן צוה את הכרוז להכריז ולקרא לאמר: כל פלשי יבוא אל אשר צויתי ואשר לא יבוא יהרס ביתו וישלל רכושו. ואחר נאספו כל הפלשים אל השופט מרקוס ותהי אספה גדולה, ואז צוה את אנשיו לכרת את צוארם בחרב עד אשר נזל דמם (כמים) ופגריהם מלאו את השדות. אז נמלא דבר הלעג אשר דברו אבותם ביום צליבת אדוננו לאמר: יהי דמו עלינו ועל בנינו ».

הנה נודע עתה את גדלת בקעות שנאת הדת, שנאה לא תכבה ומחדשת מדור אל דור אשר היתה צפונה לפלשים בלי חשך בארץ כוש מיום אשר נכנסה הארץ הזאת לאמונה המשיחית, כי רק אגדה נואלת מדברת בביאת יהודים במספר רב עם מלכת שבא בשובה מירושלים אחרי היותה לשלמה לאשה. האגדה הזאת המניחה מקור יהודי לנגידי הארץ, חושבת את הפלשים כצאצאי היהודים הקדמונים אשר מאנו לעזב את דת הברית הישנה ולכן כמו יהודים גמורים. מעולם לא בא כל ספק בלב אנשי הארץ על ענין זה. והפלשים מצדם חושבים את נפשם כיוצאי חלצי אבות ישראל וכלוקחי חלק תמים בשארית ישראל היושבים בשאר הארצות, אולם לא ידעו מאומה מביאתם לארץ הזאת לפני חרבן ירושלים. אם לפי המשקף ההלוכי האגדה הנזכרת אשר תתן גם מוצא שלמוני למשפחת הממשלה המחקקת, לא תוכל לעלות בישנה למעלה מן המאה השלש עשרה, רב השפעת היהדות על מעשי העבודה של הכנסיה החבשית הוא כמעיד על מציאות היהודים בראשית ההרחבות המשיחיות. להלאה מן הזמן ההוא אמונת האלילים שרתה לבדה

בארץ והכתבות המעטות אשר נגלו בימים הקרובים נתנו לנו איזה שמות פרטים מן האלילים ההם. זה ימים רבים הודעתי את מחשבתי כי הפלשים יוצאים מן היהודים התימנים אשר הובאו כשבויים ארצה כוש אחרי המלחמות עם החמירים, אולי מעת מלך המלך עזן קרוב לקץ המאה החמישית. מבלתי יכלת לקחת נשים מעמם נשאו השבויים מבנות הנולדים בארץ מגזע האגוים והפכו אותן לאמונתם. וזאת היתה סבה לשחרות עורם של הפלשים ולדברם בשפה אגוית ביניהם. יהודי תימן ישבו ברבם בחופי הים ובאו מקדם ממצרים בתור יוָנִים גמורים ועוסקים בסחורה, שפת עבר לא ידעו וגם לא את תורות הפרושים המושלות בארץ ישראל, והשתמשו בתרגום היוני המיוחס לשבעים זקנים. התואנות האלה מצינות את הפלשים עד היום הזה, רק הנסח היוני הקדום עזב מקומו לתרגום הכושי. המהלך התהלוכי הזה נדמה לי כיותר קרוב לאמת כי הוא מטיב יותר לבאר מכל אחר את מציאות היהדות בארץ חבש. להפך ירידת היהודים ממצרים לכוש בדרך הנילוס לא תקֻבל בלא מופת חזק.

לכן נוכל לעשות לנו דמיון ממחזות הרדיפות והרצח אשר על ידיהן לחצה קנאות המשיחית את היהודים בחבש לבקש להם מפלט בארץ הרים גבנונים אשר לא תושב. עד המאה החמש עשרה אלֵם התהַלוך; בזמן ההוא הפלשים המוצלים מן הרצח אשר הכינו להם בערמה באר-מרים ומרקום חיו חיי צער נורא מאר בהוחילם מיום אל יום להיות מענים מאת שכניהם ולהשמֵד בסוף אם רק המלך או אחד מפחותם הקנאים ירים אצבע להרע להם. בכל זאת בימי המלכים הבאים אחריו אשר בם התרוצצה ארץ חבש נגד שטף הגלאים או המשלימים, יכלו לשאף רוח ולחדש מעט את כחם. עסקיהם הפרטים היו גִדול הבהמות ועבודת האדמה ועליהם נלוו איזה מחרשות בנות הצרכים הראשיים כמעשי החרבות המגנים והרמחים. ועם זאת היו להם אנשים מלמדים וסופרים. בתחלת מלכות שרץ־דנגל הגיעו הפלשים לכונן דמות מדינה חפשית תחת הדרכת ארבעה קצינים אנשי חיל ושמותם כָּלֵף (כָּלֵב) רדאי גושן וגֵדִין (גִדעון), וכל אחד מהם שכנו על גבעה מיוחדת אשר הוכנו להיות ארבע ערי פלך למדינה החפשית הקטנה הזאת. הפלשים ירדו גם יֵרד אל המישור הנגבל בנהר משחָא שמו, ויעבדו את אדמתו בתבונת כפים וימצאו קציר נאה. המון יושבי הארץ כמשיחים כמשלימים חיו באהבה וברעוּת עם הפלשים וגם איזה משיחים נספחו לדת ישראל. המצב הזה בעל הרוַחה צנועה, בא פתאום עד קצו אחרי אשר המלך שרץ דנגל נפנה מכל אויביו ועטר עטרה באכסום בירת המלכות. למרות טוב טבעו לא יכל לשכח את השנאה ליהודי אשר ירש מן ההולכים לפניו ואשר נטעו בו יום יום

הכהנים הסובבים אותו. לפני התעסק במשלח גדודים אל רחוק נגד גלאי הנגב גמר לשום קץ ליהודים בפעם אחת. „טוב, אמר, להלחם באנשים האשמים בדם אדוננו ישוע המשיח מִלֶכת להלחם בגלאים“. זאת היתה מלחמת צלב אמתית בלי שום לנגד עיניו תקות מצא בצע חמרי מה שיהיה. האין דם יהודי נסך טעום מכל אשר יוכל נוצרי להביא למשיח? הנה! היה יהיה לו הנסך הזה והוא יזל כנחל.

עלילה נמצאה בנקל. רדאי ראש השָרוּת הקטנה ההיא שלם למלך מדי שנה בשנה מס מחֻבר ממספר ידוע מתבואורת ובהמורת. בפעם הזאת עוד לא נשלם הקציר ועל כן המשלח לא יכל להעשות. אויבי היהודים לא התלבטו בעבור דבר קט כמהו, וישלחו אל המלך להגיד לו כי רדאי ממאן לשלם מעתה את המס הנהוג; והמלך הזעיק בחמתו את צבאות ארץ חבש הקבועות והמשלימורת, למען התגרורת מלחמה באיזה אלפים פלשים בהררי סֵמֵן המעציבים. העלילה היתה נחוצה לרואי המחזה מרחוק: לפי הזאבים הטורפים את הכבשים, תמיד הכבשים מתחילים באיבה. סופר הזכרונורת האלה המלא כלו משפטים קדמים מדור ודור, מתאר ארת ראשי הפלשים כבעלי גאוה וכחצופים סכלים, אולם יודע ההֹלוך לא יתן את נפשו לִתְעוֹת. האמת היא כי הראו רוח גבורה נפלאה אך כי לרגל מעט מספרם ומצב נשקיהם העתיקים מאד לעמת צבא רב מזוין בקלעים ובתותחים, מפלתם היתה בטוחה מאז. אולם הנצחון הזה אשר מראשיתו לקח לו תאר השמדה פראירת, הוא אחד מן השרטים הממאירים אשר השקיעה קנאות הדת במצח הכתות המנגעות באי־סבלנות ובאהבת הרדיפות.

אם נסיר את האשמות המצוּירת בנוגע למצב הנפשי של הפלשים ואת החניפות הבורצורת בנוגע לתכונרת המלך, ספור המזכיר טבוע בחותם אֹמן צח מאד כי דבר ידבר כעֵד רואה בעיניו את הנעשה. אנשי כלב נלחמו כגבורים וגם נצחו לפעמים. לקץ, הקלעים והתותחים פרצו טור מערכתם; הנשארים נסו והגבעה נלכדה. כל היושבים אנשים ונשים וטף וגם בהמה נהרגו על פי מצות איש הדמים הנזיר אבא נואי. מספר רב מן הנשים אשר יפין עורר תאות המרצחים נהגו נקשרות אל ידי שוביהן למנע אותן לנוס, אולם כבנות ישראל יקרות הנשים הצעירות האלה, בלי התיעץ אשה עם רעותה, באו לעצה אחת בגבורת לבן: כלן השליכו את נפשן אל הפחת בלכתן על שפתו ותמשכנה עמן את שוביהן. המזכיר לא יכל להתאפק מהתפלא על

גבורת נשי הפלשים, אך אין בפיו גם מלה אחת של חמלה על הסובלות הנדיבות האלה.

שר הפלשים רדאי נשא ראש בעז רב על חיל חבש ונצח פעמים רבות. החבשים כבר נואשו מיכלתם ללכד את גבעת השר הזה הנקראה ורק־אמבא או גבעת הזהב. לפנות ערב, נדכא על ידי רב מספר האויבים, פטר רדאי את לחמיו ויסגר את נפשו ביד אבא נואי אשר העמידו לפני המלך. המלך דבר אתו רכות יותר מן המקוה אך ימים אחדים אחרי כן מצא לנכון לאסר אותו בכבלי ברזל. הגבעה אשר יושביה מצאו עת להמלט במנוסה, היתה למקום עבודה דתית של קדוש « למען טהר, זה לשון המספר, את המקום הנטמא מאת חזירי היער וחית השדה » הם היהודים. יהודי מלב ומנפש, נתן רדאי להרי נחלתו הדלה שמות לקוחים מכתבי הקדש; היש עזות וגאוה גדולה מהתענג בזכרונות ישראל? הן באמת הישראלים האמתים הם הנוצרים וביחוד החבשים בסבת מקור מוצאם מירושלים!

הנצחון הזה בא לחבש ביקר, ובכל זאת המצחק המעציב עוד לא כלה, כי שני הראשים האחרים גושן וגדעון נשאר תמימים עד הנה ולגרש אותם מגבעתם היה נחוץ לערך מלחמה חדשה עם צבא מסדר מחדש וזה דרש עת לא מעט. רק אחרי אשר היה הצבא במלאו וגם שרי המשלימים הנכנעים תמו לשלח את חילי עזרתם, היה לאל ידו להחל את מסע צבא השטף. לחניפות הקנאה כל עלילה טובה היא. על כן השמיעו הרנה כי הפלשים יצאו גדודים למדינת וגרא אשר על הגבול ויציתו כפר נוצרי אחד באש ויוליכו את יושביו בשבי. למרות סכלות מעשה כזה מאת הפלשים במעמד אשר היו בו, סופר הזכרונות מאמין באמתותו, אך יעיר על זה כי שלח ה׳ רוח עועים בלב היהודי (גושן) לשכח את השמדת בני עמו עד לעשות גדוד נגד הנוצרים ולשאת אנשים ובהמות למען תהיה זאת סבה לאבדנו. בשפל רוח הנף לגדול, הגיד סופרנו למעלה כי « הנוצרים הנהרגים והנשבים היו מתי מספר יען אשר ירדו (הפלשים) כגנבים מיראת המלך ». מריבה מצערה בין נוצרים ופלשים במקום מה של וגרה. הגזמה כקרוב לאמת, בדבת פיהם של צוררי היהודים.

הפלשים, מפקדים ביד גושן עוד הוסיפו לעמד נגדם ביותר חזק מבמלחמה הקודמת, ומחדש נרצה הנצחון לאדירים האלה אשר לרב לא היה בידם כי אם אבנים לעמד בפני צבא רב מזוין כלו בקלעים

ובתותחים . המלחמה היתה קשה משני הצדדים ; כאשר גֹרשו מגבעה קטנה קרובה , עלו הפלשים אל הגבעה הרמה . אך מחסר המים לחץ אותם להתרצות עם האויב . המלך קבל ברצון את שאלתם אשר נסדרה באופן מֵרֵךְ לב מאד , ויצו את יונאל להטיב עמם כי הם ירדו עם נשיהם וטפם ועם כל רכושם .

אך שר הצבא הקנאי הזה חרש אבדנם בסתר . הגבורים האלה באו להביא לו מתנות לאות תודה והִכָּנְעַ , ויאמר להם ללכת אל חֲנִיתָם ולשוב אליו למחר , אולם לא היה זה כי אם ערמה נתעבה . תחת העלילה כי חפצו לנוס , שלח אחריהם אנשים מחילו אשר הרגו לפי חרב את רב הפלשים הבוטחים , אחרי אשר לקחו את נשקיהם ואת מגניהם . חמשים איש אשר נשבו נאספו יחד ביום המחר ונהרגו ברמחים ובחרבות .

אז הגיע תור רדאי . מֻזְהָר לבקש רחמים בשם הבתולה מרים , בחר מות מהשתמד . לנסות את אמץ רוחו אמר לו יונאל להטות את צוארו ורדאי מהר לעשות כן . « ויונאל , יספר המזכיר בלי חמלה , הכהו בחרב ובפעם אחת חתך אותו ויחתך גם את שתי ברכיו ובעברה את כל זה נכנס פי החרב כטפח בקרקע , ואשר ראו התפלאו על חזקת החרב ועל גבורת לב היהודי עד מות ; » אולם יתנכל להוסיף : « המות הזה לריק הוא כי השאול יבוא אחריו » .

גבעת גושן עמדה על נפשה עוד ימים רבים , והחבשים נואשו מחדש מיכלתם לעלות שמה . אבל אז אחדים מעוזריהם ובקרבם משלימים ותרכים , נפתו על ידי השכר הרב אשר הבטיחו להם , ויעלו אל הגבעה בלילה ויציתו את העיר באש . ובראות גושן וחבריו כי הכל אבד , תחת הסגר ביד אויב , בחרו להשליך את נפשם אל הפחת . מפגריהם כרתו את ראשיהם וישלחום למלך . הנשים ואחות גדעון הפילו גם הן את נפשן אל הפחת , בעוד אשר גדעון והטובים בלוחמיו הרגו איש את רעהו « כי הראש ההוא אמר להם : שמעו , נהרגה נא איש את אחיו בחרבות וברמחים ; עתה טוב לנו למות מלכת בשבי ; הלא שמעתם את אשר אמרו אבותינו כאשר טיטוס בן אספסינוס חפץ לתפשם : טוב למות בכבוד מלחיות בבזיון , ויחַזקם לעשות כן » .

במרים הנשאות והנדיבות האלה נשלמה מלחמת סֵמֵן .

נוּחוּ בְּשַׁלְוָה עֵדִים גְּדוֹלֵי כֹחַ לֶאֱמוּנַת אֵל אֶחָד ! וְאַתְּ סַמֵּן , קְבוּרַת לְחַמִיב

בְּלִי פַּחַד בְּעַד מָסֹרֶת הָאָבוֹת · עִם בִּעוּתֵי פַּחְתֵּךְ אֲשֶׁר אָדְמוּ מִדַּם נָשִׁים
נֶאֱמָנוֹת וְרַבּוֹת חֵן , נִשְׁאָרוֹת בְּטֹהַר עַד מָוֶת , אֶת־שְׁלוֹמֵךְ אֲנִי דוֹרֵשׁ בְּתוּגָה
אֵין־סֵץ ! כֶּתֶר הַזֹּהַר הַמְרַחֵף עַל גִּבְעוֹתַיִךְ הַנִּקְפָּאוֹת , מַשְׁלִים מְרֻבָּע נוֹצֵץ
לְתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל · אֶת עַמּוּדָיו עַמּוּדֵי אוֹר לֹא יִדְעַךְ לְעוֹלָם · יִקָּרְאוּ
הַמַּזְכִּירִים : יְרוּשָׁלַיִם , מְצָדָה , בֵּיתָר , סַמֵן ·

ERRATA

P. 265, l. 21, בל, lire : בלו.

P. 267, l. 15, ווהנס, lire : יוחנס ; — l. 20, כאשו, lire : כאשר ; — l. 23, וַהֲלַא, lire : וַדַלַא.

P. 268, l. 22, ואח, lire : ואת.

P. 269, l. 4, לגביעה, lire : לגבעה.

P. 270, l. 18, קדאו, lire : כראו.

P. 272, l. 11, רזה, lire : רוח ; — l. 14, מרקום, lire : מרקוס.

P. 273, l. 2, הראג, lire : הוראג ; — l. 3, הכהנה, lire : הכהונה ; — l. 10, בעלה, lire : נעלה ; — עוז, lire : העיז ; — l. 11, התנגד, lire : להתנגד ; — l. 31, את הרוו, lire : את שמות הרוו.

P. 274, l. 32, הנקדאת, lire : הנקראת.

P. 275, l. 28, ויוחנן, lire : ויהונן.

P. 276, l. 5, עקב, lire : ועסב ; — l. 27, מקאבים, lire : מסאבים.

P. 277, l. 7, מקאבים, lire : מסאבים ; — l. 10, שכעה, lire : שבעה ; — l. 16, חבר, lire : חרב ; — l. 23, המארחים, lire : המאחרים ; — l. 32, זהי, lire : , זה.

P. 278, l. 1, התלפאו, lire : הפלאו ; — המואם, lire : המואס ; — l. 15, רגלנו, lire : רַגְלֵנוּ ; — l. 25, ועשו, lire : עשו.

P. 280, l. 13, ולפרקליטוס, lire : ולזפרקליטוס.

P. 281, l. 10 d'en bas, כחפי רות, lire : כחפירות.

P. 282, l. 11, שלש, lire : שבע ; — l. 23, נכנבה, lire : נכנסה.

P. 283, l. 1 d'en bas, ליהודו, lire : ליהודים.

P. 286, l. 10, שלה אחריהם אנשום, lire : רדף אחריהם עם אנשים.

Paris. — Imprimerie V. Goupy, 71, rue de Rennes.